

ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖҮҮЛЭГЧИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

Хүснэгт 1. Төсөл хэрэгжүүлэгчийн мэдээлэл

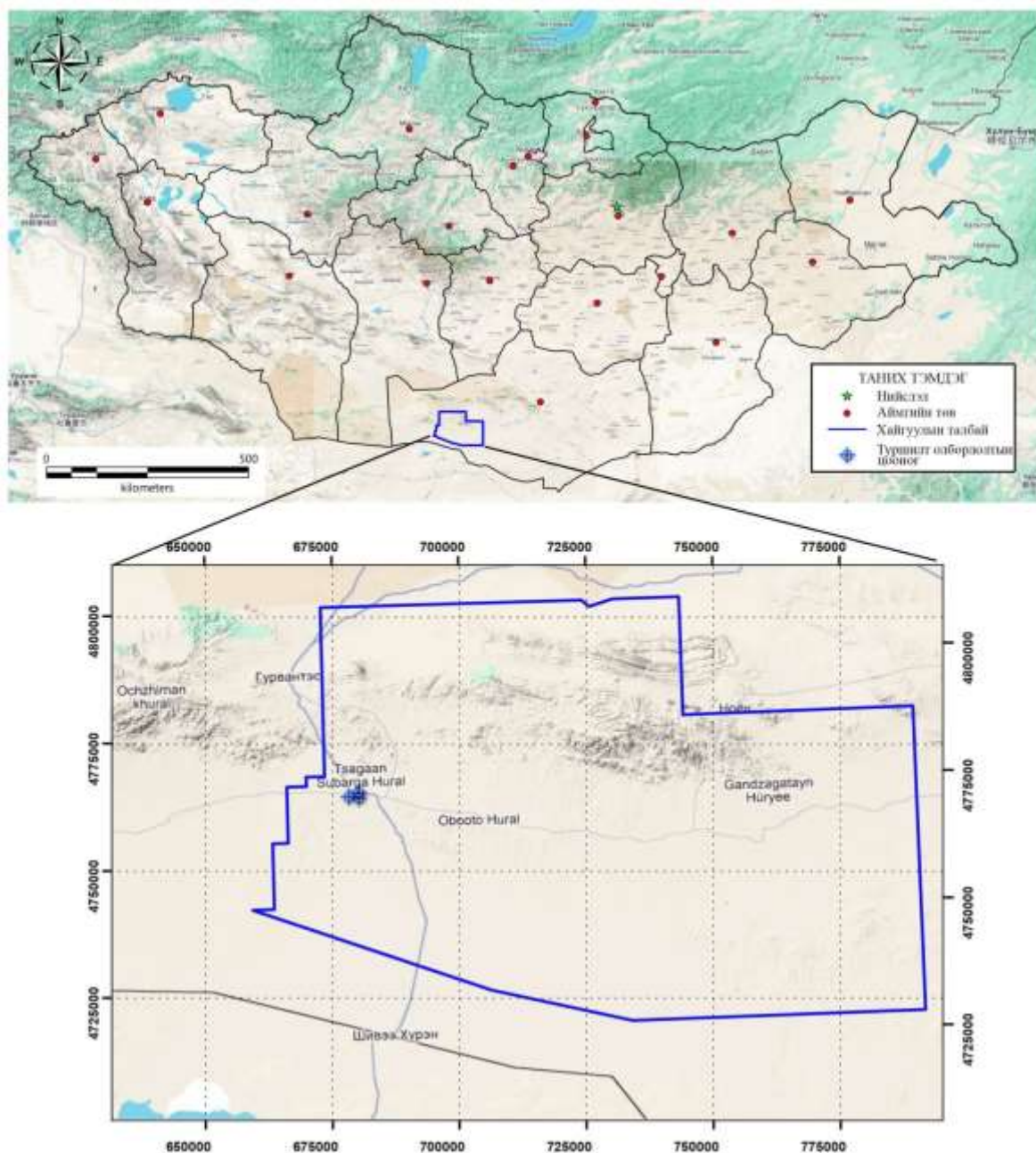
Д/д	Төслийн нэр	“Гурвантэс-XXXV” талбайд нүүрсний давхаргын метан хийн хайгуулын ажил гүйцэтгэх
1.1	1. Төсөл хэрэгжүүлэгч аж ахуй нэгжийн нэр	“Тэлмэн ресурс” ХХК
	2. Аж ахуй нэгжийн Улсын бүртгэлийн дугаар	9019097333
	3. Аж ахуй нэгжийн үйл ажиллагааны чиглэл	09100 Уламжлалт бус газрын тос / Нүүрсний давхаргын метан хий / хайх.
	4. Төсөл хэрэгжүүлэгчийн хаяг	Баянзүрх дүүрэг, Намянжүгийн гудамж, Нийслэл төв, 9 дүгээр давхар Утас: 976-7015-5517
	5. Захиралын нэр, утас, цахим шуудангийн хаяг	В.Ганзориг Гар утас 88107575, gvanchig@telmenresource.com
	6. Мэргэжилтний нэр утас, цахим шуудангийн хаяг	Б.Сарангоо Гар 99001459, Ажил 80001459, b.sarangoo@telmenresource.com
1.2	1. Төслийн нэр	Гурвантэс XXXV төсөл
	2. Төсөл хэрэгжих байршил	Өмнөговь аймгийн Гурвантэс, Ноён сумдын нутагт
	3. Төслийн ангилал	Хайгуул
	4. Төсөл эхэлсэн огноо	2021.09.08 Хайгуулын тусгай зөвшөөрөл авсан.
	5. Төсөл хэрэгжих хугацаа	2021-2031 он
	6. ТЭЗҮ баталсан огноо	2021.07.27 Гурвантэс-XXXV талбайд нүүрсний давхаргын метан хийн хайгуул, ашиглалтын үйл ажиллагаа эрхлэх талаар ашигт малтмал газрын тосны газар болон Тэлмэн Ресурс ХХК-ийн хооронд байгуулсан бүтээгдэхүүн хуваах гэрээ / Хавсралтаар оруулсан /
	7. Тухайн жилийн ажиллах хүчний тоо	60-80 / 60 хүн ростерийн ажилтнууд, 20 хүн зочид төлөөлөгчид /
	8. Урьд оны хийсэн ажлын хэмжээ	2022 онд Хайгуулын 5 цооног өрөмдсөн
	9. Тухайн жилийн хийх ажлын төлөвлөгөө	2023 онд чөмгөн дээж бүхий баганат өрөмдлөгийн 8 цооног, туршилт олборлолтын 3 цооног өрөмдөхөөр төлөвлөж туршилт олборлолтын 3 цооног өрөмдөж туршилтын үйл ажиллагаа хэвийн үргэлжилж байна.

НЭГ.ТӨСЛИЙН ТАНИЛЦУУЛГА

“Тэлмэн Ресурс” ХХК (цаашид “компани”) нь Газрын Тосны хуулийн дагуу Өмнөговь аймгийн Гурвантэс, Ноён сумдын нутаг 8398,61 км² талбайг хамарсан ГУРВАНТЭС-XXXV төслийн талбайд нүүрсний давхаргын метан хийн БҮТЭЭГДЭХҮҮН ХУВААХ ГЭРЭЭ -г Ашигт Малтмал, Газрын Тосны Газартай байгуулж, 2021 оны 9 сарын 8 өдөр хайгуулын ажлын тусгай зөвшөөрөл аван хайгуулын ажлаа эхлүүлээд байна.

“Тэлмэн Ресурс” ХХК нь ГУРВАНТЭС-XXXV төслийн талбайд өмнөх эрлийн ажлын хүрээнд НДМХ –ийн өрөмдөгдсөн цооногуудын мэдээллийн боловсруулалт, хоёр хэмжээст чичирхийлэлийн судалгаа, нүүрсний давхаргын 3 хэмжээст загварчлалын ажлуудыг хийж гүйцэтгэн улмаар хайгуулын талбайн хэмжээнд хэтийн төлөвийн баялагийг тооцоолсон. Төслийн талбайд дунд палеозойгоос орчин үеийн хүртэлх насны хурдас чулуулаг тодорхой структуруудад их бага хэмжээгээр тархсан байдаг ба ерөнхийдөө зүүнээс баруун тийш сунасан тогтоцтой байдаг. Энэ тогтоцын дагуу дээд перм, триасын конгломератын зузаан давхаргатай харьцангуй нарийн элсжин, алевролиитоос тогтсон атираажсан формацууд нь голлон нүүрс агуулсан байдаг. Бид төслийн хоёр хэмжээст чичирхийллийн судалгаагаа хийн нүүрс агуулсан формацууд нь тохролыг дагасан моноклиналь бүтэцтэй байгааг тогтоон улмаар талбайд өмнөх нүүрсний хайгуулын цооног, метан хийн 6 цооногийн үр дүнг боловсруулж үнэлгээ өгч, талбайн хэмжээнд тархсан нүүрс дэх хийн агуулга дунджаар 8.75 м³/т байна гэж үзсэн бөгөөд судалгааны ажлын түвшинээр “проспект” ба “лийд” талбайнуудыг ялган тус тусд нь хэтийн төлөвт баялагуудыг тооцоолсон. “Проспект” түвшинд эрсдэлгүй оновчтой зэргээр 57.2 тэрбум м³, эрсдэлтэй оновчтой зэргээр 51.5 тэрбум м³ гэж хэтийн төлөвт баялаг байна гэж тооцоолсон.

2023 онд Өмнөговь аймгийн Гурвантэс сумын Нарийн сухайтын бүлэг орд тэр дундаа МАК ХХК-ийн талбайд Туршилт олборлолтын 3 цооног өрөмдсөн. Туршилт олборлолтын цооногийн үйл ажиллагаатай холбоотой бүтээн байгуулалтуудыг хийж гүйцэтгээд байна. Нүүрсний Давхаргын Метан Хийн олборлолтын нөөцийг тогтоох зорилготойгоор Шилдэг чадварлаг боловсон хүчнүүдийг удирдлагын багтаа томилон ажиллаж байна.

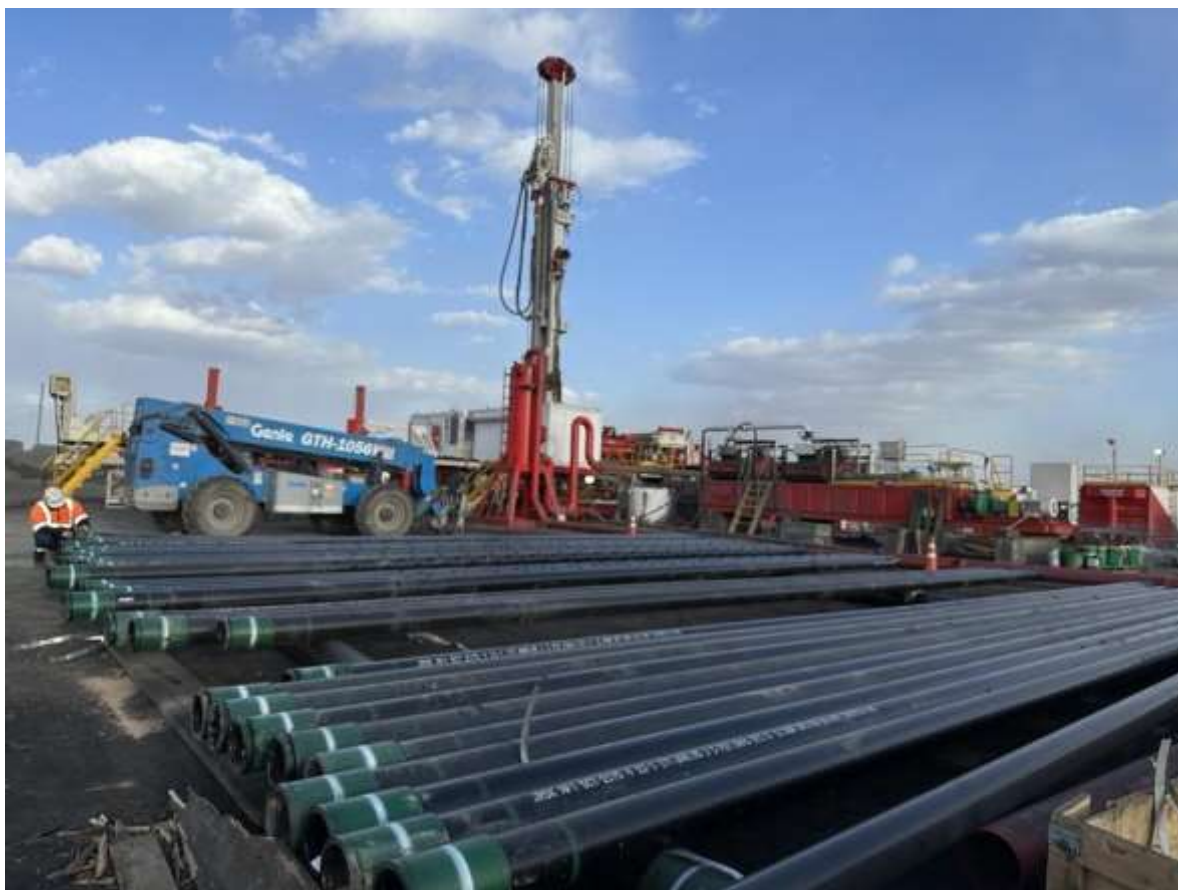
Зураг 1. Туршилт олборлолтын талбайн ерөнхий байршил

1.1 ТУРШИЛТ ОЛБОРЛОЛТЫН ЦООНОГ ӨРӨМДӨХӨД АШИГЛАСАН ТОНОГ ТӨХӨӨРӨМЖ, ТЕХНОЛОГИ

Туршилт олборлолтын өрөмдлөгийн ажлын хөтөлбөрийн дагуу цооног өрөмдлөгийн ажил 2022.03.21-ний өдөр эхэлж 2023.05.30-ны өдөр хүртэл нийт 72 өдрийн хугацаатай өрөмдлөгийн ажлыг хийж дуусгасан. Хөтөлбөрийн хүрээнд Тэлмэн Ресурс ХХК нь Нарийн сухайтын нүүрсний ордын талбайд анхны метан хийн туршилт-

олборлолтын үйл ажиллагааг 2023 оны 7 сарын 13-ны өдрөөс эхлүүлэн өнөөг хүртэл туршилт-олборлолтын үйл ажиллагааг үргэлжлүүлж байна.

Туршилт олборлолтын цооног өрөмдлөгийн ажилд “Мэйжор Дриллинг Монголиа” компани LF_001, LF_002, LF_003 цооногуудын ажлыг хийж гүйцэтгэсэн бол “Галакси Жео Монголиа” ХХК-тай хамтран цооногийн геофизикийн хэмжилтийн ажил хийж гүйцэтгүүлсэн.

**Зураг 2. Туслан гүйцэтгэгч Мэйжор Дриллинг Монголиа ХХК-ний Schramm T130XD
маркийн өрмийн машин**

“Мэйжор Дриллинг Монголиа” ХХК нь Schramm T130XD маркийн баганат өрөмдлөгийн машинаар өрөмдлөгийн ажлыг хийсэн ба тус техникийн үндсэн үзүүлэлтүүд нь:

- 760 морины хүчтэй (567 кВт) минутад 1800 эргэлттэй мотор
- 415 л багтаамжтай 2 түлшний сав
- 1.52 м сэнс бүхий хоёр голтой хөргөлтийн системтэй, орчны температур 54°C ажиллах боломжтой
- Гидравлик удирдлагатай

- Бүрэн сунгасан үед 21.25 м өндөртэй
- HRC удирдлагаар хувьсах эргэлтийн хурд
- Ажлын дээд даралт 3000 psi (208 bar)
- 578 кН өргөгчийн хүчин чадалтай
- 38.1 м/мин татах хурдтай
- 82.3 м/мин буулгах хурдтай

Туршилт олборлолтын цооног өрөмдлөгийн талбайг бэлтгэх ажил

Туршилт-олборлолтын цооног өрөмдлөгийн талбайг бэлтгэх дараах ажлуудыг хийж гүйцэтгэв. Үүнд:

- Талбайн зураг төслийн дагуу 76*60 харьцаатай 3 өрөмдлөгийн талбайг тэгшлэх, цэвэрлэх, хөрс дагтаршуулах, хамгаалалтын хөмсөг татах, орц гарц гаргах газар шорооны ажил хийж гүйцэтгэв.
- 3 талбайн хэмжээнд маркшейдер цэг татах ажил гүйцэтгэсэн
- Орон нутаг болон МАК-аас газар хөндөх зөвшөөрөл авсан
- Өрөмдөх 3 талбай тус бүрт 12x18 м-ийн хэмжээтэй өрөмдлөгийн хаягдал усан сан (зумп) байгуулсан.
- Өрөмдлөгийн 3 талбайг холбосон тээврийн хэрэгсэл зорчих зам байгуулах ажил хийсэн.
- Туршилт олборлолтын үйл ажиллагааг хянах ажилчдын оффис, агуулах, ариун цэврийн барилга байгууламжийг барих ажлуудыг хийсэн.
- Туршилт-олборлолтын үйл ажиллагааг цахилгаанаар хангах цахилгааны шугам сүлжээний ажлыг хийж гүйцэтгэв.

Туршилт олборлолтын цооног өрөмдлөгийн ажил

Туршилт олборлолтын 3 цооног өрөмдлөгийн ажлыг ажлыг төлөвлөхдөө 2022 онд өрөмдсөн SL_002 хайгуулын цооногийн өрөмдлөгийн үр дүнд үндэслэн дунд-дээд Триасаас доод Юрийн насны нүүрс агуулсан Ноёнсум формацийг 515 м хүртэл өрөмдөхөөр төлөвлөн өрөмдлөгийн хөтөлбөр боловсруулж, цооногийн хийц зохиосон. Цооногийн өрөмдлөгийн ажлыг “Мэйжор Дриллинг Монголиа” ХХК 21 хүний бүрэлдэхүүнтэй баг Schramm T130XD өрмийн машинаар 2023 оны 4 сарын 12-ны өдөр эхлүүлэн 5 сарын 30-ны өдөр хүртэл өрөмдсөн. Цооног өрөмдсөн гүн хүртэл каротажийн хэмжилтийн ажлыг “Галакси Жео Монголиа” ХХК 2 хүний бүрэлдэхүүнтэй хийж гүйцэтгэсэн.

Хүснэгт 2. Өрөмдсөн туршилт-олборлолтын цооногуудын мэдээлэл

№	Цооногийн дугаар	Өрмийн компани	Өрөмдсөн гүн, м	Өргөрөг	Уртраг	Өндөржилт
1	LF-01	M.D.M LLC	375.0	43°0'11.55"	101°12'23.51"	1531
2	LF-02	M.D.M LLC	407.13	43°0'07.24"	101°12'35.73"	1531
3	LF-03	M.D.M LLC	515.0	43°0'2.96"	101°12'31.01"	1521

Хүснэгт 3. Каротажийн хэмжилт, боловсруулалт хийсэн тэмдэглэл

Цооногийн дугаар	Каротажийн хэмжилт, боловсруулалт				
	Dens-Cal-Gamma	Resistivity	Vertical Deviation	LAS	Хэмжилт хийсэн компани
LF-01	Ү	Ү	Ү	Ү	Галакси Жео Монголиа ХХК
LF-02	Ү	Ү	Ү	Ү	Галакси Жео Монголиа ХХК
LF-03	Ү	Ү	Ү	Ү	Галакси Жео Монголиа ХХК

Монкаротаж ХХК каротажийн хэмжилт боловсруулалтыг хайгуулын цооног тус бүрд үндсэн таван аргачлал (чулуулгийн эсэргүүцэл, калибер, байгалийн гамма, цооногийн нягт)-аар хийсэн.

Хүснэгт 4. Туршилт олборлолтын цооног (LF-01, LF-02, LF-03) өрөмдлөгийн ерөнхий хураангуй

Гол ажилбарууд:	<ul style="list-style-type: none"> • Нүүрсний бүлэг дээд давхаргыг босоо цооногоор нэвтэлж өрөмдсөн. • 7" -ийн ховилтой олборлолтын янданг нүүрсний давхаргуудад суулгав. • Бүх үйл ажиллагааг эрүүл мэнд, аюулгүй байдал, байгаль орчны осол аваргүйгээр явуулсан.
Техникийн гол ажилбарууд:	<ul style="list-style-type: none"> • Нүүрсний дээд бүлэг давхарга хүртэл 12 ¼" -оор өрөмдсөн. 9-5/8" -ийн голчтой бэхэлгээний яндах суулгаж, ханыг цементлэх ажил хийгдсэн. • 8-3/4" -ийн голчтойгоор нүүрсний дээд бүлэг давхаргын улаас доош ~50м хүртэл өрөмдсөн. • Өрөмдсөн гүн хүртэл каротажийн хэмжилт хийгдсэн. • 7" инчийн олборлолтын янданг нүүрсний бүлэг дээд давхаргад суулгав • 3 1/2" олборлолтын яндан хоолойг суулгав

Тойм ажилбарууд:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Өрөмдлөгийн шингэн зуурч 12-1/4” эргэлтэт цооногийн үзүүрийн багажинд аваачин өрөмдлөгийн нэвтрэлтийг гүнзгийрүүлэх үйл ажиллагаа явагдсан 2. Цооног өрөмдөж эхлэхдээ 12-1/4” инчийн 4% -ын KCl/Polymer зуурмаг зуурж дээд нүүрсний давхаргийн таац хүртэл өрөмдлөг хийгдсэн. 3. 9-5/8” инчийн хэмжээтэй бэхэлгээний яндан суулгаж хурдан хатдаг нягт ихтэй цементийг насосоор шахсан. 4. Бэхэлгээний янданд даралтын тест хийсэн. 5. Оргилолтоос хамгаалах төхөөрөмж (ВОР) суулгаж даралтыг шалгасан. 6. 8-3/4” инчийн хэмжээтэй цооногийн үзүүрийн багажийг угсарч ВНА зохиогдсон. 7. 8-1/2” инчийн хэмжээтэй цооног нийт гүн хүртэл өрөмдөнө. 8. 7” нүхтэй бэхэлгээний янданг цооногт суулгасан. 9. Цооногийн амсарыг иж бүрэн угсарч ВОР – ыг буулгав . 10. Түбийн иж бүрдэл болон РСР насосыг цооногт суулгаж дууссан. 11. Цооногийг .битүүмжилж өрмийн нүүлгэн шилжүүлэлт хийгдсэн
------------------	---

Зураг 3. Нарийн сухайтын нүүрсний ордын талбайн нүүрсний давхаргын метан хийн туршилт-олборлолтын 3 цооног (LF-01; LF-02; LF-03)-ийн байршлын бүдүүвч зураг

Зураг 4. Туршилт-олборлолтын цооног (LF-02) өрөмдлөг хийх явц

Зураг 5. Туршилт-олборлолтын цооног (LF-01)-оос үртсэн дээжлэл хийх явц

1.1.1 ТУРШИЛТ ОЛБОРЛОЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД АШИГЛАЖ БАЙГАА ТОНОГ ТӨХӨӨРӨМЖҮҮД

Тэлмэн Ресурс ХХК нь туршилт-олборлолтын цооног өрөмдлөг болон цооног өрөмдөж дууссаны дараа нүүрсний усны шавхалт, хийн туршилтын олборлолтын үед дараах багаж төхөөрөмжүүдийг ашиглан ажилласан байна. Үүнд:

Өрөмдлөгийн үед хэрэглэгдсэн тоног төхөөрөмжүүд:

- ✓ Цооногийн амсрын тоноглол
- ✓ Өрмийн хошуу
- ✓ Угаалгын шингэн
- ✓ Бэхэлгээний яндан
- ✓ Бэхэлгээний яндангийн иж бүрдлүүд
- ✓ Олборлолтын яндан хоолой
- ✓ Олборлолтын яндан хоолойн иж бүрдлүүд
- ✓ Торк анкер

Олборлолтын цооногийн шахуургын тоног төхөөрөмжүүд:

- ✓ Сүмбэн бүлүүр
- ✓ Сүмбэн бүлүүрийн иж бүрдлүүд
- ✓ Олборлолтын насос
- ✓ Цооногийн толгойн байгууламж

Гадаргууд суурилагдах тоног төхөөрөмжүүд:

- ✓ Хий-шингэний урсгалын тоолуур
- ✓ HDPE хоолой
- ✓ Удирдлагын хянах самбар
- ✓ Цахилгаан эрчим хүчний иж бүрдлүүд
- ✓ Бамбарлан асаах төхөөрөмж
- ✓ Усны шахуурга

Зураг 6. Туршилт-олборлолтын цооног (LF-02) цементлэх явц

Зураг 7. ВОР суурьлуулах үйл явц

Зураг 8. Цооногийн толгойн амсрын байгууламж, өрөмдлөгийн ажил дууссаны дараах байдал

Туршилт олборлолтын цооногт хийсэн геологийн зүсэлт болон хийгдсэн ажлууд

LF-01 цооногийн зүсэлт нь литологийн хувьд 60 м гүн хүртэл дунд-дээд Триасаас доод Юрийн насны Ноёнсум формацийн жижгээс дунд ширхэгт цул нягт текстуртай саарал өнгийн элсэн чулуу болон алевролитын салаавчилсан үелэл, 180 м хүртэл дунд-дээд Триасаас доод Юрийн насны Ноёнсум формацийн нягт хатуу конгломерат болон дундаас том ширхэгт элсэн чулуу, гравелитаас тогтоно. 180-280 метрийн гүнд дунд-дээд Триасаас доод Юрийн насны Ноёнсум формацын харилцан адилгүй зузаантай нүүрсний давхаргууд болон тэдгээрийн дундах аргиллит, алевролит, элсэн чулууны үеүдээс тогтоно. 280 метрээс дунд ширхэгтэй саарал өнгийн элсэн чулуу болон алевролитоос тогтох бөгөөд эдгээрийн дунд нүүрсний маш нимгэн үеүдээс тогтоно.

Цооногт 34 см диаметртэй бэхэлгээний яндан 6 м хүртэл суулгасан. 6 метрээс 155 м хүртэл 24.45 см диаметр бүхий өрмийн хошуу ашиглан өрөмдсөн ба нүүрсний давхарга эхлэхээс өмнө өрөмдлөгийн ажлыг зогсоон цооногт бэхэлгээний яндан суулган цооногийн ханыг цементлэх ажил хийсэн. Цемент хатсаны дараа чулуулгийн даралт даах чадварыг уршиж үзсэн. Туршилт амжилттай болсны дараа 17.78 см диаметр бүхий өрмийн хошуу ашиглан 375 м гүн хүртэл өрөмдсөн.

Өрөмдлөгийн ажлаар нийтдээ 51 м зузаан бүхий нүүрсний 22 үе давхаргыг нэвтэлсэн. 155 м гүн хүртэл цооногоос 3 м тутамд нэг дээж авсан түүнээс доош 2 м тутамд нэг дээж авсан. Цооногийн гүн болон помпны эргэлтийн хурдад үндэслэн тухайн дээж ямар хугацааны дараа гадаргууд гарч ирэхийг тухай бүрд нь тооцоолон уг хугацаанд дээжийг авсан.

LF-02 цооногийн зүсэлт нь литологийн хувьд 120 м гүн хүртэл дунд-дээд Триасаас доод Юрийн насны Ноёнсум формацын жижгээс дунд ширхэгт саарал өнгийн элсэн чулуу болон алевролитын салаавчилсан үелэл байна. 120 м гүнээс 220 м хүртэл дунддээд Триасаас доод Юрийн насны Ноёнсум формацын нягт хатуу конгломератаас тогтооно. 220 метрээс доош гүнд харилцан адилгүй зузаантай нүүрсний давхаргууд болон тэдгээрийн дундах аргиллит, алевролит, элсэн чулууны үеүдээс тогтоно.

LF_02 цооногт 6.1 м гүн хүртэл 34 см диаметртэй бэхэлгээний яндан суулгасан. 6 метрээс 227 м хүртэл 24.45 см диаметр бүхий өрмийн хошуу ашиглан өрөмдсөн ба нүүрсний давхарга эхлэхээс өмнө өрөмдлөгийн ажлыг зогсоон цооногт бэхэлгээний яндан суулган цооногийн ханыг цементлэх ажил хийсэн. Цемент хатсаны дараа чулуулгийн даралт даах чадварыг туршиж үзсэн. Туршилт амжилттай болсны дараа 17.78 см диаметр бүхий өрмийн хошуу ашиглан 407.13 м гүн хүртэл өрөмдсөн.

Өрөмдлөгийн ажлаар нийтдээ 46.2 м зузаан бүхий нүүрсний 17 үе давхаргыг нэвтэлсэн. 227 м гүн хүртэл цооногоос 3 м тутамд нэг дээж авсан түүнээс доош 2 м тутамд нэг дээж авсан. Цооногийн гүн болон помпны эргэлтийн хурдад үндэслэн тухайн дээж ямар хугацааны дараа гадаргууд гарч ирэхийг тухай бүрд нь тооцоолон уг хугацаанд дээжийг авсан.

LF_03 цооногийн зүсэлт нь литологийн хувьд 70 м гүн хүртэл дунд-дээд Триасаас доод Юрийн насны Ноёнсум формацын хүрэн, улаан хүрэн өнгөтэй элсэн чулуу болон алевролитын салаавчилсан үелэл, 70-190 хүртэл гүнд дунд-дээд Триасаас доод Юрийн насны Ноёнсум формацын саарал өнгийн элсэн чулуу алевролитын үелэл байна. 190 м гүнээс 300 м хүртэл конгломератаас тогтооно. 5 харилцан адилгүй зузаантай нүүрсний давхаргууд болон тэдгээрийн дундах аргиллит, алевролит, элсэн чулууны үеүдээс тогтоно.

6.1 м гүн хүртэл 34 см диаметртэй бэхэлгээний яндан суулгасан. 6 метрээс 320 м хүртэл 24.45 см диаметр бүхий өрмийн хошуу ашиглан өрөмдсөн ба нүүрсний давхарга эхлэхээс өмнө өрөмдлөгийн ажлыг зогсоон цооногт бэхэлгээний яндан суулган цооногийн ханыг цементлэх ажил хийсэн. Үүний дараа 17.78 см диаметр бүхий өрмийн хошуу ашиглан 515 м гүн хүртэл өрөмдсөн.

Өрөмдлөгийн ажлаар нийтдээ 44 м зузаан бүхий харилцан адилгүй зузаантай нүүрсний 20 үе давхаргыг нэвтэлсэн. 320 м гүн хүртэл цооногоос 3 м тутамд нэг дээж авсан түүнээс доош 2 м тутамд нэг дээж авсан. Цооногийн гүн болон помпны эргэлтийн хурдад үндэслэн тухайн дээж ямар хугацааны дараа гадаргууд гарч ирэхийг тухай бүрд нь тооцоолон уг хугацаанд дээжийг авсан.

Туршилт олборлолтын цооног гүйцээлтийн ажил

Тэлмэн Ресурс ХХК нь туршилт-олборлолтын цооног өрөмдлөгийн ажлыг амжилтай дуусгасаны дараа цооног гүйцээлтийн ажлыг 2023 оны 5 сарын 30-наас 7 сарын 13-ны хооронд “Мэйжор Дриллинг Монголиа” ХХК хийж гүйцэтгэсэн. Цооног гүйцээлтийн ажил дараах үе шатуудаар цооногийн гүнд хийгдсэн. Үүнд:

- Гүний мэдрэгч багаж (downhole gauge) суурьлуулалт
- Төвөөс зугатах хүчний насос (PCP) суурьлуулалтын ажил
- Цооногийн хөтлөгч мотор (drivehead) суурьлуулалтын ажил

Зураг 9. Туршилт олборлолтын цооногийн хөтлөгч мотор (drivehead) суурьлуулсаны дараах байдал

Туршилт олборлолтын талбайн гадаргуугийн бүтээн байгуулалтын ажил

Нүүрсний давхаргын метан хийн туршилт-олборлолтын талбайг цахилгаан эрчим хүчээр хангах, хий, усны шавхалтын үйл ажиллагааг хянах, цооногоос шавхагдсан хий, нүүрсний усыг зайлуулах зорилгоор Тэлмэн Ресурс ХХК нь дараах үе шатны ажлуудыг хийж гүйцэтгэсэн. Үүнд:

- Туршилт-олборлолтын цооногийн хажууд хий, шингэний урсгал хэмжигч багц тоног төхөөрөмжийн суурьлуулалт
- Туршилт-олборлолтын талбайг цахилгаан эрчим хүчээр хангах
- Цооногоос шавхагдсан хийг бамбарлан шатаах төхөөрөмж угсралт
- Цооногоос шавхагдсан нүүрсний усыг түр цуглуулах далангийн бүтээн байгуулалт
- Цооногоос шавхагдсан нүүрсний усыг зайлуулах шугам хоолойн бүтээн байгуулалт
- Туршилт-олборлолтын үйл ажиллагааг хянах ажилчдын оффис барилга байгуулалт

Туршилт олборлолтын цооногийн хажууд хий, шингэний урсгал хэмжигч багц тоног төхөөрөмж болон галын бамбарлан шатаах төхөөрөмжийн суурьлуулалт

Туршилт-олборлолтын цооногийн хажууд хий, шингэний урсгал хэмжигч багц тоног төхөөрөмж (Meter Run Skid)-ийг суурилуулахад шаардагдах үндсэн ажлуудыг доор харуулав.

1. Хий, шингэний урсгал хэмжигч багц тоног төхөөрөмжийг угсран суурьлуулах талбайг тэгшлэн нягтруулсан.
2. Цооногийн толгойн амсрын байгууламжийн дамрыг цооногийн амсар дээрх цагираг ба хоолойн хавхлагуудтай холбосон.
3. Хий, шингэний урсгал хэмжигч багц тоног төхөөрөмийг зөв байрлалд байрлуулж уян хоолойг холбох боломжтой болгосон. Хийн урсгалын зам нь P&ID-ийн дагуу зөв, урсгал хэмжигч дээр тэгш байгаа эсэхийг шалгасан.
4. Уян хоолойг цооногийн амсарт, урсгал хэмжигчтэй холбогдсон хоолойг жийргэвчтэй боож бэхлэсэн.
5. Урсгал хэмжигчээс тээвэрлэлтийн явцад салгагдсан дагалдах тоног хэрэгслүүдийг угсрах суурьлуулах (Жишээлбэл: Бамбардах галын яндан) ажлыг гүйцэтгэсэн.
6. Уян хоолойг урсгал хэмжигч төхөөрөмжийн хийн гаралтаас бамбардах галын шугам хоолойн фланц руу шургуулж холбож боосон.
7. Цооногийн амсараас ойролцоогоор 30м зайд, зам, цахилгаан дамжуулах шугам, нүүрсний овоолгын зэргэлдээ биш байдлаар галын бамбарын байршлыг хамгийн тохиромжтой байрлалд тодорхойлсон.

8. Шаардлагатай 2 7/8" хоолойн 2 эсвэл 3 уртыг хэмжиж, шаардлагатай галын бамбарын байршил болон байршлын цэгийн тодорхойлсон.
9. 2 7/8" хоолойны эхний холбоосыг галын бамбарын яндан хоолойруу шургуулж холбосон ба мөн урсгал хэмжигч төхөөрөмжрүү буцах хүртэл холболтыг хийсэн. 50NB ANSI150 х 2 7/8" EUE гадна резватай холбогч гол дамарыг яндан хоолойн төгсгөл хэсэгт шургуулж холбосон.
10. Шугам хоолойг ойролцоогоор газрын түвшнөөс 150 мм-ээс дээш түвшинд модон блок дээр өндөрлөсөн. Хоолойн холболт бүрийг олон талт ган тулгуур гадасаар эсвэл ижил төстэй найдвартай холболтоор газарт бэхэлсэн.
11. Галын бамбарын шугам хоолойг урсгал хэмжигчийн хийн гаралтын уян хоолой руу хөндлөн фланцтай боолтоор холбосон.
12. Стандартын дагуу урсгал хэмжигч ба галын бамбарын хоолойн газардуулгыг гүйцэтгэсэн.

Зураг 10. Туршилт-олборлолтын цооногийн хажууд хий, шингэний урсгал хэмжигч багц тоног төхөөрөмжийг суурьлуулсан байдал

Зураг 11. Туршилт олборлолтын цооногийн хажууд бамбарлан шатаах төхөөрөмж суурилуулсан байдал

Туршилт-олборлолтын талбайг цахилгаан эрчим хүчээр хангах

“Тэлмэн Ресурс” ХХК нь туршилт олборлолтын талбайг өндөр хүчдэлийн шугамаас цахилгаанаар хангах ажлын хүрээнд 380 квт гүйдэл дамжуулах трансформаторыг “МАК” ХХК-ийн мэргэжилтнүүдээр угсруулж гүйцэтгүүлсэн. Талбайн цахилгаан хангамж, гадна гэрэлтүүлэг, камержуулалтын ажлыг “Би И Инженеринг” ХХК хийж гүйцэтгэсэн.

Талбайн цахилгаан хангамжийн ажлын хүрээнд оролтын ерөнхий самбарыг суурилуулах, оролтын ерөнхий самбараас 4 ш самбарын хуваарилалт хийн тэжээлийг өгсөн.

Гадна гэрэлтүүлгийн ажлыг хийхдээ нийт 4 м өндөртэй 5 ш гэрлийн шонг суулгаж ажиллагаанд оруулсан. Гадна гэрэлтүүлэг тус бүрийг хуваарилах самбарын ойролцоо суулгаж, гэрлийн тэжээлийг тухайн хуваарилах самбараас авсан.

Хяналтын камержуулалтыг хийхдээ туршилт-олборлолтын талбайд нийт 5 ш гадна зориулалтын камерыг суулгаж ажиллагаанд оруулсан. Тус камерудад зориулсан 6 м-ийн өндөртэй шон суулган камерийг байршуулсан. Дохио дахин дамжуулагч access point ашиглан дүрсийг дамжуулан оффисын хэсэгт дэлгэц дээр камерыг гаргасан.

Зураг 13. Туршилт-олборлолтын цооногийн талбайд байгуулагдсан шавхалтын ус түр цуглуулах далан болон туршилт-олборлолтын цооногуудын байрлалыг харуулсан дрон зураг

Цооногоос шавхагдсан нүүрсний усыг зайлуулах шугам хоолойн бүтээн байгуулалт

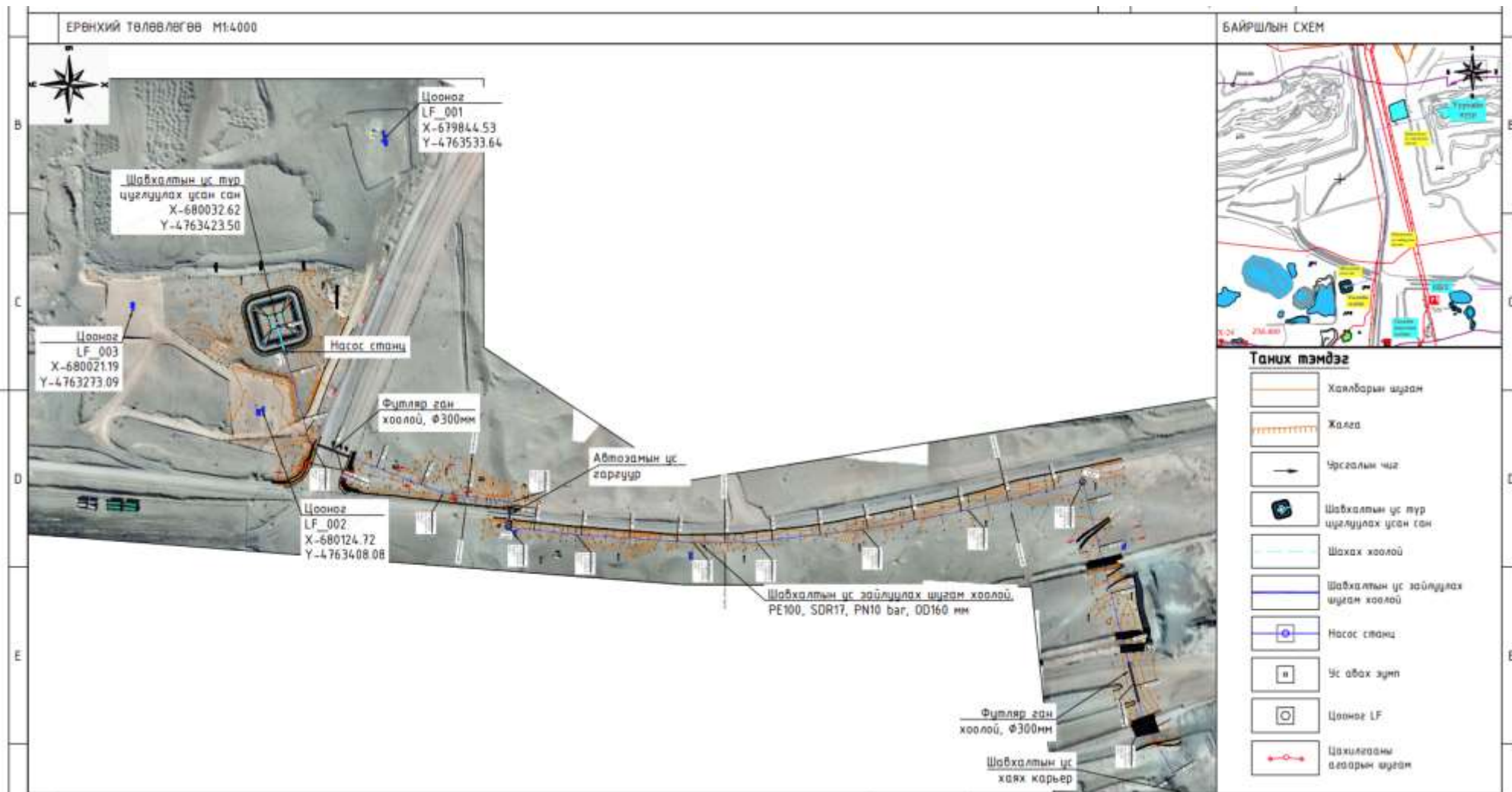
Цооногоос шавхагдсан нүүрсний усыг зайлуулах шугам хоолойн зураг төслийг “Силвер Эделвэйз” ХХК хийж гүйцэтгэсэн бөгөөд зураг төсөл боловсруулахад Монгол улсад одоо хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж байгаа Барилгын норм ба дүрэм болон стандартын холбогдох заалтуудыг баримталсан. Инженер геологийн “Лэнд Тест” ХХК-ийн 2020 онд хийсэн “Өмнөговь аймгийн Гурвантэс сум. SGS-Нарийнсухайт уурхайн орчмид төлөвлөгдөж буй 1.4 км ус дамжуулах шагмаын инженер-геологийн дүгнэлт (Архив №20/367) болон инженер-геодезийн “ДиЭмТиЭй Инженеринг” ХХК-ийн 2023 оны 3 сарын 26-28-ны өдөр төслийн талбайн 2 долгионы GPS ашиглан боловсруулсан М1:1000 хураангуйлалтай дэвсгэр зургийг тулгуур материал ашиглав.

Шавхалтын ус зайлуулах шугамын материалыг сонгохдоо угсралт, суурилуулалтын онцгой шаардлага тавигдахүй, дотоодын барилгын үйдвэрлэлд хэрэглэдэг материалтай тохирсон, олон улсын ISO9001 болон GB/T19001 стандартын шаардлага хангасан хүчитгэсэн хуванцар хоолой (HDPE) хэрэглэсэн. Шугамын хоолойг автозамтай хөндлөн гарах хэсэгт DN300 ган хоолойд сүвлэж хийсэн. Шугам хоолойн хадан хөрстэй хэсэгт 10 см зузаан элсэн бэлтгэл үе /шавар, шигшсэн шороо/ хийсэн.

Шугам хоолой ил эсвэл бага гүнд суурилагдсан хэсэгт 5 см зузаан полиуретан хөөсөнцөрөөр дулаалга хийлээ. Шугам хоолой материалыг ISO9001 болон ISO14001 стандартын шаардлага хангуулсан.

Зураг 14. Туршилт олборлолтын цооногоос шавхагдсан нүүрсний усыг зайлуулах шугам хоолой барилтын явцын зураг

Зураг 15. Туршилт олборлолтын цооногуудын байрлал тэдгээрийн хажууд байгуулагдсан шавхалтын ус түр цуглуулах далангаас зайлуулагдах усыг карьерлуу цутгах зорилгоор байгуулагдсан шугам хоолойн зураг

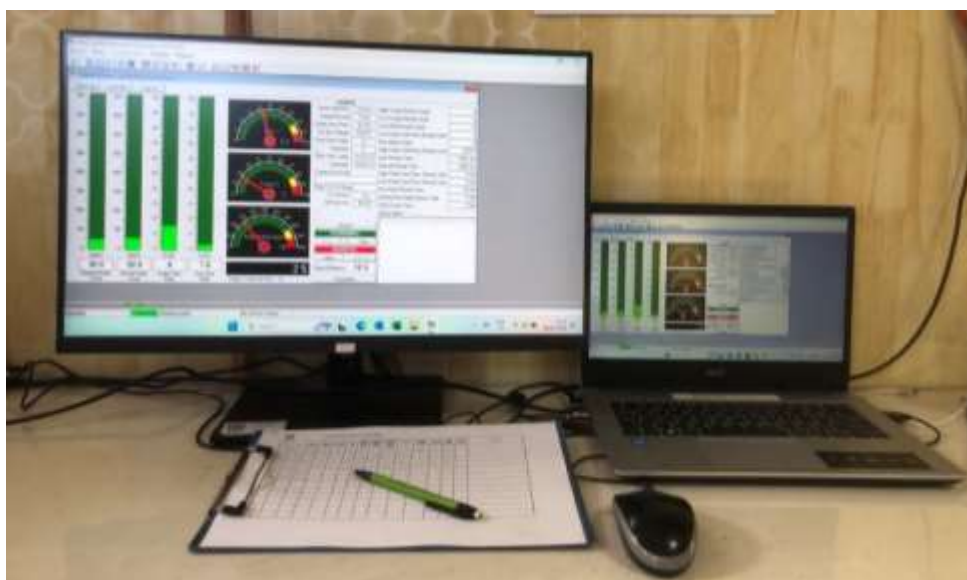

Туршилт олборлолтын үйл ажиллагааг хянах ажилчдын оффис барилга байгуулалт

“Тэлмэн Ресурс” ХХК нь туршилт-олборлолтын үйл ажиллагааг хянах, цооногоос олборлогдсон хий, шингэний урсгалыг хэмжигч багц тоног төхөөрөмжөөс ирж буй тоон мэдээллийг хүлээн авч компьютерт боловсруулах ажлыг газар дээр нь хийх зорилгоор туршилт-олборлолтын талбайд ажилчдын байрлах оффис болон ариун цэврийн барилга байгууламжуудыг барьж байгуулсан.

Зураг 16. Туршилт-олборлолтын цооногийн талбайд байгуулагдсан шавхалтын ус түр цуглуулах далан болон туршилт-олборлолтын цооногуудын байрлалыг харуулсан дрон зураг

Зураг 17. Туршилт олборлолтын цооног шавхагдаж олборлогдсон хий болон

усны хэмжээ, урсгалын хурд, гидростатик даралтын утгыг хянах Scada системийн программ хангамжийг суулгасан хяналтын компьютер

ХОЁР. ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖИЖ БУЙ НУТГИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧИН, НИЙГЭМ-ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТӨЛӨВ БАЙДЛЫН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

2.1 БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ТӨЛӨВ БАЙДАЛ

2.1.1 Газрын гадаргуу: Манай орны физик газарзүйн мужлалаар газрын гадаргын хувьд Алтайн уулархаг их мужийн Говь-Алтайн мужид багтах бөгөөд салхи шороон шуурга их, салхины дундаж хурд 4-6 м/сек. хойноос зүүн урагш өргөргийн дагуу сунаж тогтсон Хан Хүрэн ба Зурамтайн нурууны уулархаг бүсэд хамрагдана. Үнэмлэхүй өндөр нь далайн төвшинөөс дээш 1100-1600 м юм.

2.1.2 Цаг агаар: Халуун зунтай, хуурайвтар уур амьсгалын мужид, зөөлөвтөр өвөлтэй дэд мужид хамардаг. Агаарын жилийн дундаж температур $+4^{\circ}\text{C}$ $+6^{\circ}\text{C}$, 1-р сарын дундаж температур -15°C -20°C , 7-р сарын дундаж $+25^{\circ}\text{C}$ $+30^{\circ}\text{C}$, хамгийн их халуун нь 7-р сард $+38^{\circ}\text{C}$ $+40^{\circ}\text{C}$, хамгийн хүйтэн нь 12-р сард -36°C -38°C хүрдэг. Агаарын чийгшил багатай жилд дунджаар 45-50% байгаа нь хуурайвтар болохыг харуулна. Ус чийг багатай, хуурай уур амьсгалтай учир манан бараг ажиглагдахгүй, 70-80 % нь 7-8 р сард ордог. Өвөлдөө цас маш бага, цасан бүрхүүл бараг тогтдоггүй бөгөөд 1-2 см ихдээ 10 см байна. Жилийн 30 орчим хоног хур тунадастай.

2.1.3 Хөрс ургамал: Говийн хөрсний их мужийн цөлөрхөг хээрийн бүсэд багтдаг. Хур тунадас ховор, эрс гандуу уур амьсгалтай, өвс ургамал тарчиг сийрэг энэ талбай нь говийн бор хөрстэй. Хөрс үүсэх явц гандуу нөхцөлд явагдах учир салхины үйл ажиллагаа хөрсний агаарын солилцоог идэвхжүүлж, ууршилтыг ихэсгэн хуурайшихад нөлөөлж өвс ургамлыг хийсгэн тараах тул зөвхөн үндэсний зарим нь ялзмаг болдгоос органик үлдэгдлийн хэмжээ маш бага 1% -иас бараг үл хэтэрнэ. Иймээс сайр чулуу ихтэй хуурай хагсуу карбонатлаг байдгаас нийтлэг мараалаг шинж үл ажиглагдана. Харин хонхор, хотгор, тойром, булаг шанд бүхий газруудаар хужир мараа энд тэнд тогтсон байна. Говийн цаг уур, хөрсний онцлогоос шалтгаалан ургамлын нягтшил багатай, сийрэг тачир хөрсийг нийтэд нь бүрхэж чаддаггүй энд тэнд хэсэг хэсгээрээ ургадаг боловч шимт чанартай байдгаараа онцлог юм. Энд агь, шарилж, таана, мангир, хөмөл, монгол өвс, хазаар, баглуур зэрэг олон наст ургамал, чихэр өвс, цулхир, гоёо зэрэг эмийн ургамал,

хайлаас, тоорой, сухай, заг, жигд, зэгэс, зээргэнэ, буларгана, хармаг, харгана гэх мэтийн модлог, бутлаг говь цөлийн ургамал ургадаг. Хавар 4-р сараас ургамал ургаж эхлэх ба 9-р сараас гандаж эхэлдэг. Модлог бутлаг ургамлыг нутгийн хүмүүс багаар түлшинд, хөмөл, гоёо, чихэр өвс, хармагны жимс зэргийг хүнсэнд болон эмчилгээнд ашигладаг байна. Говийн эдгээр ургамлууд нь элсний нүүдэл, цөлжилтийн үйл явцыг тогтоон барьж байхад чухал ач холбогдолтой.

2.1.4 Амьтны аймаг: Энд говь цөлийн амьтад болох хулан, аргаль, янгир, хар сүүлт зэрэг туурайтан, махчин амьтдаас чоно, шилүүс, хярс, үнэг, өмхий хүрэн, мануул, жигүүртнээс бүргэд, тас, шонхор, харцага, элээ, ногтруу, тагтаа, болжмор, хулан жороо, хэвлээр явагчдаас олон зүйл гүрвэл, могой, мэрэгчдээс туулай, алаг даага, чичүүл, бозлог, шавьж идэштнээс зараа, шавьжаас хэдэн төрлийн аалз, арваалж, ямаан ууц, байх ба эдгээр амьтдаас нэн ховордсон, устаж алга болохын даваан дээр байгаа төрөл, зүйлүүдийг агнах, устгахыг хориглож дархан цаазтай болгожээ.

2.1.5 Ус зүй: Хайгуулын талбай нь төв Азийн гадагшаа урсгалгүй ай савын бүсэд багтдаг. Талбайн хэмжээнд гадаргуугийн усан сүлжээ муу хөгжсөн ба байнгын урсгал ус байхгүй. Талбайн хэмжээнд жижиг булгууд байх боловч эдгээр нь тухайн жил улирлын цаг уур, хур тунадасны хэмжээнээс хамаарч усны горим хувьсамтгай зарим үед гандаж ширгэдэг. Хуурай сайр, тойрмууд нь хур тунадас ихтэй үед усаар дүүрээд богино хугацаанд хөрс болон агаарт ууршин ширгэдэг. Хүн малын усны хэрэгцээнд голлон худгийн ус хэрэглэх ба багаар булаг шандын ус ашигладаг. Залуу хагарлууд дагасан дөрөвдөгчийн хурдсанд хуурай сайр нуурын зах хавийг бараадуулан гар болон өрөмдмөл гүний худгууд гаргасан байдаг бөгөөд эдгээрийн усны түвшин 1-7 м хүртэл гүнтэй, эрдэсжилт ихтэй байна.

2.2 ГУРВАН ТЭС, НОЁН СУМЫН НИЙГЭМ ЭДИЙН ЗАСАГ

2.2.1 Гурвантэс сумын нийгэм, эдийн засаг

Гурвантэс сум нь 1945 онд Сэврэй, Ноён сумуудын багуудыг нийлүүлж Улаан толгой гэдэг газарт 281 өрх, 946 хүн ам, 63.2 мянган малтай байгуулагдсан бөгөөд Өмнөговь аймгийн нийт газар нутгийн 16.9 хувийг эзэлдэг. Газарзүйн байршлын хувьд Хойд талаараа Баянхонгор аймгийн Шинэжинст, Баянговь, Баянлиг сумуудтай хиллэдэг. Урд талаараа БНХАУ-ын ӨМӨЗО-ны Эзний хошуутай хиллэж, “Шивээ хүрэн” боомтоор хоёр улсын ложистик дамжин өнгөрдөг.

Хүн ам: Аймгийн нийт хүн амын 7.4 хувь нь тус суманд оршин суудаг байна. Хүн амын нягтрал нь 1.0 кв.км талбайд 0.18 хүн ногдож, маш бага нягтралтайд тооцогддог. Хүн амын тоо болон газар нутгийн хэмжээгээр аймагтаа тэргүүлдэг. Гурвантэс сум нь Гоёот, Баясах, Тост, Урт багийн нийт 1558 гаруй өрхтэй. Сумын хэмжээнд 2020 оны эцсээр 5043 хүн тоологдсон, өмнөх оноос 83 хүнээр буюу 1.6 хувиар өсчээ. Нийт хүн амын 20.5% нь мал аж ахуй эрхэлж амьдарч байна.

Гурвантэс сумын хүн амын орон зайн тархан суурьшсан нутаг дэвсгэрийг авч үзвэл: Урт багийн нутаг дэвсгэрт нийт хүн амын 40 гаруй хувь суурьшсан байгаа нь дэд бүтэц, төрийн захиргааны анхан шатны нэгж, эрүүл мэндийн төв, боловсролын байгууллага зэрэг төр болон хувийн хэвшлийн үйл ажиллагаа явуулдаг сумын төв байрладаг байна. Баясах болон Тост багуудад нийт хүн амын 20 гаруй хувь тус бүрт суурьшсан байгаа нь мал, аж ахуй болон үйлдвэрийн байршлыг хамааран суурьшсан. Гоёот багт сумын хүн амын 17.4% нь суурьшсан байдаг боловч судалгааны талбайн нутаг дэвсгэрт хэсэгхэн нутаг дэвсгэр орж байгаа. Хүн амын 39.9 хувь хүүхэд багачууд, 33.8 хувь нь залуучууд эзэлж байна. Үлдсэн 26.3 хувийг 40-ээс дээш насны хүмүүс эзэлж байна. 2020 оны байдлаар 1.9 хувиар буюу 31 өрх шинээр бүртгэгдсэн. Тус сумын өрхийн амьжиргааны түвшин жилээс жилд сайжирч байгаа бөгөөд зэргэлдээ сумуудтай харьцуулахад эдийн засгийн өсөлт ихтэй сум юм. Гурвантэс сумын 2020 жилийн эцэс 1648 өрхийн 887 өрх нь мал аж ахуй эрхэлж амьдарч байна. Нийт өрхийн 53.6.% мал аж ахуй, 47.4% суурин газарт уул уурхайн болон төр, хувийн хэвшилд ажиллаж байна.

Эрүүл мэнд: Гурвантэс сумын эмнэлэг нь 2021 оны байдлаар 16 эмч сувилагч, 8 туслах ажилтан нийт 26 ажилтантай ажиллаж байна. “Айвенхоу Майнз Инк” ХХК-ийн хөрөнгө оруулалтаар эмч, ажилчдын 2 орон сууцыг барьж, ашиглалтад оруулсан байна. Сумын хүн эмнэлгийн салбар нь өөрийн сумын нийт хүн ам болон хилийн цэргийн 0166 дугаар анги, уул уурхайн компаниуд иргэдэд эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлж байна. Ковид-19 цар тахалын дэгдэлттэй холбоотойгоор сумын эмнэлэг ПСР шинжилгээний лабораторитой болсон.

Мал аж ахуй: Бэлчээрийн мал аж ахуйн судалгаанаас авч үзэхэд тэмээ, ямааны аж ахуй өсгөх нэн зохистой бүсэд хамрагдаж байгаа боловч сүүлийн жилүүдийн байгаль экологи, уур амьсгалын өөрчлөлттэй уялдан бэлчээрийн ургамлын гарцад өөрчлөлт орохын зэрэгцээ зарим нэг унаган ургамлуудын төрөл зүйл ч алга болжээ. Эдгээр

хүчин зүйлүүдийг тогтоох шалгуур үзүүлэлтэд малын тоо толгой зүй ёсоор багтдаг. Малтай өрхийн тоо болон малын тоо буурсан нь сүүлийн жилүүдэд өвөл зудтай байгаагаас шалтгаалж байгаа бөгөөд мөн уул уурхайн үйл ажиллагаа эрчимжиснээр газрын хөрсийг талхлан, ургамлын гарцанд нөлөөлж байгаатай холбоотой. 2020 оны эцэст 237.7 мянган толгой мал тоолуулжээ. Нийт малын 88.2% нь ямаа, 5.3% нь хонь, 4.2% нь тэмээ, 1.9% нь үхэр, 0.2% нь адуу. Тус сумын малчин өрх ямааг ноолуур болон эдийн засгийн үр ашгаар тооцоолж өсгөдөг боловч бэлчээрийг талхлах нөлөөтэй.

2.2.2 Ноён сумын нийгэм, эдийн засаг

Ноён сум нь 1923 онд Өмнөговь аймгийн анхны сумуудын нэг болон байгуулагдсан. Газарзүйн байрлалын хувьд баруун талаараа Гурвантэс сум, зүүн талаараа Баяндалай сум, Хойд талаараа Сэврэй сум, урд талаараа БНХАУ-ын ӨМӨЗО-ны хошуудтай хиллэдэг. Засаг захиргааны анхан шатны нэгж нь Сайран, Ганзагад гэсэн хоёр багаас бүрдэнэ. Сумын эдийн засгийн голлох салбар нь мал аж ахуй юм.

Хүн ам: Өмнөговь аймгийн нийт хүн амын 2.0 хувь нь тус суманд оршин суудаг байна. Хүн амын нягтрал нь 1.0 кв.км талбайд 0.13 хүн ногдож, маш бага нягтралтай байна. Хүн амын тоогоор Өмнөговь аймгийн 15 сумаас хамгийн бага, газар нутгийнхаа хэмжээгээр аймагтаа хоёрт ордог. Ноён сум нь Сайран, Ганзагад багийн нийт 447 өрхтэй. Сумын хэмжээнд 2020 оны эцсээр 1408 хүн тоологдсон нь өмнөх оноос 14 хүнээр буюу 1 хувиар өсчээ. Тус суманд халхчууд голлон амьдардаг. Нийт хүн амын 30.7% нь мал аж ахуй эрхэлж амьдарч байна. Ноён сумын хүн амын орон зайн тархан суурьшсан нутаг дэвсгэрийг авч үзвэл: Сайран багийн нутаг дэвсгэрт нийт хүн амын 53.7 хувь суурьшсан байгаа нь дэд бүтэц, төрийн захиргааны анхан шатны нэгж, эрүүл мэндийн төв, боловсролын байгууллага зэрэг төр болон хувийн хэвшлийн үйл ажиллагаа явуулдаг сумын төв байрладаг байна. Ганзагад багт нийт хүн амын 46.2 хувь суурьшсан байгаа нь мал аж ахуй болон бэлчээрийн байршлаас хамааралтай. Ноён сумын өрхийн тоо 2003-с 2020 он хүртэл тогтмол 0.5 хувийн өсөлттэй жигд бага өссөн байна. Тус сумын өрхийн амжиргааны түвшин жигд байгаа бөгөөд зэргэлдээ сумуудтай харьцуулахад эдийн засгийн өсөлт багатай сум юм. Нийт өрхийн 60% нь мал аж ахуй, 40% нь суурин газарт төр, хувийн хэвшилд ажилладаг.

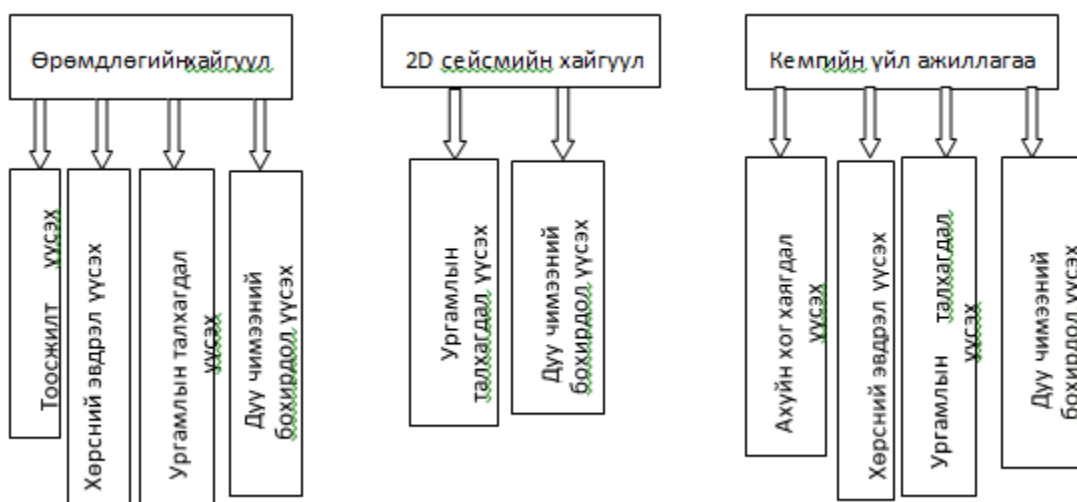
Эрүүл мэнд: Ноён сумын эмнэлэг нь 2020 оны байдлаар 6 их эмч, 2 бага эмч, 6 сувилагч, нийт 28 ажилтантай ажиллаж байна. Тус 2 сумын эмнэлэгүүд нь үйл ажиллагаа явуулж байгаа аж ахуйн нэгж, байгууллагууд болон сумын удирдлагуудын оролцоотойгоор эмнэлэг нь орчин үеийн тоног төхөөрөмжөөр хангагдсан. 2019 онд улсын төсвийн хөрөнгөөр 15 ортой шинэ сум дундын эмнэлэг ашиглалтанд орсон.

Мал аж ахуй: Бэлчээрийн мал аж ахуйн судалгаанаас авч үзэхэд тэмээ, ямааны аж ахуй өсгөх нэн зохистой бүсэд хамрагдаж байгаа боловч сүүлийн жилүүдийн байгаль экологи, уур амьсгалын өөрчлөлттэй уялдан бэлчээрийн ургамлын гарцад өөрчлөлт орохын зэрэгцээ зарим нэг унаган ургамлуудын төрөл зүйл ч алга болжээ. Сумын малын тоо 2000-2010 оны хооронд 67000 тоо толгойгоор хорогдож буурсан. Малтай өрхийн тоо болон малын тоо буурсан нь сүүлийн жилүүдэд өвөл зудтай байгаагаас шалтгаалж байгаа бөгөөд мөн уул уурхайн үйл ажиллагаа эрчимжиснээр газрын хөрсийг талхлан, ургамлын гарцанд нөлөөлж байгаатай холбоотой. 2020 оны байдлаар Ноён сум нь 138.6 мянган толгой мал тоолуулжээ. Нийт малын 82.1% нь ямаа, 9.8% нь хонь, 5.6% нь тэмээ, 0.2% нь үхэр, 1.9% нь адуу байна.

ГУРАВ. ТӨСЛИЙН ГОЛ БА БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ

Хайгуулын ажиллагааны явцад газрын доорх усны нөөцийн бохирдол, хомсдол, ургамлан нөмрөгийн өөрчлөлт, хөрсний элэгдэл, зэрлэг ан амьтдын байршилт, тархалтын өөрчлөлт, эрчим хүчний хэрэглээ нэмэгдэх, тэрчлэн агаар, ус, хөрсний бохирдол үүсэх зэрэг сөрөг нөлөөллүүд хамаарна.

Эдгээр сөрөг нөлөөллийг бууруулах болон арилгах арга хэмжээний үр дүн нь байгаль орчныг хамгаалах үйл ажиллагаа нь шинжлэх ухааны үндэслэл бүхий зохион байгуулалт, техникийн арга хэмжээнүүдийг цогц бүрдэл байх бөгөөд эдгээр арга хэмжээнүүдийг хэрэгжүүлснээр тухайн хайгуулын талбай болон кемпийн эргэн тойрон дахь бүс нутагт үйл ажлаллагааны явцад экологийн зөвшөөрөгдөх норм, норматив хангагдаж байх ёстой.

Байгаль орчинд нөлөөлөх гол нөлөөллүүд

Төслийн үйл ажиллагаанаас орчны агаар, ус, хөрс, ургамал, амьтан, газрын хэвлийд үзүүлэх нөлөөллийн байдалд нарийвчилсан дүн шинжилгээ хийлгэсэн. Хайгуулын ажлын нэг төрөл нь сейсмийн хайгуул ажиллагаа бөгөөд энэ нь газрын хэвлийд үүсгэх зориудын чичирхийлэл, түүний хариу үзүүлэх долгионы тархалт юм.

Хүснэгт 5. 2D сейсмийн хайгуулын явцад байгаль орчинд нөлөөлөх нөлөөлөл

Хүрээлэн буй орчин ба нийгмийн хүчин зүйлс	Голлох нөлөө	Нөлөөлөлд өртөх боломжтой объектууд
Физик газар зүй	Зарим газарт онгон зэрлэгээрээ байгаа газар орчны харагдах байдлыг өөрчилнө	Газар орчин
Гадаргын усны нөөц	Гол горхи орчны урсац, гольдролыг өөрчлөх	Хөрс гадаргын орчны гол горхи булаг шанд
Гүний усны нөөц	Гүний усыг ашиглана (бага зэрэг нөлөөлнө), шингэн хорт бодисын ялгарлаар хөрс, гүний усыг бохирдуулах, судалгааны суурин орчмоос хэрэглээний бохир усаар газрын гүний ус руу нэвчих бохирдуулах	Хөрс, гадаргын болон гүний ус
Хүрээлэгч амьтан ургамал	Биологийн төрөл зүйлийн амьдралд нөлөөлөх, ургамал талхлагдах, шувууд болон жижиг мэрэгчдийн амьдрах орчинд нөлөөлөх	Биологийн төрөл зүйлүүд
Нийгэм эдийн засаг	Ажлын байрны боломж, төвлөрсөн суурин үүсэх Дэд бүтэц хөгжих, сайжрах, малын бэлчээрт сөргөөр нөлөөлөх	Хүн нийгмийн хүчин зүйлүүд

Хүснэгт 6. Уг төслөөс хүрээлэн буй орчин ба нийгэмд үзүүлэх нөлөөлөл

№	ХБО ба нийгмийн параметрууд	Нөлөөлөх эх үүсвэр	Таамагласан нөлөөлөл
1	Физик газарзүй ба геологи	Вибросейс ба түүнтэй холбоотой дагалдах төхөөрөмжүүд,	Хайгуулын шугамууд нь урт хугацаанд нөлөөлөх ул мөрүүдийг үлдээнэ. (Зам дээр автомашины мөр болон газрын гадаргад ул мөр үлдээх) Чичирхийлэгч нь бага хэмжээний газрын гулсалт болон чулуулгийн бат бөх тогтвортой байдлыг алдагдуулна.
2	Хөрс	Вибросейс ба түүнтэй холбоотой дагалдах төхөөрөмжүүд, нефть болон техникийн шингэн бодисын асгаралт	Хайгуулын шугамын дагуух дагтаршсан хөрсний доройтол, мөн хөрсний үе давхарга алдагдах, мөн энэ дагуу ус хөрсний элэгдэл эвдрэл нэмэгдэх боломжтой, сул хөрсний алдагдал болон нүх сүвшилт үүсэх, хөрс бохирдох;
3	Уур амьсгал	Байхгүй	Байхгүй
4	Агаарын чанар	Автомашин ба тоног төхөөрөмж, хог хаягдлын цэг	Техникийн яндангаас ялгарах бохирдол, замын хөдөлгөөнөөс үүсэх тоосжилт, таагүй үнэр, эрүүл мэндийн эрсдэл
5	Гадаргын ба гүний усны нөөц	Машин ба хүнд техник, Өрөмдлөг	Орон нутгийн иргэдтэй усны эх үүсвэрийг хуваалцахад асуудал үүсэх боломжтой, уст үеийн дагтаршил, булаг шандын ундарга багасах, цооног өрөмдсөнөөр хөрсний усны төвшин доошлох
6	Усны чанар	Шингэн бодисын ялгаралт, машин хүнд техник ба түлш хадгалах савнаас ялгарах бодис	Судалгааны суурингийн усны эх үүсвэрийн бохирдол, Хөрсний уст үеийн бохирдол
7	Биологийн хүчин зүйлс	Вибросейс ба түүнтэй холбоотой дагалдах төхөөрөмжүүд, бульдозер, хүнд машин техникүүд,	Хайгуулын шугамын дагуу ургамал талхлагдах, ан амьтны амьдрах орчинд нөлөөлөх, Шинэ хортой ургамлын төрөл зүйл нэмэгдэх
8	Усан орчны төрөл зүйлүүд	Вибросейс ба түүнтэй холбоотой дагалдах төхөөрөмжүүд, бульдозер, хүнд машин техникүүд,	Усан орчныг бохирдуулах, амьдрах орчинд таагүйгээр нөлөөлөх
9	Газрын нөөц ба соёлын өв	Вибросейс ба түүнтэй холбоотой дагалдах төхөөрөмжүүд, бульдозер, хүнд машин техникүүд, динамит	Хайгуулын шугам бэлчээр орчинд нөлөөлөх, соёлын өвд нөлөөлөх нөлөөлөл нь нутгийн иргэдийн сэтгэлд нийцэхгүй байх
10	Археологи ба түүх соёлын өв	Вибросейс ба түүнтэй холбоотой дагалдах төхөөрөмжүүд, бульдозер, хүнд машин техникүүд, динамит	Хүнд техник нь соёлын өвийн орчны хөрсийг дагтаршуулах, чичирхийлэл ба өрөмдлөг нь соёлын өвд таагүй нөлөө үзүүлэх, үүнтэй холбоотойгоор орон нутгийн иргэдтэй нийгмийн харилцааны зөрчил үүсэх
11	Орчны үзэгдэх байдал, байгалийн гоо үзэмж	Судалгааны суурин, хээрийн судалгааны шугамууд	Судалгааны суурин харагдах орчинтой зохицохгүй байх, хайгуулын шугамын дагуух ургамалын талхагдал нь газар орчны үзэгдэх байдалд нөлөөлөх нь
№	ХБО ба нийгмийн параметрууд	Нөлөөлөх эх үүсвэр	Таамагласан нөлөөлөл

12	Чимээ шуугиан ба чичиргээ вибраци	Вибросейс ба түүнтэй холбоотой төхөөрөмжүүд, хүнд машин техникүүд, динамит дагалдах бульдозер,	Хүн, мал амьтны амьдрах орчинд таагүй нөлөө үзүүлэх Судалгааны суурингийн ажилчид болон ойролцоох иргэдийн амьдрах орчинд таагүй нөлөө үзүүлэх
13	Хатуу ба шингэн хог хаягдал	Судалгааны суурин, талбай дээрх ажлын байр	Гадаргын хөрс, ус болон гүний усыг бохирдуулах, таагүй үнэр, эрүүл мэндийн эрсдэл
14	Нийгмийн хэв шинжүүд	Ажиллах хүчний урсгал, Сейсмийн хайгуулын шугамын дагуух үйл ажиллагаа	Орон нутгийн иргэд болон гаднаас ирсэн ажилчдын хооронд таагүй харилцаа үүсэх, Орон нутаг нийгэм соёлын онцлог шинж алдагдах
15	Эдийн засгийн хэв шинжүүд	Ажлын байр бий болох, тендер ба хангалт	Амьдралын чанар сайжирна, бизнесийн боломжууд гарч ирнэ, нийгмийн хөрөнгө оруулалт, бэлэн мөнгөний урсгал, ажил эрхлэлтийн хэлбэрт өөрчлөлт гарах, Уламжлалт амьдралын хэв маяг өөрчлөгдөх
16	Ажилтай холбоотой эрүүл мэнд аюулгүйн асуудал	Судалгааны суурин ба ажлын талбайн орчин	Ажиллагсдын гэмтэл, галын аюул, Тоосжилт, чимээ шуугиан хорт бодисын ялгарлаас эрүүл мэнд муудах, эрүүл мэндтэй холбоотой бусад эрсдэл
17	Харуул хамгаалалт ба олон нийтийн аюулгүй байдал	Ажиллах хүчний харуул хамгаалалт	Төслийн үйл ажиллагаатай холбоотой харуул хамгаалалт сайжрах, харуул хамгаалалттай холбоотой нутгийн иргэдийн үзэл бодол ил болох

Дээр өгүүлсэн болзошгүй нөлөөллийн судалгааны дүнгээс үзэхэд “Гурвантэс-XXXV” талбайд нүүрсний давхаргын метан хийн хайгуулын ажил гүйцэтгэх төслийн үед байгаль орчны бүрэлдэхүүн хэсэг агаар, хөрс, ургамал, газрын доорх ус зэрэгт нөлөөлөх сөрөг нөлөөг бууруулахад чиглэсэн, хөрсийг бохирдол, элэгдлээс хамгаалах, агаарын бохирдлын нөлөөллийг бууруулах, хамгаалах зэрэг арга хэмжээнүүдийг байгаль орчинд ээлтэй байдлаар хэрэгжүүлэн үйл ажиллагаа явуулах юм.

ДӨРӨВ. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫГ ХАМГААЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ГОЛ ЗОРИЛТ, ХАМРАХ ХҮРЭЭ

4.1 Байгаль орчныг хамгаалах зорилго, зорилт:

“Гурвантэс XXXV” талбайд нүүрсний давхаргын метан хийн хайгуулын ажил гүйцэтгэх төслийн 2023 оны Байгаль орчныг хамгаалах менежментийн төлөвлөгөөг боловсруулахдаа “Эх Монголын Байгаль” ХХК-ийн 2022 боловсруулж батлуулсан “Гурвантэс XXXV” талбайд нүүрсний давхаргын метан хийн хайгуулын ажил

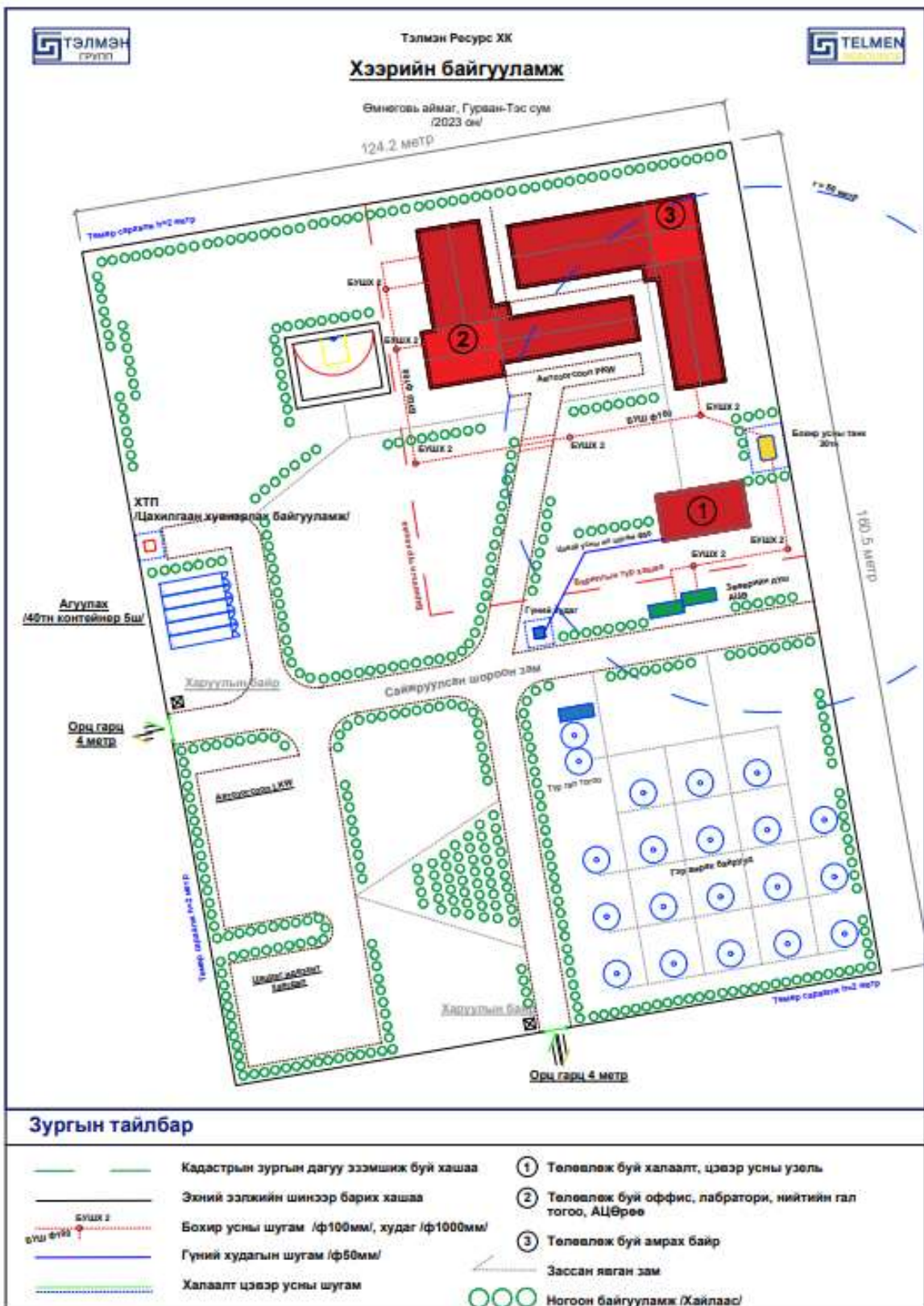
гүйцэтгэх төслийн Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний тайлангаар тодорхойлогдсон төсөл хэрэгжүүлэгчийн хүлээх үүрэг амлалтаас гадна Монгол Улсын Байгаль орчны багц хууль, холбогдох дүрэм журам, стандартуудын шаардлагыг мөрдлөг болгон боловсруулсан бөгөөд энэ төлөвлөгөөнд тусгагдсан үүрэг даалгавруудыг биелүүлэхийг гол зорилго болгон биелэлтийг хангаж ажилласан.

4.2 Хамрах хүрээ

“Гурвантэс ХХХV” талбайд 2023 онд хайгуулын 8 цооногт өрөмдлөг хийхээр төлөвлөсөн боловч хайгуулын цооног өрөмдөх ажил маань тодорхойгүй хугацаагаар хойшилсон, туршилт олборлолтын 3 цооног өрөмдөх ажил амжилттай болсон. Мөн төслийн кемпийн бүтээн байгуулалтын ажил хийгдсэн. Ажилчдын ХАБ,ЭА болон амьдрах орчны халдвар хамгаалал ая тухтай байдлыг харгалзан Кемпийн менежмент, катерингийн үйлчилгээ үзүүлдэг мэргэжлийн байгууллагатай гэрээ байгуулж хамтран ажилласан.

4.2.1 Кемп төлөвлөлт

Төслийн кемп нь Оффис, Ажилчдын амрах гэр, Гал тогоо, Угаалгын газар, боловсон нойл, Үндсэн лаборатори, харуул хамгаалалт шалган нэвтрүүлэх байр, дээж хадгалах талбай, каротажийн станц тусгаарлалтын хашаа, тээврийн хэрэгсэлийн паркийн талбай, цуглах цэг, засварын төв, шингэн хог хаягдал болон хуурай хог хаягдал цуглуулах цэг гэсэн байгууламжуудтай байхаар төлөвлөсөн. Кемпийн барилгын ажлыг энэ чиглэлээр мэргэшсэн олон жилийн ажлын туршлагатай компанитай хамтран үе шаттайгаар хэрэгжүүлэн ажиллахаар төлөвлөсөн боловч төлөвлөгөөт 2023 ондоо капитал барилгын ажил хойшлогдож 2024 онд хийхээр болоод байна.

Зураг 18. Кемпийн ерөнхий төлөвлөгөө

Зураг 19. Кемпийн харагдах байдал

ТАВ. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

5.1 АГААРЫН ЧАНАРТ ҮЗҮҮЛЭХ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХАД АВЧ ХЭРЭГЖҮҮЛСЭН АЖИЛ

5.1.1 Замын тэмдэг тэмдэглэгээ

Төслийн үйл ажиллагааны нөлөөгөөр үүсэх тоос шороо болон хорт хий, үнэр агаар орчныг бохирдуулах сөрөг нөлөөллийг бууруулах зорилгоор тээврийн хэрэгслийн хурдны хязгаарыг тогтоох 10, 20, парк, гол зам, туслах зам гэх мэт тэмдэг тэмдэглэгээг Туршилт олборлолтын талбайн орчинд байрлуулан агаар орчинд тоосжилт үүсгэхээс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг авч хэрэгжүүлсэн.

Зураг 20. Замын тэмдэг байршуулсан байдал

5.1.2 Хог хаягдал түр хадгалах сав, ОНӨААТҮГ-тай гэрээ байгуулан хамтран ажиллах.

Ажилчдын унд, ахуйн хэрэглээнээс гарсан хатуу хог хаягдлыг зориулалтын түр цэгт хадгалах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэхдээ Хог хаягдлын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн тавигдах шаардлагыг хангасан зориулалтын савыг кемпд байрлуулан ашиглаж байна.

Хог хаягдлын тухай хууль

15 дугаар зүйл. Хогийн саванд тавигдах шаардлага

15.1.Нийтийн эдэлбэр газар байршуулах хогийн сав дараахь шаардлагыг хангасан байна:

15.1.1.хог хаягдлыг ангилах, ачих, цуглуулах технологид нийцсэн;

15.1.2 Галт тэсвэртэй материалаар хийгдсэн;

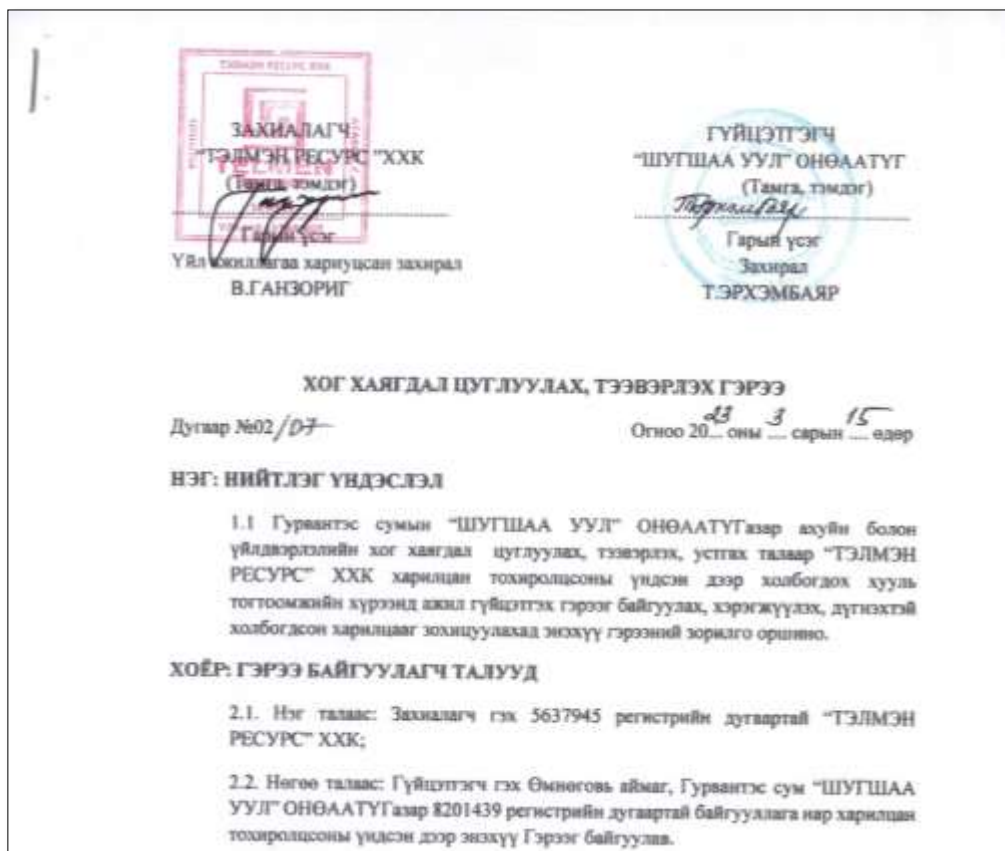
15.1.3.хог хаягдал салхиар тархах, хур тунадасны ус хуримтлагдах, шүүрэл ялгарахаас сэргийлсэн.

Зураг 21. Кемпийн хог хаягдлын түр ангилан ялгах хог хаягдлын сав

Мөн хог хаягдлын тухай хуулийн 4.1.23."хог хаягдлын төвлөрсөн цэг" гэж хог хаягдал төвлөрүүлж, булшлах зөвшөөрөгдсөн газрыг заалтын дагуу Өмнөговь аймгийн Гурвантэс сумын “Шугшаа Уул” ОНӨААТҮГ-тай ХОГ ХАЯГДАЛ ЦУГЛУУЛАХ, ТЭЭВЭРЛЭХ ГЭРЭЭ байгуулж хамтран ажиллаж, хог хаягдлыг зөвшөөрөгдсөн цэгт тээвэрлүүлэн ажилласан. /Хавсралт 5/

Зураг 22. “Шугшаа уул” ОНӨААТҮГ газартай байгуулсан хог хаягдлын тээвэрлэх гэрээ

5.1.3 Салхи ихтэй болон автомашины хөдөлгөөн ихтэй үед тоосжилт дарах усалгаа хийсэн. Салхины хур ихтэй үед Туршилт олборлолтын цооног орчимд нүүрс тээврийн зам болон орон нутгийн замаар зорчиж байгаа тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөнөөс маш их тоосжилт үүсдэг тул тоос дарах усалгааг хийж гүйцэтгэсэн.

Зураг 23. Зам талбайн тоос дарах усалгаа хийж буй байдал

5.1.4 Өрөмдлөгийн машинаас дуу чимээ, доргио чичиргээ агаар орчинд үүсэж хүний эрүүл мэндэд үзүүлэх сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх дараах арга хэмжээг авсан.

Туршилт олборлолтын цооног өрөмдөх ажил, туршилт олборлолтын үйл ажиллагааны явцад үүсэх дуу чимээнээс сонсох эрхтэнг хамгаалахын тулд ажилтнуудад чихний бөглөө, чихэвч зэргийг олгож, сонсгол хамгаалах хэрэгсэлийг хэрэглэж байгаад хяналт тавьж ажилласан.

Зураг 24. Өрөмдлөгийн ажилтнуудад тарааж өгсөн чихний бөглөө, чихэвч

АЖИЛТАНД ЧИХНИЙ БӨГЛӨӨ, ЧИХЭВЧ ОЛГОСОН БҮРТГЭЛ

Зорилго: Төслийн үйл ажиллагааны явцад өрөмдлөгийн машинаас гарах дуу чимээний бохирдлоос хүний эрүүл мэндэд сөргөөр нөлөөлж сонсох эрхтний өвчлөл үүсгэхээс урьдчилан сэргийлж чихний бөглөө, чихэвчийг өрөмдлөгийн талбай, туршилт олборлолтын цооног орчим ажилладаг ажилтнуудад олгож хамгаалах юм.

№	Овог нэр	Албан тушаал	Хүлээлгэн өгсөн тоо хэмжээ	Олгосон огноо	Гарын үсэг
1	П. Сэлэнгэ	ХАВЧИЛ	2	2025-08-18	Сэлэнгэ
2	Д. Давраампил	Мех	2	2025-08-20	Сэлэнгэ
3	Г. Ганзориг	ГТА	2	2025-07-22	Сэлэнгэ
4	Т. Цырен-Очи	УАХ.Менеджер	6	2025-08-10	Сэлэнгэ
5	С. Бат-Очи	УАХ.Менеджер	4	2025-8-18	Сэлэнгэ
6	О. Жавхалан	Ерэмтэй Шажин	6	2025-8-15	Олгосон - 60М
7	Д. Пүрэвсүх	Шажин	4	2025-8-15	Олгосон - 60М
8	М. Жагал - Очир	Механик	4	2025-8-15	Олгосон - 60М
9	Т. Вансан-Очи	Инжендер	4	2025-8-15	Олгосон - 60М
10	Б. Дарамжав	УАХ.Менеджер	6	2025-8-16	Олгосон - 60М
11	В. Аюушпил	Шажин	6	2025-8-16	Олгосон - 60М
12	А. Хандуу	УАХ.Менеджер	4	2025-8-17	Олгосон - 60М
13	Э. Мянгал	УАХ.Менеджер	6	2025-8-18	Олгосон - 60М
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					
32					

Бүртгэл хөтөлсөн:

...Б.О.М. албан тушаалтай. *Сэлэнгэ* 1 *С* 1

Зураг 25. Өрмийн ажилтанд чихний бөглөө, чихэвч олгосон бүртгэлийн хуудас

5.1.5 Нүүрсний давхаргын метан хийн туршилт олборлолтын үеийн тоног төхөөрөмжийн тохиргоог хянах

Хийн найрлага нь эх үүсвэрээс хамаарч өөр өөр байдаг ч метан нь үндсэн бүрэлдэхүүн ба нүүрсний давхаргуудаас гаргаж авсан хийн найрлагын 95-99 хувийг бүрдүүлдэг. Нүүрсний давхаргын метан хийг /НДМХ/ газрын гүнээс гадаргууд гаргаж авах үндсэн арга нь цооног нэвтэрч, тоноглож олборлох арга бөгөөд цооногийн толгойн байгууламжаас хий болон шингэний даралт болон

урсгал хэмжигч мэдрэгч олон төрлийн хавхлагаар тоноглогдсон хяналт хэмжилтийн шугам хоолойгоор цааш дамжуулагддаг.

Хийн салбарын тэр тусмаа хийн цооногийн ашиглалт даралтын хэлбэлзэл ихтэй, өндөр хэмтэй, идэвхитэй зэврээх үйлчилгээтэй орчинд явагддаг ба хий нь шатамхай гэдгээрээ онцлогтой. Ихэнх процессын талбайн хээрийн төхөөрөмжүүд нь нүүрсустөрөгчийн алдагдлаас үүсэх гал асаах эх үүсвэр болохгүйн тулд хамгаалагдсан байх ёстой учир хийн цооногт олборлолтын яндан ба олборлолтын яндан хоолойн хоорондын орон зайн даралтыг хянах манометрүүд, хий дамжуулах шугаманд термометрүүд, олон тооны хаах нээх хавхлагууд гэх мэт найдвартай хяналт хэмжилтийн багажуудаар маш сайн тоноглогдсон.

НДМХ туршилт олборлолтын үед газрын гүнээс олборлогдон газрын гадаргууд гарч иж буй хийг шугам хоолойгоор дамжуулан бамбарлан шатаах төхөөрөмж рүү аваачин шатаадаг.

Энэ нь хийн урсгалын хурдыг тодорхойлдог төслийн үнэлгээний үе шат болон үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагааны явцад хийн түлшийг шатаах шаардлагатай байж болдог.

Хийг шатаах гол шалтгаанууд нь ерөнхийдөө хүн ба хүрээлэн буй орчны аюулгүй байдал түүнд нөлөөлөх сөрөг байдлыг бууруулах чиглэл юм.

1. Агаар мандалд сул хаягдаж буй хийн байгаль орчинд үзүүлэх нөлөөллийг бууруулах,
2. Үйлдвэрлэлийн зориулалтаар ашиглах боломжгүй хийг шатаах,
3. Аюулгүй байдлын үүднээс хийг шатаах,

НДМХ олборлолтын үед хийн ялгаралтыг багасгах, ямар ч алдагдалгүй байхаар хяналт төлөвлөлт хийдэг ба олборлолтын тоног төхөөрөмж шугам хоолой, эдгээр хэсгүүд нь хийн байгууламжийг зөв, үр ашигтай ажиллуулах, тоног төхөөрөмжийг үр ашигтай нөхцөлд байлгахыг шаарддаг.

Нүүрсний давхаргын хийн хувьд эдгээр шаардлагуудыг хээрийн талбайд авч хэрэгжүүлж өдөр тутам тогтмол хянадаг.

- ✓ алдагдлыг багасгах
- ✓ төслийн бүх хугацаанд хийн цооногийн бүрэн бүтэн байдлыг хадгалах
- ✓ байнгын хяналт

- ✓ алдагдлыг илрүүлэх
- ✓ засвар

Олборлолтын үеийн бүхий л мэдээллийг операторууд алсын зайнаас SCADA системээр хянадаг ба тусгай зориулалтын хяналт хэмжилтийн байгууламж нь яаралтай авч хэрэгжүүлэх засвар үйлчилгээ, хийн алдагдал, тоног төхөөрмжийн засвар үйлчилгээг цаг алдалгүй олж илрүүлэх үүрэгтэй байдаг нь давуу талтай.

№	Огноо	Цооногийн дугаар	Шалтсан цаг	Моторын хяналт	Их биеийн гэмтэл	Хийн бус дуу чимээ	Моторын тосны түвшин	Аккумулятор ба гал олоот	Хөдөлгүүрийн тосны түвшин	Мотороос төс гарсан осхныг шалгах	Хийн хоолойн үзэг	Дуу чимээний үзэг	Хяналтын шалтга	Цахилгааны үзэг	Хатааны үзэг	Галын хэр	Хяналт	Туршилт-Олборлолтын цооногийн өдөр тутмын үзлэгийн хуудас				
																		Гуравдугаар	Хоёрдугаар	Эхний		
10	2023	LF_01	08.00	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	Caushy					
		LF_02	08.15	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+				Caushy		
		LF_03	08.30	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	Caushy						
11	2023	LF_01	08.00	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+	Caushy				
		LF_02	08.15	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	Caushy						
		LF_03	08.30	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+							Caushy
12	2023	LF_01	08.00	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	Caushy					
		LF_02	08.15	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	Caushy						
		LF_03	08.30	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+							Caushy
13	2023	LF_01	08.00	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	Caushy					
		LF_02	08.15	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	Caushy						
		LF_03	08.30	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+							Caushy
14	2023	LF_01	08.00	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	Caushy					
		LF_02	08.15	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	Caushy						
		LF_03	08.30	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+							Caushy
15	2023	LF_01	10.50	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	Mowdap					
		LF_02	11.05	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	Mowdap						
		LF_03	11.20	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+							Mowdap
16	2023	LF_01	10.50	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	Mowdap					
		LF_02	11.05	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	Mowdap						
		LF_03	11.20	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+							Mowdap

Зураг 26. Тоног төхөөрөмжийн өдөр тутмын үзлэгийн хуудас

5.2 ХӨРС, УРГАМЛАН БҮРХЭВЧИНД ҮЗҮҮЛЭХ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХАД АВЧ ХЭРЭГЖҮҮЛСЭН АЖИЛ

5.2.1 Хөрс өрмийн шингэн хаягдлаар бохирдохоос урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ

Туршилт олборлолтын цооног өрөмдөх ажлын явцад өрмийн шингэн хаягдлыг цуглуулж хадгалах зориулалтын нүх ухсан, нүхийг плёнкоор доторлон хөрс хамгаалах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлсэн.

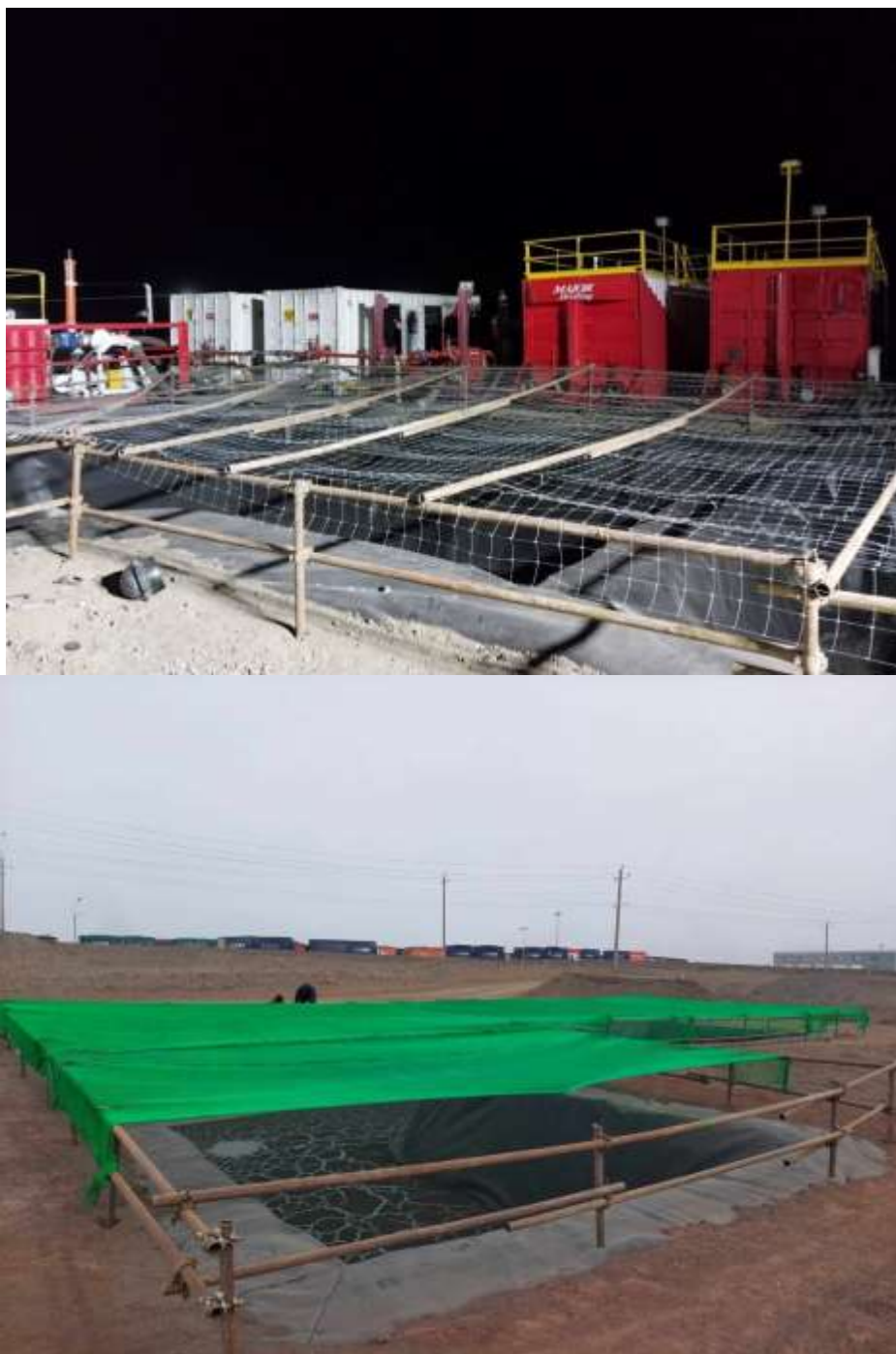
Зураг 27. Өрмийн шингэн хуримтлуулах нүхийг плёнкоор доторлосон байдал

Зураг 28. Өрмийн шингэн хуримтлуулах талбайд мал амьтан орохоос хамгаалж хаалт хашилт хийсэн байдал

5.2.2 Ухсан нүхэнд хүн, мал унаж гэмтэх аюул үүсэхээс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авах.

Туршилт олборлолтын цооног өрөмдөх ажлын явцад цооног тус бүрийг Эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлт. MNS 6200:2010 стандартын техникийн ерөнхий шаардлагын дагуу турба ашиглан араам зангидаж хүн, амьтан орохоос хамгаалсан торон хаалт хашилт хийсэн мөн өрмийн шингэнд шувуу орж үхэхээс хамгаалсан жижиг нүдтэй (10см X 10см торлолтой) тор болон хамгаалалтын эвхдэг утсан тор тавьж хамгаалсан.

Зураг 29. Өрөмдлөгийн нүхэнд шувуу орохоос хамгаалсан тор хийсэн байдал

5.2.3 Хөрс, ургамал хог хаягдлаар бохирдохоос хамгаалах арга хэмжээний биелэлт

Ажилчдын кемпийн үйл ажиллагаанаас хөрс болон ургамал нөмрөг хог хаягдлаар бохирдохоос урьдчилан сэргийлж кемпд ажилчдын ахуйн хэрэглээнээс үүсэх хатуу болон шингэн хог хаягдлыг “Хог хаягдлын тухай” хууль “Нүхэн жорлон, угаадасны нүх, Техникийн шаардлага. MNS 5924:2015 стандартын дагуу хуримтлуулж Хатуу хог хаягдал болон шингэн хог хаягдлыг тогтоосон хугацаанд тээвэрлүүлэх ажлыг Өмнөговь аймгийн Гурвантэс сумын “Шугшаа Уул” ОНӨААТҮГ-тай ХОГ ХАЯГДАЛ ЦУГЛУУЛАХ, ТЭЭВЭРЛЭХ гэрээ байгуулж хог хаягдлыг зөвшөөрөгдсөн цэгт тогтмол тээвэрлүүлэх ажлыг хийж гүйцэтгэсэн.

Төслийн талбайд ажиллах ажилчидын ахуйн хэрэглээнээс гарах шингэн хаягдлыг мөн “Шугшаа Уул” ОНӨААТҮГ-тай ШИНГЭН ХОГ ХАЯГДАЛ НИЙЛҮҮЛЭХ гэрээ /Хавсралт 6/ байгуулж шингэн хог хаягдлыг Өмнөговь аймгийн Гурвантэс сумын цэвэрлэх байгууламжинд зориулалтын бохирын машинаар зөөж тээвэрлэн хүргэх ажлыг хийж гүйцэтгүүлээд байна.

Шингэн хог хаягдал нийлүүлсэн тооцоо

Тэлмэн ХХК

№	Он сар өдөр	Хэмжих нэгж /тн/	Нийлүүлсэн бохирын хэмжээ	Хүлээлгэн өгсөн жолоочийн нэр	Гарын үсэг	Хүлээн авсан механикийн нэр	Гарын үсэг
1	28.4.22	тн	17 M3	Батбаяр	<i>[Signature]</i>	Батбаяр	<i>[Signature]</i>
2	28.4.9	тн	17 M3	Батбаяр	<i>[Signature]</i>	Батбаяр	<i>[Signature]</i>
3	28.4.16	тн	17 M3	Батбаяр	<i>[Signature]</i>	Батбаяр	<i>[Signature]</i>
4	4.28	тн	17 M3	Батбаяр	<i>[Signature]</i>	Батбаяр	<i>[Signature]</i>
5	5.4	тн	17 M3	Батбаяр	<i>[Signature]</i>	Батбаяр	<i>[Signature]</i>
6	5.11	тн	17 M3	Батбаяр	<i>[Signature]</i>	Батбаяр	<i>[Signature]</i>
7	5.25	тн	17 M3	Батбаяр	<i>[Signature]</i>	Батбаяр	<i>[Signature]</i>
8	5.27	тн	17 M3	Батбаяр	<i>[Signature]</i>	Батбаяр	<i>[Signature]</i>
9	6.2	тн	17 M3	Батбаяр	<i>[Signature]</i>	Батбаяр	<i>[Signature]</i>
10	6.12	тн	17 M3	Батбаяр	<i>[Signature]</i>	Батбаяр	<i>[Signature]</i>
11	6.30	тн	17 M3	Батбаяр	<i>[Signature]</i>	Батбаяр	<i>[Signature]</i>
12	7.9	тн	17 M3	Батбаяр	<i>[Signature]</i>	Батбаяр	<i>[Signature]</i>
13	7.15	тн	17 M3	Батбаяр	<i>[Signature]</i>	Батбаяр	<i>[Signature]</i>
14	7.28	тн	17 M3	Батбаяр	<i>[Signature]</i>	Батбаяр	<i>[Signature]</i>
15	8.8	тн	17 M3	Батбаяр	<i>[Signature]</i>	Батбаяр	<i>[Signature]</i>
16	9.28	тн	17 M3	Батбаяр	<i>[Signature]</i>	Батбаяр	<i>[Signature]</i>
17	10.10	тн	17 M3	Батбаяр	<i>[Signature]</i>	Батбаяр	<i>[Signature]</i>
18	11.10	тн	17 M3	Батбаяр	<i>[Signature]</i>	Батбаяр	<i>[Signature]</i>
19							
20							
21							
22							
23							
24							
25							
26							
27							
28							
29							
30							
31							
32							
33							
34							

$18 \times 17 = 306 \times 1100 = 336600 \times 8 = 2692800 + 244800$
 $= 2937600$

Зураг 30. Шингэн хог хаягдал нийлүүлсэн тооцооны хуудас

хавсралт
ИХМаягт Т-1

Сангийн сайдын 2017 оны
347дугаар тушаалын хавсралт

НЭХЭМЖЛЭХ №

Нэхэмжлэгч:

Байгууллагын нэр: Шугаана Уул
ОНӨААТҮГ

Регистрийн №: 8201439

Харуулагч:

Байгууллагын нэр: Тэхэн Ресурс ХХК

Регистрийн №: 5637945

Хаяг: Өм: Гурвантэе сум 4-р баг
Утас, факс: 88099447, 99076986
Э-нуудан: Uuganzaya6986@gmail.com

Хаяг: Өм: Гурвантэе сум 4-р баг
Гэрээний № _____

Банкны нэр: ХААН банк
Банкны дансны дугаар: 5589160615

Нэхэмжилсэн огноо: 2023.10.11
Төлбөр хийх хугацаа: 2023.10.18

№	Гүйцээний утга	Тоо хэмжээ	Нэгжийн үнэ	Нийт үнэ
1	Шингэн хог хаягдал	306000	8	2448000
2				
3				
4				
5				
6				
			ДҮН	2448000
			НӨАТ	244800
			НИЙТ ДҮН	2692800

Монголын дүн: (Хоёр сая зургаан зүүн ертн хоёр мянга найман зуун төгрөг)

(Үгээр)

(Тамга)

Захирагч: ...../Т.Эрхэмбаяр/

Нягтлан бодогч: ...../Э.Ууганзаяа/

Зураг 31. Шингэн хог хаягдал нийлүүлсэн төлбөр төлсөн баримт

5.2.4 Хөрсний механик бүрэлдэхүүнд эвдрэл үүсэхээс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг хэрэгжүүлсэн байдал.

Кемпийн баруун талаар орон нутгийн чанартай шороон замаар олон

төрлийн машинн замын хөдөлгөөнд оролцох үедээ олон салаа зам гаргаж хөрсний механик бүрэлдэхүүнд эвдрэл үүсгэж байгаа тул хөрс илүү их эвдрэлд орох, ургамал нөмрөг устаж үгүй болохоос урьдчилан сэргийлж хаягдал дугуй болон байгалийн чулуу ашиглан олон салаа зам үүсгэхээс сэргийлж хаалт хашилт хийсэн.

Зураг 32. Олон салаа зам үүсэхээс урьдчилан сэргийлж хаалт хашилт хийсэн байдал

5.3 УСАН ОРЧИН ГАЗРЫН ДООРХ УСНЫ НӨӨЦИЙН БОЛЗОШГУЙ БОХИРДОЛ, ХОМСДОЛ ҮЗҮҮЛЭХ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХАД АВЧ ХЭРЭГЖҮҮЛСЭН АЖИЛ

5.3.1 Өөр бусад усны эх үүсвэртэй ус ашиглах тохиолдолд гэрээ байгуулах:

2023 онд Хайгуулын 8 цооног өрөмдөхөөр төлөвлөн хайгуулын цооног өрөмдөхөд ашиглах усыг Жавхлант Орд ХХК, ЕАИ ХХК гэх компаниудтай хайгуулын өрөмдлөгт ашиглах усны гэрээ байгуулсан. Хайгуулын цооног тухайн жилд өрөмдөөгүй учир Жавхлант Орд ХХК, ЕАИ ХХК компаниудаас хайгуулын цооног өрөмдөх ус ашиглах шаардлагагүй болсон.

Харин Монголын Алт Корпораци ХХК-ийн нүүрс ангилан ялгах талбайд өрөмдсөн Туршилт олборлолтын 3 цооног өрөмдөхөд ашиглах усыг МАК ХХК-ийн карьерт хуримтлагдсан уснаас ашигласан. Хайгуулын цооногт ашигласан усны бүртгэлийг хөтөлж гарын үсгээр баталгаажуулж байсан.

УСНЫ МАШИНЫ БҮРТГЭЛ

2023 оны 04 сар

Уурхайн шүүрлийн уснаас өрөмдлөгт ашиглах ус авах үед уг бүртгэлийг хөтөлж ашиглаж байгаа усны хэмжээг үнэн зөвөөр гаргахад оршино.

Энэхүү бүртгэлийг усны машины жолооч хийлэнэ.

№	Огноо	Өдөр / Шөнө тэйж	Ус авсан цаг минут	Авсан усны хэмжээ /тонн/	Бүртгэл хөтөлсөн Усны машины жолооч Гарын үсэг	Бүртгэл хөтөлгөөнд хяналт тавьж хамтран ажилласан МАК ХХК БОМ Гарын үсэг
1	2023.04.05	Өдөр ✓ Шөнө	11 ⁰⁰ —	18.7#	Ч.Талмуза	Ч.Талмуза
2	2023.04.08	Өдөр ✓ Шөнө	11 ³⁰ —	18.7#	Ч.Талмуза	Ч.Талмуза
3	2023.04.10	Өдөр ✓ Шөнө	11 ⁰⁰ —	18.7#	Ч.Талмуза	Ч.Талмуза
4	2023.04.11	Өдөр ✓ Шөнө	09 ⁰⁰ —	18.7#	Ч.Талмуза	Ч.Талмуза
5	2023.04.15	Өдөр ✓ Шөнө	11 ¹⁵ —	18.7#	Ч.Талмуза	Ч.Талмуза
6	2023.04.17	Өдөр ✓ Шөнө	08 ⁰⁰ 10 ⁰⁰	18.7#	Ч.Талмуза	Ч.Талмуза
7	2023.04.18	Өдөр ✓ Шөнө	11 ⁰⁰ —	18.7#	Ч.Талмуза	Ч.Талмуза
8	2023.04.19	Өдөр ✓ Шөнө	10 ⁰⁰ —	18+18+	Ч.Талмуза	Ч.Талмуза
9	2023.04.20	Өдөр ✓ Шөнө	09-12 ⁰⁰ —	18+18+	Ч.Талмуза	Ч.Талмуза
10	2023.04.21	Өдөр ✓ Шөнө	09 ⁰⁰ —	18+18+	Ч.Талмуза	Ч.Талмуза
11	2023.04.22	Өдөр ✓ Шөнө	09 ⁰⁰ -18 ⁰⁰ —	18+18+	Ч.Талмуза	Ч.Талмуза
12	2023.04.23	Өдөр ✓ Шөнө	09 ⁰⁰ 18 ⁰⁰ —	18+18+	Ч.Талмуза	Ч.Талмуза
13	Нийт	Өдөр		34.8ТН		
		Шөнө		0ТН		

Бүртгэлийн хуудас хүлээлгэн өгсөн:

“ТЭЛМЭН РЕСУРС” ХХК БОМ ..... /Б.Сарангоо/

Бүртгэлийн хуудас хүлээн авсан:

“MAJOR” LLC ..... Талмуза

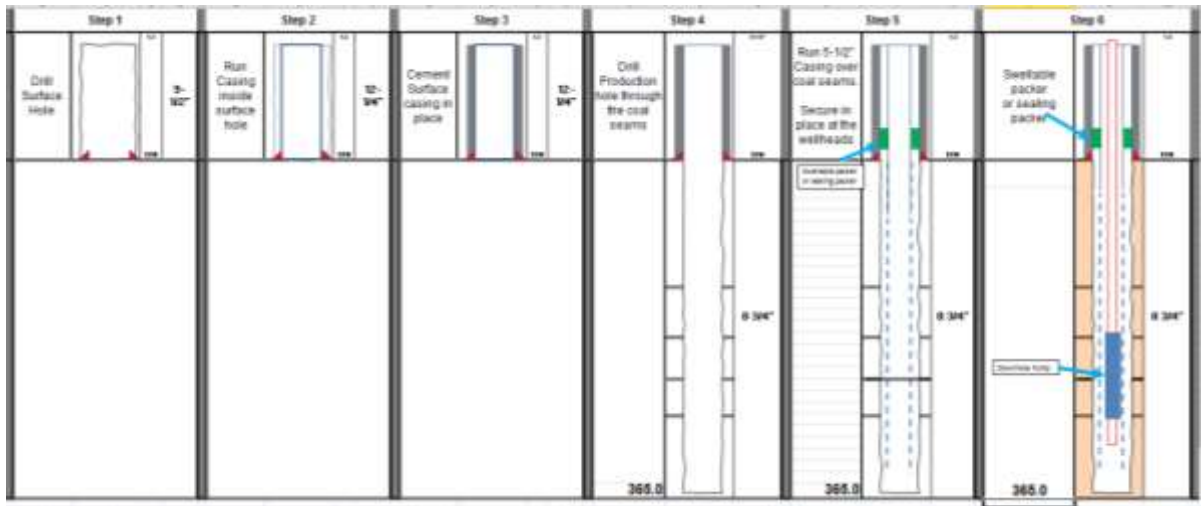
Хянаж хамтран ажилласан:

“МАК” ХХК БОМ ..... Ч.Талмуза, Ч.Талмуза

Зураг 33. Хайгуулын цооног өрөмдөх үед ашигласан усны бүртгэл

5.3.2 Өрөмдөх цооногт илрэх уст үеүүдийг хаах үлгэрчилсэн схемийн дагуу өрөмдсөн.

Туршилт олборлолтын хайгуулын цооног өрөмдөх явцад уст үе таарч усны алдалт үүсээгүй бөгөөд дараах үлгэрчилсэн схемийн дагуу 6 үе шаттайгаар өрөмдлөгийн ажил хэвийн явагдсан.

Зураг 34. Цооног өрөмдөх үлгэрчилсэн схем

5.3.3 Газрын доорх усны эх үүсвэрийг нэмэгдүүлэх чиглэлээр хэрэгжүүлсэн ажил

Төслийн талбайд ажиллаж байгаа ажилтнуудын унд ахуйн хэрэглээг хангах зорилгоор Өмнөговь аймгийн БОАЖГазраас 2023 оны 01 сарын 31-ны өдөр №24 “Цооног өрөмдөх зөвшөөрөл олгох тухай” зөвшөөрлийг хүлээн авсан.

ӨМНӨГОВЬ АЙМАГ
БАЙГАЛЬ ОРЧИН, АГЛАЛ
ЖУУЛЧЛАЛЫН ГАЗАР
 Нутгийн захиралын өргөн 101 тоот 3 дугаар байр
 Дэлгэрхаад сум, Өмнөговь аймаг 49001
 Утас: 9770 7033 2148
 Цахим хуудал: entovad@gmail.com

“ТЭЛМЭН РЕСУРС” ХХК-НИЙ
 ГҮЙЦЭТГЭХ ЗАХИРАЛ Э ЦЭЦЭН ТАНАА

2023-01-31 № 24
 талбай _____ н.м. кв. _____

Цооног өрөмдөх зөвшөөрөл олгох тухай

“Талмэн ресурс” ХХК нь Өмнөговь аймгийн Гурвантэс сумын Бага-своо багийн нутаг дэвсгэрт Гурвантэс-XXXV талбайд нүүрсний давхаргын метан хийн хайгуулын судалгааны ажлыг гүйцэтгэж байгаа бөгөөд өөрийн эзэмшлийн газарт унд ахуйн хэрэглээнд зориулан 1 цооног өрөмдөх зөвшөөрөл авах хүсэлт ирүүлсэн байна.

Дээрх хүсэлтийг хянан Могол Улсын “Усны тухай хууль”-ийн 27 дүгээр зүйлийн 27.1 дэх зөвлөлийн үндэслэл унд ахуйн зориулалтаар 43° 2' 16.44" 101° 12' 49.96" солбицорлд цооног өрөмдөх зөвшөөрлийг дараах нөхцөлтэйгээр олгож байна.

Үүнд:

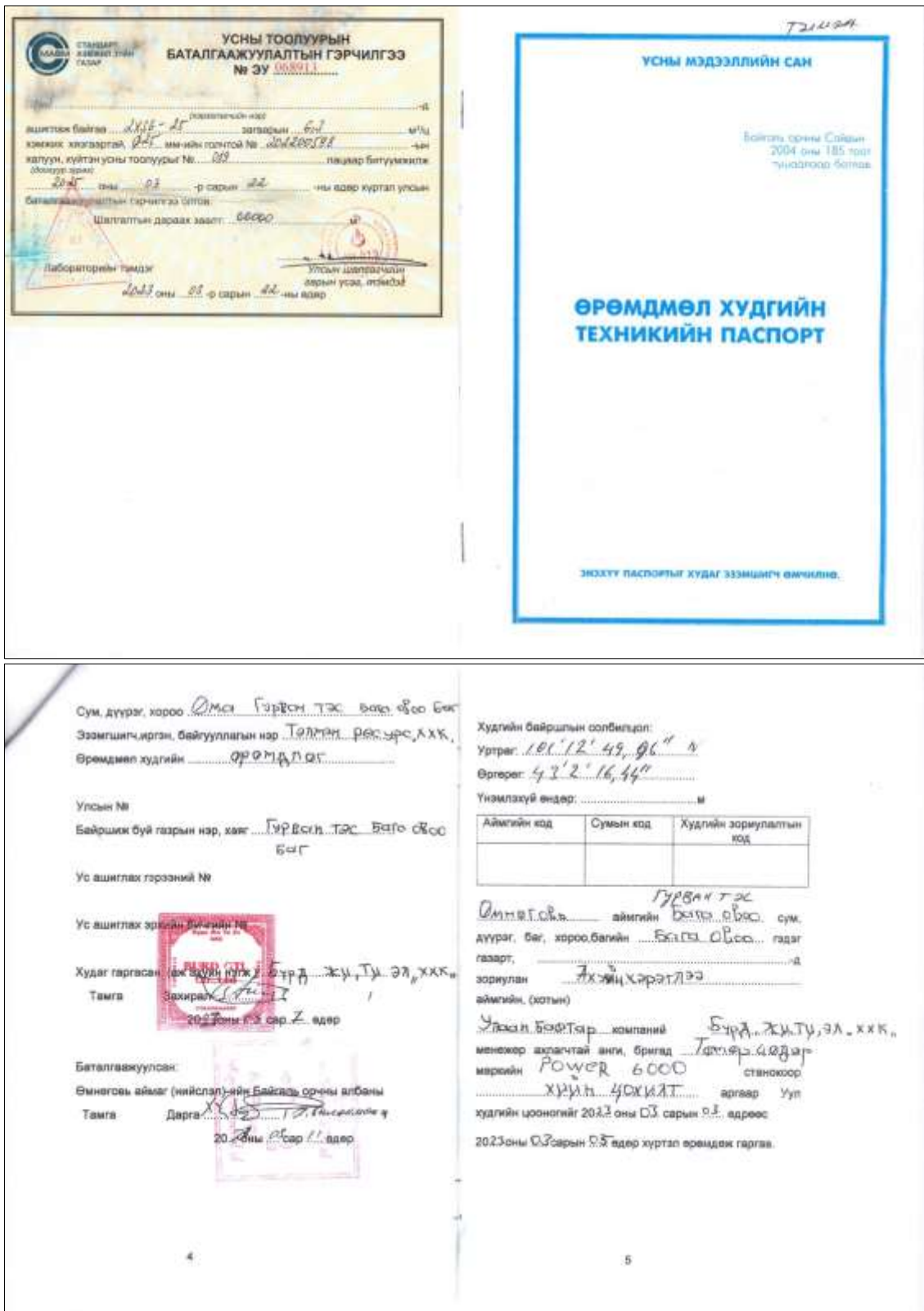
1. “Усны тухай хууль”-ийн 21 дүгээр зүйлд заасны дагуу Усны мэргэжлийн байгууллагаар өрөмдүүлэх
2. Худал өрөмдөх явцад байгаль орчныг бохирдуулахгүй, нөхөн сэргээлт хийж
3. Өрөмдмөл худгийн паспортыг манай газраас авч мэргэжлийн байгууллагаар үнэн зөв биелэл хийсэн усны мэдээллийн санд бүртгүүлэн, баталгаажуулах
4. Ус ашиглагч бусдад зөвшөөрөлгүйгээр ус зарж борлуулах, ашиглалтын зориулалтыг өөрчлөхийг хориглоно
5. Нухан зорлон, угаадасны нүх МНС 5024:2015 стандартыг мөрдөж ажиллах
6. Усны ашиглах боломжит нөөцийн хүрээнд үр ашигтай, хэмнэлттэй ашиглах
7. Усны тухай хуулийн 28.4 дэх зөвлөлийн үндэслэл ус ашиглуулах дүгнэлт гаргуулах

ДАРГА Х. ОТГОИМГНХ

Дээрх зөвшөөрлийн дагуу 2023 оны 03 сарын 03-ны өдөр худаг ус гаргах мэргэжлийн байгууллагатай хамтран “Ажил гүйцэтгэх гэрээ” байгуулж /Хавсралт 7/ Ундны усны худаг гаргах, худгийн сендвичэн барилга барих ажлыг хийж гүйцэтгүүлэн Кемпийн хашаанд гүний худаг гаргаж тоноглон ашиглалтанд оруулсан. Худгийн координат $43^{\circ}2'16.44''N$; $101^{\circ}12'49.96''E$.

Зураг 35. Кемпийн унд, ахуйн хэрэглээний гүний худаг

Зураг 36. Кемпийн “Өрөмдмөл худгийн техникийн паспорт”

Кемпийн худагт стандарт хэмжил зүйн газрын хэмжилт туршилтанд орж баталгаажсан № ЭУ068913 баталгаажуулалтын гэрчилгээтэй, 2XSG-25 загварын 6.3м³/ц хэмжих хязгаартай, 25мм-ийн голчтой, № 20200598, хүйтэн усны

тоолуурыг № 019 лацаар битүүмжилсэн тоолуурыг суурьлуулах ажлыг газар дээр нь хянаж 2023 оны 04 сарын 25-ны өдөр акт үйлдэн ажилласан.

5.4 НИЙГМИЙН НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ

5.4.1 Орон нутгийн иргэдийг эрүүл мэндийн үзлэг шинжилгээнд хамруулах

Төслийн талбай орчмын өрхүүдийн гишүүдээс нэг иргэнийг эрүүл мэндэд үзүүлэх сөрөг нөлөөлөлийг бууруулах зорилгоор Эрүүл мэндийн үзлэгт хамруулах ажлыг Бриллиант эмнэлэгтэй хамтран хийж гүйцэтгэхээр төлөвлөж Эрүүл мэндийн багц шинжилгээнд хамруулах ЭРХИЙН БИЧИГ-ийг Өмнөговь аймгийн Гурвантэс сумын Бага овоо багийн Засаг зарга Н.Түвшинд 2023 оны 11 сарын 15-ны өдөр 2 ш эрхийн бичиг, Баясах багийн иргэн М.Хатанбаатар, З.Сосор, Г.Баатарцогт гэх 3 иргэнд эрхийн бичиг хүлээлгэн өгсөн. /Хавсралт 8/

Зураг 37. Бриллиант эмнэлэг “ЭРХИЙН БИЧИГ”

**БРИЛЛИАНТ ЭМНЭЛЭГТ ҮЗҮҮЛЭХ ЭРХИЙН БИЧИГ
ХҮЛЭЭЛГЭН ӨГСӨН АКТ**

2023 оны 11 дүгээр сар 15 өдөр

Орон нутгийн иргэдээс “Эмнэлэгт үзүүлэх” тухай хүсэлт ирсний дагуу нийгмийн хариуцлагын хүрээнд манай “Тэлмэн ресурс” ХХК –ийн 2023 оны Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний Тав, Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний Нийгмийн нөлөөллийг бууруулах хэсэгт Эрүүл мэндийн үзлэгт хамруулах ажлыг төлөвлөсөн.

Эмнэлгийн үзлэг шинжилгээг Бриллиант эмнэлэгтэй хамтран хийж гүйцэтгэхээр шийдвэрлэж нөлөөллийн бүсийн 2 өрхийн 2 иргэнийг Бриллиант эмнэлгийн Үндсэн багц шинжилгээнд хамруулах 2 ширхэг ЭРХИЙН БИЧИГ хүлээлгэн өгөв.

Хавсралт:

- ✦ Бриллиант эмнэлэг ҮНДСЭН БАГЦ ШИНЖИЛГЭЭ хийлгэх 5 ширхэг ЭРХИЙН БИЧИГ.
- ✦ Хүчинтэй хугацаа 2024 оны 06 сарын 30-ны өдөр.

Хүлээлгэн өгсөн:

“Тэлмэн ресурс ХХК”-ийн Газрын тосны инженер

Б.Бадамгэрэл / /

Хүлээн авсан:

Өмнөговь аймаг Гурван тэс сумын

“Бага овоо баг”-ийн Засаг дарга / Н.ТҮВШИН /

**Зураг 38. Өмнөговь аймаг Гурвантэс сум Бага-овоо багийн иргэд
Бриллиант эмнэлэгт үзүүлэх эрхийн бичиг хүлээлгэн өгсөн акт**

**БРИЛЛИАНТ ЭМНЭЛЭГТ ҮЗҮҮЛЭХ ЭРХИЙН БИЧИГ
ХҮЛЭЭЛГЭН ӨГСӨН АКТ**

2023 оны 11 дүгээр сар 15 өдөр

Орон нутгийн иргэдээ “Эмнэлэгт үзүүлэх” тухай хүсэлт ирсний дагуу нийгмийн хариуцлагын хүрээнд манай “Тэлмэн ресурс” ХХК –ийн 2023 оны Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний Тав. Сорөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний Нийгмийн нөлөөллийг бууруулах хэсэгт Эрүүл мэндийн үзлэгт хамруулах ажлыг төлөвлөсөн.

Эмнэлгийн үзлэг шинжилгээг Бриллиант эмнэлэгтэй хамтран хийж гүйцэтгэхээр шийдвэрлэж нөлөөллийн бүсийн М.Хатанбаатар, Э.Сосор, Г.Баатарцогт нарт орхийн 1 иргэнийг Бриллиант эмнэлгийн Үндсэн багц шинжилгээнд хамруулах ЭРХИЙН БИЧИГ хүлээлгэн өгсөн.

Хавсралт:

- Бриллиант эмнэлэг ҮНДСЭН БАГЦ ШИНЖИЛГЭЭ хийлгэх 3 ширхэг ЭРХИЙН БИЧИГ.
- Хүчингэй хугацаа 2024 оны 06 сарын 30-ны өдөр.
- Эрхийн бичиг гардуулах үеийн зураг

Хүлээлгэн өгсөн:

“Тэлмэн ресурс ХХК”-ийн
Газрын тосны инженер..... / Б.Бадмгэрал /

Хүлээн авсан:

Өмнөговь аймаг Гурван тэс сумын
“Баясах баг”-ийн Засаг дарга ..... / Ж.Пунцагбал /

**Зураг 39. Өмнөговь аймаг Гурвантэс сум Баясах багийн иргэд
Бриллиант эмнэлэгт үзүүлэх эрхийн бичиг хүлээлгэн өгсөн акт**

5.4.2 Бэлчээрийн талбай хашигдах сөрөг нөлөөллийг бууруулах

Кемпийн нөлөөллийн бүсийн Баярсайхан, Уранмандах гэсэн 2 өрхөд зөөврийн отрын сууц бусад аж ахуй нэгжтэй хамтран шийдвэрлэхээр манай кемптэй хамгийн ойр зэргэлдээ байрлах Вагнер Ази ХХК буюу одоогийн Барло ворлд ХХК-д албан бичиг хүргүүлээд байна. Одоогийн байдлаар тодорхой хариу ирээгүй тул уг ажил хойшлогдсон.

Хүснэгт 7. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт

№	Гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэм-жих нэгж	Нэгж зардал (төгрөг)	Тоо хэм-жээ	Нийт зардал	Хэрэгжүүлэх хугацаа, давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
Агаарын чанар									
1		Тээврийн хэрэгслийн хурдны хязгаарлалт хийж замын тэмдэг, тэмдэглэгээ байршуулах ажлыг хийж гүйцэтгэсэн.	Төслийн талбайд	ш	165,000	5	825,000	2023 он 4,5 сард байрлуулсан.	Замын хөдөлгөөний тухай хууль
2	Төслийн үйл ажиллагааны нөлөөгөөр үүсэх тоос шороо болон хорт хий, үнэр агаар орчныг бохирдуулах	Хог хаягдлыг тогтоосон түр цэгт хадгалах, ОНӨААТҮГ-тай хамтран зөвшөөрөгдсөн цэгт зайлуулах гэрээ байгуулан хамтран ажилласан.	Өрөмдлөгийн цооног бүр	Үйл ажиллагааны зардалд багтсан				2023 он Сар бүр	Хог хаягдлын тухай хууль
3		Салхи ихтэй болон автомашины хөдөлгөөн ихтэй үед тоосжилт дарах усалгаа хийсэн.		Төслийн төлөвлөлтийн зардалд тусгасан				2023 он	Агаарын чанарын техникийн ерөнхий шаардлага MNS 4585:2007
4	Өрөмдлөгийн машинаас дуу чимээ, доргио чичиргээ	Өрөмдлөгийн ажилтанд чихэвч, чихний бөглөөг олгож дуу чимээний бохирдолоос хүний эрүүл мэндэд үзүүлэх сөрөг нөлөөллөөс	Өрөмдлөгийн цооног бүр	Төслийн төлөвлөлтийн зардлаар				2023 он	ХАБЭА тухай хууль
		урьдчилан сэргийлсэн.							
5	Туршилт олборлолтын цооног болон шугам хоолойноос агаарт	Тоног төхөөрөмжийн тохиргоог өдөр тутмын хяналтын хуудсаар		Дотоод төлөвлөлтөөр				2023 он	

	бохирдол үүсэх	хянаж ажилласан.					
Хөрс, ургамал бүрхэвч							
6	Өрмийн шингэн хаягдлаар бохирдох	Шингэн хаягдлыг цуглуулж хадгалах зориулалтын нүх байгуулж байсан	Өрөмдлөгийн цооног бүр	ш	Үйл ажиллагааны зардалд тусгагдсан	2023 он	Газрын тосны хайгуул, олборлолт, ашиглалтын үйл ажиллагаанаас
7	Ухсан нүхэнд хүн, мал унаж гэмтэх аюул үүсэх	Өрөмдлөгийн нүх болон өрмийн шингэний нүхний ойролцоо хаалт, хашилт хийж анхааруулах болон цацруулагчтай тэмдэг тавьж хамгаалсан.	Өрөмдлөгийн цооног бүр	ш	Дотоод төлөвлөлтөөр	2023 он	Эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлт. Техникийн ерөнхий шаардлага MNS 6200:2010
9	Хөрс, ургамал хог хаягдлаар бохирдох	Хатуу болон шингэн хог хаягдлыг тогтоосон хугацаанд тээвэрлүүлэх ажлыг Гурвантэс сумын “Шугшаа Уул” ОНӨААТҮГ-тай хог хаягдал цуглуулах, тээвэрлэх гэрээ байгуулж хамтран ажиллаж, хог хаягдлыг зөвшөөрөгдсөн цэгт тээвэрлүүлэн ажилласан	Өрөмдлөгийн цооног, Ажилчдын кэмп	ш	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөнд тусгагдсан	2023 он	“Хог хаягдлын тухай” хууль “Нүхэн жорлон, угаадасны нүх, Техникийн шаардлага. MNS 5924:2015
10							
11							
Усан орчин							
12	Газрын доорх усны нөөцийн болзошгүй бохирдол, хомсдол	Өөр бусад усны эх үүсвэртэй ус ашиглах тохиолдолд гэрээ байгуулж хамтран ажиллах хүрээнд гэрээ байгуулсан.	Ажилчдын кэмп, өрөмдлөгийн цооног	-	Дотоод төлөвлөлтөөр	2023 он	Ус ашиглуулах дүгнэлт гаргах үйлчилгээний хөлс, ус ашиглах эрхийн бичгийн загварыг шинэчлэн батлах тухай

13		Өрөмдөх цооногт илрэх уст үеүүдийг хаах үлгэрчилсэн схемийн дагуу өрөмдсөн.	Өрөмдлөгийн цооног	ш	Дотоод төлөвлөлтөөр	2023 он	(БОАЖС-ын 2018 оны 10 сарын 02-ны өдрийн А/376 дугаар тушаал)
14	Газрын доорх усны эх үүсвэрийг нэмэгдүүлэх	Гүний худаг гаргаж тоноглон ажилчдын унд ахуйн хэрэглээг хангаж байна.	Төслийн талбайд	1 ш	Өрөмдлөгийн ажлын зардалд багтсан	2023 он	
Нийгмийн нөлөөллийг бууруулах							
15	Төслийн талбайн орчмын өрхүүдийн эрүүл мэндэд сөрөг нөлөөлөл үзүүлэх	Эрүүл мэндийн үзлэгт хамруулах ажлыг Бриллиант эмнэлэгтэй хамтран хийж гүйцэтгэсэн.	Нөлөөллийн бүсийн өрхүүдэд	5 өрх	2,300,000	2023 он	2022 оны 12 сарын 6-ны ИНХ-ын 10-р тогтоол
16	Бэлчээрийн талбай хашигдах	Кемпийн нөлөөллийн бүсийн 2 өрхөд зөөврийн отрын сууц бусад аж ахуй нэгжтэй хамтран шийдвэрлэх	Баярсайхан, Уранмандах	2 өрх	Үйл ажиллагааны зардалд багтсан	2023 он	2022 оны 12 сарын 6-ны ИНХ-ын 10-р тогтоол
Нийт зардал, мян.төг					3,125,000		

ЗУРГАА. НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Газрын нөхөн сэргээлт гэдэг нь “эвдэрсэн газрын аж ахуйн үнэ цэнэ, бүтээмжийг нь сэргээх, хүрээлэн буй орчны нөхцөлийг нийгмийн ашиг сонирхолд нийцүүлэн сайжруулахад чиглэсэн цогц арга хэмжээ” юм. Нөхөн сэргээлт, орчны тохижилтыг ерөнхий төлөвлөгөө болон байгаль хамгаалах төлөвлөгөөний сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөлтөнд заасан хөтөлбөрийн дагуу хэрэгжүүлсэн.

Төслийн хэрэгжилтийн явцад хүн техникийн нөлөөгөөр талхлагдсан газрыг сэргээх, шаардлагатай тохиолдолд тэгшилж ургамалжуулах ажил хийх бөгөөд “Байгаль орчин. Эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлт. Нэр томъёо, тодорхойлолт” MNS 5914:2008 стандартын дагуу гүйцэтгэсэн. Хөрс хамгаалах, цөлжилтөөс сэргийлэх тухай хуулийн 7.2.4. иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллага эзэмшлийн газрын 10 хувиас доошгүй талбайд зохих журмын дагуу мод тарьж, зүлэгжүүлэх заалтын дагуу кемпийн талбайд мод тарих ажил хийгдсэн.

6.1 ТЕХНИКИЙН НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН АРГА ХЭМЖЭЭ

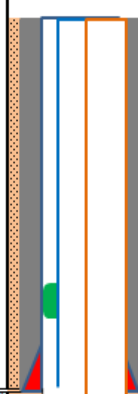
6.1.1 Цооногуудын ханыг цементийн зуурмагаар битүүмжлэх

Туршилт олборлолтын цооног өрөмдөх явцад цооногийн ханыг бэхжүүлж нуралт үүсэхээс сэргийлэн цементээр доторлох ажил 2023 оны 04 сард туршилт олборлолтын гурван цооногт хийгдсэн.

Хүснэгт 8. Туршилт олборлолтын LF-01 цооногийн мэдээлэл

	Цооногийн нэр:	Lucky Fox 1		<u>Зорилтот давхарга</u>		<u>Зорилго</u>	
	Оператор:	TMK Energy		Давхарга :	Нүүрсний давхарга		Үйл ажиллагааг явуулахдаа байгаль орчны бодлого, эрүүд ахуй, аюулгүй байдлыг хангах Цементацийг горимын дагуу хийх Буудагдсан бэхлэгээний яндан суулгах Каротажийн ажлыг бүрэн гүйцэтгэх
	Өрмийн байгууламж:	Major Drilling P157		Өргөрөг:	43' 0" 11.7" N		
	Эхлэх хугацаа:	2023 оны 4 сар		Уртраг:	101' 12' 26.7" E		
	Өрмийн тавцан:	2.40		Гүн(м) :	365		

Цооног угсралт				Цооног угсралт						
Цооногийн зүсэлт	Гүн (м)	Хэмжээ	Бэхлэгээний яндан болон цооногийн амсрын тоноглол	Гадаргуугийн цементаци		Эрсдэл				
	4.2	12 1/4"	Чиглүүлэгч яндан	20 Баррель зууралдлага өндөр шингэн Цементийн зуурмаг 12.7 ppg		Угвалгын шингэний ялдагдал Цооног гацах Цроногийн ёролын их бүрдэлийн бүтээмжийг нэмэгдүүлэх Цооног цэвэрлэгээ Цементийн хүндрэл: Цементийн зуурмаг нь хэт их гидростатикаас сэргийлэхийн тулд аль болох хөнгөн байхаар хийгдсэн. Цементийн ажил нь гүйдлийн даралтыг бууруулахын тулд шахуургын консерватив хурдаар хийгдсэн.				
			Гадаад диаметр: 13.375"	Дотоод диаметр: 12.515"	2% Bentonite Cement					
			Эзэлхүүн: 54.5ppf	Гүн: 6 м Газрын түвшнээс доош	Аннуляр эзэлхүүн			150m x 0.1830 bbls/m =	31.11	
			Бэхлэгээний яндан 9-5/8" 36ppf		Нэмэлт %			50% Нэмэлт =		15.56
			Эзэлхүүн:	36 ppf	Shoe track			12m x 0.2536 bbls/m =	3.04	
			Холбоос:	BTC Coupling OD of 10.625"	Цементийн зуурмаг нийт			27.45 + 13.73 + 3.10 =		49.71
			Гадаад диаметр:	9.625"	Шахалт түрэлт			0.2536 x 138m =		40.08
			Дотоод диаметр:	8.921"	Шахалт түрэлт			Цэвэр ус		
			Хазайлт:	8.876"	Бэхлэгээний янданг голлуулагч					
			Бэхлэгээний яндан эзэлхүүн:	0.2536 bbls/m	1 x Bow Spring Centralizer for 1st three joints					
Аннуляр эзэлхүүн:	0.1830 bbls/m	3 x Bow spring centralizer every 3 joints to surface								

Хүснэгт 9. Туршилт олборлолтын LF-02 цооногийн мэдээлэл

	Цооногийн нэр:	Lucky Fox 2	Зорилгот давхарга		Өрөмдөлгийн мэдээлэл		Зэрлэг																																																																																					
	Оператор:	TMK Energy	Давхарга :	Нүүрсний давхарга	Төлөвлөгдсөн нийт гүр:	430 м	Үйл ажиллагааг явуулахдаа байгаль орчны бодлого, ариуд ахуй, аюулгүй байдлыг хангах																																																																																					
	Өрмийн байгууламж:	Major Drilling P157	Өргөрөг:	43° 0' 7.8" N	Төлөвлөгдсөн босоо цооногийн гүр:	430 м	Цементацийг горимын дагуу хийх																																																																																					
	Эцлэх хугацаа:	2023 оны 4 сар	Уртраг:	101° 12' 37.8" E	цооногийн байршил:	Босоо цооног	Буудгасан бахалтзэний яндан суулгах																																																																																					
	Өрмийн тавцан:	2.40	Гүн(м):	430	Төлөвлөгдсөн өдөр:	10	Картажийн аклыг бүрэн гуйцталх																																																																																					
<table border="1"> <thead> <tr> <th colspan="4">Цооног угсралт</th> <th colspan="4">Цооног угсралт</th> </tr> <tr> <th>Цооногийн зураг</th> <th>Гүн (м)</th> <th>Хэвцэг</th> <th>Бахалтзэний яндан болон цооногийн амсрын тоноглол</th> <th colspan="2">Гадаргуугийн цементаци</th> <th colspan="2">Цооногийн ёроолын иж бүрдэл</th> <th>Эрсдэл</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td rowspan="10"> </td> <td rowspan="10">42</td> <td rowspan="10">12 1/4"</td> <td>Чиглүүлэгч яндан</td> <td colspan="2">20 баррель зуурагдлага өндөр шилэн Цементийн зуурмаг 12.7 ррр</td> <td colspan="2">Цооногийн ёроолын иж бүрдэл</td> <td rowspan="10">Угсралтын үйл ажиллагааг явуулахдаа байгаль орчны бодлого, ариуд ахуй, аюулгүй байдлыг хангах. Цементацийг горимын дагуу хийх.</td> </tr> <tr> <td>Гадна диаметр: 11.375"</td> <td>Дотоод диаметр: 12.515"</td> <td colspan="2">2% Bentonite Cement</td> <td colspan="2">- 12 1/4" PDC (0.9 TFA)</td> </tr> <tr> <td>Зөвжүүлэг: 54.5ppf</td> <td>Гүн: 6 м Газрын түвшингээс доош</td> <td>Ангууль эвслүүн</td> <td>150m ± 0.1830 bbblstm =</td> <td>43.0f</td> <td>- 12 1/8" NB Stab</td> </tr> <tr> <td>Бахалтзэний яндан 9-5/8" 36ppf</td> <td>Ангууль эвслүүн</td> <td>50% Excess =</td> <td>21.50</td> <td>- 8" Pony Collar</td> </tr> <tr> <td>Зөвжүүлэг: 36 ppf</td> <td>БТС Coupling OD of 10.625"</td> <td>Нөхөлт %</td> <td>12m ± 0.2536 bbblstm =</td> <td>3.04</td> <td>- 12 1/8" String Stabiliser</td> </tr> <tr> <td>Гадна диаметр: 9.625"</td> <td>Шажалт туралт</td> <td>Shoe track</td> <td>27.45 ± 13.73 ± 3.10 =</td> <td>67.56</td> <td>- 8" Drill Collar</td> </tr> <tr> <td>Дотоод диаметр: 8.875"</td> <td>Шажалт туралт</td> <td>Цементийн зуурмаг нийт</td> <td>0.2536 ± 138m =</td> <td>56.57</td> <td>- 12 1/8" String Stabiliser</td> </tr> <tr> <td>Хазайлт: 8.875"</td> <td>Шажалт туралт</td> <td>Шажалт туралт</td> <td>Цагаар ус</td> <td></td> <td>- X/O</td> </tr> <tr> <td>Бахалтзэний яндан эвслүүн: 0.2536 bbblstm</td> <td>Бахалтзэний янданг голлуулагч</td> <td>Цагаар ус</td> <td></td> <td></td> <td>- 6 x 6" Drill Collars</td> </tr> <tr> <td>Ангууль эвслүүн: 0.1830 bbblstm</td> <td>1x Bow Spring Centralizer for 1st three joints</td> <td>Цагаар ус</td> <td></td> <td></td> <td>- X/O</td> </tr> <tr> <td>Цооногийн амсрын тоноглол:</td> <td>2x Bow spring centralizer every 3 joints to surface</td> <td>Цагаар ус</td> <td></td> <td></td> <td>- 3-12" DP</td> </tr> </tbody> </table>								Цооног угсралт				Цооног угсралт				Цооногийн зураг	Гүн (м)	Хэвцэг	Бахалтзэний яндан болон цооногийн амсрын тоноглол	Гадаргуугийн цементаци		Цооногийн ёроолын иж бүрдэл		Эрсдэл		42	12 1/4"	Чиглүүлэгч яндан	20 баррель зуурагдлага өндөр шилэн Цементийн зуурмаг 12.7 ррр		Цооногийн ёроолын иж бүрдэл		Угсралтын үйл ажиллагааг явуулахдаа байгаль орчны бодлого, ариуд ахуй, аюулгүй байдлыг хангах. Цементацийг горимын дагуу хийх.	Гадна диаметр: 11.375"	Дотоод диаметр: 12.515"	2% Bentonite Cement		- 12 1/4" PDC (0.9 TFA)		Зөвжүүлэг: 54.5ppf	Гүн: 6 м Газрын түвшингээс доош	Ангууль эвслүүн	150m ± 0.1830 bbblstm =	43.0f	- 12 1/8" NB Stab	Бахалтзэний яндан 9-5/8" 36ppf	Ангууль эвслүүн	50% Excess =	21.50	- 8" Pony Collar	Зөвжүүлэг: 36 ppf	БТС Coupling OD of 10.625"	Нөхөлт %	12m ± 0.2536 bbblstm =	3.04	- 12 1/8" String Stabiliser	Гадна диаметр: 9.625"	Шажалт туралт	Shoe track	27.45 ± 13.73 ± 3.10 =	67.56	- 8" Drill Collar	Дотоод диаметр: 8.875"	Шажалт туралт	Цементийн зуурмаг нийт	0.2536 ± 138m =	56.57	- 12 1/8" String Stabiliser	Хазайлт: 8.875"	Шажалт туралт	Шажалт туралт	Цагаар ус		- X/O	Бахалтзэний яндан эвслүүн: 0.2536 bbblstm	Бахалтзэний янданг голлуулагч	Цагаар ус			- 6 x 6" Drill Collars	Ангууль эвслүүн: 0.1830 bbblstm	1x Bow Spring Centralizer for 1st three joints	Цагаар ус			- X/O	Цооногийн амсрын тоноглол:	2x Bow spring centralizer every 3 joints to surface	Цагаар ус			- 3-12" DP
Цооног угсралт				Цооног угсралт																																																																																								
Цооногийн зураг	Гүн (м)	Хэвцэг	Бахалтзэний яндан болон цооногийн амсрын тоноглол	Гадаргуугийн цементаци		Цооногийн ёроолын иж бүрдэл		Эрсдэл																																																																																				
	42	12 1/4"	Чиглүүлэгч яндан	20 баррель зуурагдлага өндөр шилэн Цементийн зуурмаг 12.7 ррр		Цооногийн ёроолын иж бүрдэл		Угсралтын үйл ажиллагааг явуулахдаа байгаль орчны бодлого, ариуд ахуй, аюулгүй байдлыг хангах. Цементацийг горимын дагуу хийх.																																																																																				
			Гадна диаметр: 11.375"	Дотоод диаметр: 12.515"	2% Bentonite Cement		- 12 1/4" PDC (0.9 TFA)																																																																																					
			Зөвжүүлэг: 54.5ppf	Гүн: 6 м Газрын түвшингээс доош	Ангууль эвслүүн	150m ± 0.1830 bbblstm =	43.0f		- 12 1/8" NB Stab																																																																																			
			Бахалтзэний яндан 9-5/8" 36ppf	Ангууль эвслүүн	50% Excess =	21.50	- 8" Pony Collar																																																																																					
			Зөвжүүлэг: 36 ppf	БТС Coupling OD of 10.625"	Нөхөлт %	12m ± 0.2536 bbblstm =	3.04		- 12 1/8" String Stabiliser																																																																																			
			Гадна диаметр: 9.625"	Шажалт туралт	Shoe track	27.45 ± 13.73 ± 3.10 =	67.56		- 8" Drill Collar																																																																																			
			Дотоод диаметр: 8.875"	Шажалт туралт	Цементийн зуурмаг нийт	0.2536 ± 138m =	56.57		- 12 1/8" String Stabiliser																																																																																			
			Хазайлт: 8.875"	Шажалт туралт	Шажалт туралт	Цагаар ус			- X/O																																																																																			
			Бахалтзэний яндан эвслүүн: 0.2536 bbblstm	Бахалтзэний янданг голлуулагч	Цагаар ус				- 6 x 6" Drill Collars																																																																																			
			Ангууль эвслүүн: 0.1830 bbblstm	1x Bow Spring Centralizer for 1st three joints	Цагаар ус				- X/O																																																																																			
Цооногийн амсрын тоноглол:	2x Bow spring centralizer every 3 joints to surface	Цагаар ус			- 3-12" DP																																																																																							

Хүснэгт 10. Туршилт олборлолтын LF-03 цооногийн мэдээлэл

	Цооногийн нэр:	Lucky Fox 3	Зорилгот давхарга		Өрөмдөлгийн мэдээлэл		Зэрлэг																																																																																					
	Оператор:	TMK Energy	Давхарга :	Нүүрсний давхарга	Төлөвлөгдсөн нийт гүр:	525 м	Үйл ажиллагааг явуулахдаа байгаль орчны бодлого, ариуд ахуй, аюулгүй байдлыг хангах																																																																																					
	Өрмийн байгууламж:	Major Drilling P157	Өргөрөг:	43° 0' 2.6" N	Төлөвлөгдсөн босоо цооногийн гүр:	525 м	Цементацийг горимын дагуу хийх																																																																																					
	Эцлэх хугацаа:	2023 оны 4 сар	Уртраг:	101° 12' 27.8" E	цооногийн байршил:	Босоо цооног	Буудгасан бахалтзэний яндан суулгах																																																																																					
	Өрмийн тавцан:	2.40	Гүн(м):	525	Төлөвлөгдсөн өдөр:	10	Картажийн аклыг бүрэн гуйцталх																																																																																					
<table border="1"> <thead> <tr> <th colspan="4">Цооног угсралт</th> <th colspan="4">Цооног угсралт</th> </tr> <tr> <th>Цооногийн зураг</th> <th>Гүн (м)</th> <th>Хэвцэг</th> <th>Бахалтзэний яндан болон цооногийн амсрын тоноглол</th> <th colspan="2">Гадаргуугийн цементаци</th> <th colspan="2">Цооногийн ёроолын иж бүрдэл</th> <th>Эрсдэл</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td rowspan="10"> </td> <td rowspan="10">42</td> <td rowspan="10">12 1/4"</td> <td>Чиглүүлэгч яндан</td> <td colspan="2">20 баррель зуурагдлага өндөр шилэн Цементийн зуурмаг 12.7 ррр</td> <td colspan="2">Цооногийн ёроолын иж бүрдэл</td> <td rowspan="10">Угсралтын үйл ажиллагааг явуулахдаа байгаль орчны бодлого, ариуд ахуй, аюулгүй байдлыг хангах. Цементацийг горимын дагуу хийх.</td> </tr> <tr> <td>Гадна диаметр: 11.375"</td> <td>Дотоод диаметр: 12.515"</td> <td colspan="2">2% Bentonite Cement</td> <td colspan="2">- 12 1/4" PDC (0.9 TFA)</td> </tr> <tr> <td>Зөвжүүлэг: 54.5ppf</td> <td>Гүн: 6 м Газрын түвшингээс доош</td> <td>Ангууль эвслүүн</td> <td>150m ± 0.1830 bbblstm =</td> <td>60.40</td> <td>- 12 1/8" NB Stab</td> </tr> <tr> <td>Бахалтзэний яндан 9-5/8" 36ppf</td> <td>Ангууль эвслүүн</td> <td>50% Excess =</td> <td>30.20</td> <td>- 8" Pony Collar</td> </tr> <tr> <td>Зөвжүүлэг: 36 ppf</td> <td>БТС Coupling OD of 10.625"</td> <td>Нөхөлт %</td> <td>12m ± 0.2536 bbblstm =</td> <td>3.04</td> <td>- 12 1/8" String Stabiliser</td> </tr> <tr> <td>Гадна диаметр: 9.625"</td> <td>Шажалт туралт</td> <td>Shoe track</td> <td>27.45 ± 13.73 ± 3.10 =</td> <td>67.56</td> <td>- 8" Drill Collar</td> </tr> <tr> <td>Дотоод диаметр: 8.875"</td> <td>Шажалт туралт</td> <td>Цементийн зуурмаг нийт</td> <td>0.2536 ± 138m =</td> <td>60.66</td> <td>- 12 1/8" String Stabiliser</td> </tr> <tr> <td>Хазайлт: 8.875"</td> <td>Шажалт туралт</td> <td>Шажалт туралт</td> <td>Цагаар ус</td> <td></td> <td>- X/O</td> </tr> <tr> <td>Бахалтзэний яндан эвслүүн: 0.2536 bbblstm</td> <td>Бахалтзэний янданг голлуулагч</td> <td>Цагаар ус</td> <td></td> <td></td> <td>- 6 x 6" Drill Collars</td> </tr> <tr> <td>Ангууль эвслүүн: 0.1830 bbblstm</td> <td>1x Bow Spring Centralizer for 1st three joints</td> <td>Цагаар ус</td> <td></td> <td></td> <td>- X/O</td> </tr> <tr> <td>Цооногийн амсрын тоноглол:</td> <td>2x Bow spring centralizer every 3 joints to surface</td> <td>Цагаар ус</td> <td></td> <td></td> <td>- 3-12" DP</td> </tr> </tbody> </table>								Цооног угсралт				Цооног угсралт				Цооногийн зураг	Гүн (м)	Хэвцэг	Бахалтзэний яндан болон цооногийн амсрын тоноглол	Гадаргуугийн цементаци		Цооногийн ёроолын иж бүрдэл		Эрсдэл		42	12 1/4"	Чиглүүлэгч яндан	20 баррель зуурагдлага өндөр шилэн Цементийн зуурмаг 12.7 ррр		Цооногийн ёроолын иж бүрдэл		Угсралтын үйл ажиллагааг явуулахдаа байгаль орчны бодлого, ариуд ахуй, аюулгүй байдлыг хангах. Цементацийг горимын дагуу хийх.	Гадна диаметр: 11.375"	Дотоод диаметр: 12.515"	2% Bentonite Cement		- 12 1/4" PDC (0.9 TFA)		Зөвжүүлэг: 54.5ppf	Гүн: 6 м Газрын түвшингээс доош	Ангууль эвслүүн	150m ± 0.1830 bbblstm =	60.40	- 12 1/8" NB Stab	Бахалтзэний яндан 9-5/8" 36ppf	Ангууль эвслүүн	50% Excess =	30.20	- 8" Pony Collar	Зөвжүүлэг: 36 ppf	БТС Coupling OD of 10.625"	Нөхөлт %	12m ± 0.2536 bbblstm =	3.04	- 12 1/8" String Stabiliser	Гадна диаметр: 9.625"	Шажалт туралт	Shoe track	27.45 ± 13.73 ± 3.10 =	67.56	- 8" Drill Collar	Дотоод диаметр: 8.875"	Шажалт туралт	Цементийн зуурмаг нийт	0.2536 ± 138m =	60.66	- 12 1/8" String Stabiliser	Хазайлт: 8.875"	Шажалт туралт	Шажалт туралт	Цагаар ус		- X/O	Бахалтзэний яндан эвслүүн: 0.2536 bbblstm	Бахалтзэний янданг голлуулагч	Цагаар ус			- 6 x 6" Drill Collars	Ангууль эвслүүн: 0.1830 bbblstm	1x Bow Spring Centralizer for 1st three joints	Цагаар ус			- X/O	Цооногийн амсрын тоноглол:	2x Bow spring centralizer every 3 joints to surface	Цагаар ус			- 3-12" DP
Цооног угсралт				Цооног угсралт																																																																																								
Цооногийн зураг	Гүн (м)	Хэвцэг	Бахалтзэний яндан болон цооногийн амсрын тоноглол	Гадаргуугийн цементаци		Цооногийн ёроолын иж бүрдэл		Эрсдэл																																																																																				
	42	12 1/4"	Чиглүүлэгч яндан	20 баррель зуурагдлага өндөр шилэн Цементийн зуурмаг 12.7 ррр		Цооногийн ёроолын иж бүрдэл		Угсралтын үйл ажиллагааг явуулахдаа байгаль орчны бодлого, ариуд ахуй, аюулгүй байдлыг хангах. Цементацийг горимын дагуу хийх.																																																																																				
			Гадна диаметр: 11.375"	Дотоод диаметр: 12.515"	2% Bentonite Cement		- 12 1/4" PDC (0.9 TFA)																																																																																					
			Зөвжүүлэг: 54.5ppf	Гүн: 6 м Газрын түвшингээс доош	Ангууль эвслүүн	150m ± 0.1830 bbblstm =	60.40		- 12 1/8" NB Stab																																																																																			
			Бахалтзэний яндан 9-5/8" 36ppf	Ангууль эвслүүн	50% Excess =	30.20	- 8" Pony Collar																																																																																					
			Зөвжүүлэг: 36 ppf	БТС Coupling OD of 10.625"	Нөхөлт %	12m ± 0.2536 bbblstm =	3.04		- 12 1/8" String Stabiliser																																																																																			
			Гадна диаметр: 9.625"	Шажалт туралт	Shoe track	27.45 ± 13.73 ± 3.10 =	67.56		- 8" Drill Collar																																																																																			
			Дотоод диаметр: 8.875"	Шажалт туралт	Цементийн зуурмаг нийт	0.2536 ± 138m =	60.66		- 12 1/8" String Stabiliser																																																																																			
			Хазайлт: 8.875"	Шажалт туралт	Шажалт туралт	Цагаар ус			- X/O																																																																																			
			Бахалтзэний яндан эвслүүн: 0.2536 bbblstm	Бахалтзэний янданг голлуулагч	Цагаар ус				- 6 x 6" Drill Collars																																																																																			
			Ангууль эвслүүн: 0.1830 bbblstm	1x Bow Spring Centralizer for 1st three joints	Цагаар ус				- X/O																																																																																			
Цооногийн амсрын тоноглол:	2x Bow spring centralizer every 3 joints to surface	Цагаар ус			- 3-12" DP																																																																																							

6.1.2 Цооногуудын амсарыг таглах, аюулгүй болгож хаалт хашилт хийж хязгаарлах

Туршилт олборлолтын 3 цооног (LF-01, LF-02, LF-03)-ийг аюулгүй болгож цооногийг олборлолтын үйл ажиллагаанд шилжүүлсэн тул тухай орчинд мал амьтан, гадны хүн зөвшөөрөлгүй орохоос хамгаалсан хашаа хаалт хийж хамгаалан аюулгүй болгосон.

Зураг 40. Туршилт олборлолтын цооногийн амсарыг битүүмжилсэн байдал

Зураг 41. Туршилт олборлолтын цооногийн хаалт хашилт хийж хязгаарласан байдал

6.1.3 Шугам хоолойн техникийн нөхөн сэргээлтийн биелэлт

Хаягдал ус дамжуулах шугам хоолойн суурилуулах ажлыг “Силвер Эделвэйз” ХХК-тай гэрээ байгуулж шавхалтын усыг дамжуулах шугам хоолойн ажилд

Зураг 43. Шуган хоолойн орчинд тэгшилгээ хийж техникийн нөхөн сэргээлт хийсэн байдал

6.2 БИОЛОГИЙН НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН АРГА ХЭМЖЭЭ

6.2.1 Кемпийн эзэмшил талбайд 300 /хайлаас, шархуайс, жигд/ ширхэг суулгац тарьсан.

Хөрс хамгаалах цөлжилтөөс сэргийлэх тухай хуулийн 7.2.4. иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллага эзэмшлийн газрын 10 хувиас доошгүй талбайд зохих журмын дагуу мод тарьж, зүлэгжүүлэх заалтын дагуу кемпийн талбайд мод тарих ажлыг хийж гүйцэтгэхдээ Өмнөговь аймгийн Гурвантэс сумын “Сухантын Шугуй” ТББ-аас /Хавсралт 8/ шаардлагатай модны тарьц суулгацуудыг худалдан авсан. Модны усалгааг хийхдээ хөрсийг тогтмол чийгээр хангаж байх зорилгоор дуслын усалгааны систем суурьлуулах ажлыг мөн хамтран гүйцэтгэсэн.

“Сухантын Шугуй” ТББ-ын захирал Б.Бат-Очир мод тарих ажлыг гардан зохион байгуулж модны нүх ухах, модны тарьц суулгацыг хэрхэн тарих тухай зааварчигааг ажилтнуудад өгсөн.

Зураг 44. Кемпийн хашаанд мод тарьсан байдал

6.2.2 Гурвантэс сумын Сурхарвааны талбайн модны арчилгаа тордолгоо хийлгэсэн тухай

Өмнөговь аймгийн Гурвантэс сумын “Сухантын Шугуй” ТББ-тай сумын Сур харвааны талбайд тарьсан мод суулгацыг 2023 оны 04 сарын 07-ны өдөр байгуулсан МОД ХУДАЛДАН АВАХ, АРЧИЛГАА ТОРДОЛГОО ХИЙЛГЭХ

ТУХАЙ ГЭРЭЭ-ний дагуу Сур харвааны талбайд 2022 онд тарьсан 200ш хайлаас модны арчилгаа тордолгоог “Сухантын Шугуй” ТББ-аар үргэлжлүүлэн хийлгэсэн. /Хавсралт 9/

6.2.3 Тэжээлийн ургамлын үр хүлээлгэн өгсөн тухай

Таримал ургамал ХХК-ийн тэжээлийн ургамлын үрийн худалдаа хийдэг дэлгүүрээс 2023 оны 05 сарын 10-нд нэг наст болон олон наст малын тэжээлийн ургамлын үрийн худалдан авалт хийсэн. Худалдан авсан үрийн төрөл зүйл. Үүнд:

- ✚ Судан (нэг наст буурцагт тэжээлийн ургамал),

- ✚ Согоовор (олон наст үетэн ургамал),

Зураг 45. Орон нутагт хүлээлгэн өгсөн үрийн зураг

Дээрх малын тэжээлийн ургамлын үрийг Өмнөговь аймгийн Гурвантэс сумын Бага овоо багийн Засаг дарга Н.Түвшинд 2023 оны 05 сарын 15-ны өдөр хүлээлгэн өгсөн.

Хүснэгт 11. Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөний биелэлт

№	Нөхөн сэргээлтийн зорилт	Нөхөн сэргээлтийн арга хэмжээ	Нийт зардал	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
1	Техникийн нөхөн сэргээлт	Цооногуудын ханыг цементийн зуурмагаар битүүмжлэх	Өрөмдлөгийн үйл ажиллагааны зардалд багтсан	2023 он	Уул уурхайн үйл ажиллагааны улмаас эвдрэлд орсон газарт техникийн болон биологийн нөхөн сэргээлт хийх аргачлал Байгаль орчин. Уул уурхайн үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаагаар эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлт. Техникийн ерөнхий шаардлага MNS 5917 : 2008 Хөрс хамгаалах, цөлжилтөөс сэргийлэх тухай хууль
2		Цооногуудын амсарыг таглах, аюулгүй болгох	Үйл ажиллагааны зардалд багтсан	2023 он	
3		Шугам хоолойн нөхөн сэргээлт	Барилгын ажлын зардалд багтсан	2023 он	
4	Биологийн нөхөн сэргээлт	Кемпийн эзэмшил талбайд 300 /хайлаас, шархуайс, жигд/ ширхэг суулгац тарих	6,185,000	2023 он	
6					
7		Модны арчилгаа тордолгоо хийлгэх		2023 он	
8		Тэжээлийн ургамлын үрээр хангах	825,000	2023 он	
Нийт зардал					

ДОЛОО. ТҮҮХ, СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Нарийн сухайтын бүлэг ордод хайгуул хийх явцад түүх, соёлын өвийн биет зүйлс байхгүй тул түүх дурсгалын үл хөдлөх дурсгалыг хашиж хамгаалах ажил хийгдээгүй болно.

Хүснэгт 12. Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө

№	Нөлөөлд өртөх түүх, соёлын өв	Хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, мян.төг	Нийт зардал	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
	1	2	3	4	5	6	7	8
1	Өрөмдлөгийн цооногийн орчимд соёлын өвд үзүүлэх шууд сөрөг нөлөө байхгүй ч болзошгүй нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх шаардлагатай.	Соёлын өвийг хамгаалах тухай МУ-ын хуулийн дагуу газрын хэвлийг ашиглах явцад түүх, соёлын дурсгалт зүйл илэрвэл ажлаа зогсоож энэ тухай, сумын Засаг дарга болон уг асуудлыг эрхэлсэн эрдэм шинжилгээний байгууллагад нэн даруй мэдэгдэх	Хайгуул хийх талбай	-	Бүтээн байгуулалт, үйл ажиллагаанд нэмэлтээр тусгах		2023 он	Соёлын өвийг хамгаалах тухай хууль
2		Түүх дурсгалын үл хөдлөх дурсгалыг хашиж хамгаалах	Түүх дурсгалын үл хөдлөх дурсгалын орчим	1	Дотоод төлөвлөлтөөр		2023 он	
Нийт зардал, мян.төг				0.0				

НАЙМ. ОСОЛ ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

“Тэлмэн Ресурс” ХХК нь Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал эрүүл ахуйн тухай хуулийн хэрэгжилтийг хангаж ажиллахаар төлөвлөөд байна. Компаний эрсдэлийн менежментийн журам, нэг бүрийн хамгаалах хэрэгсэл хэрэглэх журмуудыг бэлэн болгоод байна. Төслийн талбайд ажиллах нийт ажилчид нь Аюулгүй ажиллагааны ерөнхий зааварчилгаа болон ажлын байрны АА-ны зааварчилгаанд хамрагдсаны дараа ажлын байранд ажиллах эрхтэй болж төслийн талбайд ажилладаг. Туршилт олборлолт болон хайгуулын талбайд ажиллаж байгаа ажилчдад “Уртын ээлжээр ажиллах горим” болон “Холын аяллын журам” батлан мөрдлөгө болгон ажиллаж байна. Үүнд:

- ✓ Холын аялал хийх ажилчидын бүртгэл,
- ✓ Холын аялал хийх замын мэдээ, маршрут,
- ✓ Холын аялалд гарах жолоочийн үүрэг,
  - ✓ Холын аялалд явж буй зорчигч болон ахлагчийн үүрэг,
  - ✓ Аялалд явахын өмнө звшөөрөл авах зэргийг тусган хатуу чанд баримтлан, мөрдлөгө болгон ажиллаж байна.

8.1 Аянга цахилгаан зайлуулах, газардуулга хийх

Хамтран ажилладаг “МАК” ХХК-ийн аянга зайлуулах байгууламж нь манай туршилт олборлолтын 3 цооног байрлах талбайн зүүн урд буланд байрладаг.

Зураг46. Аянга зайлуулах, газардуулах байгууламж

Цахилгаан дамжуулах хийцлэлтэй газардуулгыг “ББТЭ” ХХК-иас худалдан авалт хийж зэс материалтай 3 гадсыг цооногийн Control Panel болон Site office тус бүрд аянга газардуулах системтэй холбох ажлыг цахилгааны инженертэй хамтран суурилуулсан.

НХЗЭМЖЛЭХ № 5209633

ЗАРЛАГЫН БАРИМТ №

"ББТЭ" ХХК
(байгууллагын нэр)

Регистрийн № 5209633
Данс: Хяс Банк - 5002367048
20/1 дны 2-дугаар өдөр

Худалдан авагчийн нэр
Регистрийн № 11111111

НЭХЭМЖЛЭХ №

Нэхэмжлэгч: Байгууллагын нэр: "ББТЭ" ХХК
Төлөгч: Байгууллагын нэр: "Талын ресурс" ХХК

Ханг: 100 айл Евролойн төв
Утас: Факс: 99076912, 70003131
Банком нэр: Хяс Банк
Банком дансны дугаар: 5002367048
Банком нэр: Хяан банк
Банком дансны дугаар: 5020518513
Регистрийн №: 5209633

Ханг: 5637945
Гэрээний №:
Нэхэмжилсэн өгсөө: 2025.06.27
Төлбөр хийх хугацаа:

№	Материалын унэг зүйлийн нэр, зэрэг, дугаар	Клс	Хэмжээ	Төг хэмжээ		
				Төг	Нэгжийн үнэ	Нийт дүн
1	гадас 3.5		3	25200	175200	
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						
16						
17					175200	

№	Гүйцэтгэлийн үнэ	Төг хэмжээ	Нэгжийн үнэ	Нийт үнэ
1	25200	3	25200	175200

Мөнгөний дүн: Дүн: 175200

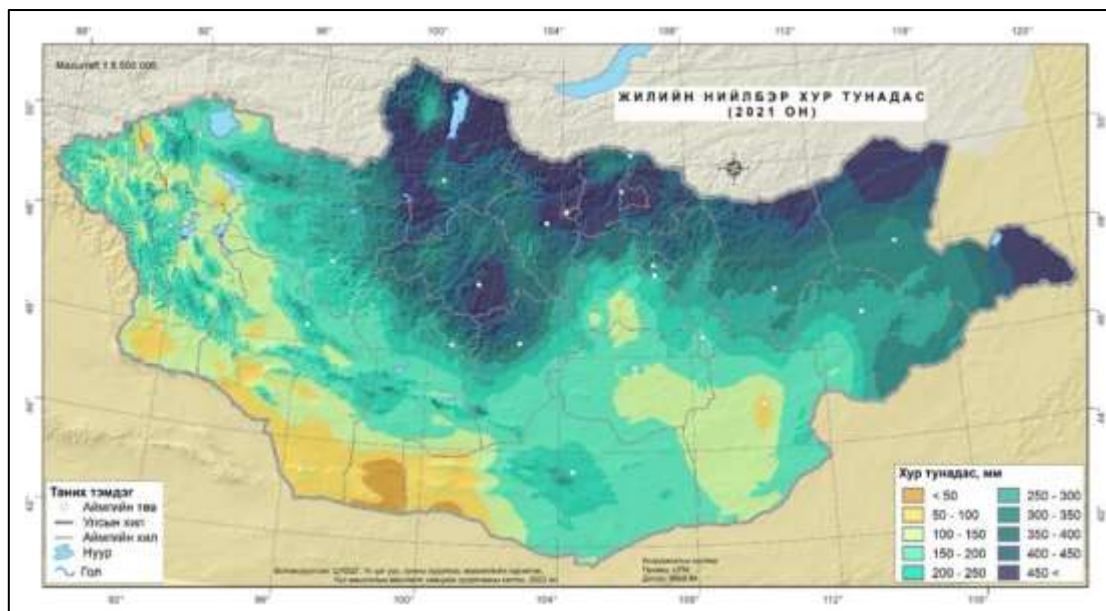
САНХҮҮ (Дамж) ХААГААГААР ХӨН

Зураг 47. Газардуулагч гадас худалдан авсан баримт, суурилуулсан байдал

8.2 Үерийн аюулаас хамгаалах систем

Төслийн талбай нь говь цөлийн мужид багтах 1500 орчим өндөрт өргөгдсөн хэсэгт оршино. Нарын сухайтын бүлэг орд орчмын жилийн дундаж хур тунадасны хэмжээ нийт нутгаас 5 дахин бага байгаа нь үерийн усны осол эрсдэл тохиолдохгүй байх шалтгаан болж байна.

Зураг 48. Жилийн нийлбэр хур тунадасны орон зайн тархалт

8.3 Шороон шуурга

Онцгой байдал, осол эрсдэлийн үед ажилах журам боловсруулан мөрдлөг болгон ажиллахаар “Тарву Сервис” ХХК-ийн Захирал Б.Отгонбаттай (Гэрээний дугаар №23/86) Ажил гүйцэтгэх гэрээ байгуулж хамтран ажиллаж байна.

8.4 Халдварт өвчин үүсэхээс урьдчилан сэргийлэх

“Тэлмэн ресурс” ХХК нь эрүүл ахуйн тухай хуулийн хэрэгжилтийг хангах ажлын хүрээнд цэвэрлэгээ үйлчилгээг “Тэлмэн групп” ХК гүйцэтгүүлэн БО, ХАБЭ ийн ажилтны зүгээс хяналт тавин ажиллаж байна. “Гурван тэс” ХХХV төслийн талбайд долоо хоног бүрийн бүтэнсайн өдөр их цэвэрлэгээ хийх удирдамж гарган төслийн талбайд ажиллаж буй бусад гүйцэтгэгч компаниудыг хамруулан ажиллаж байна. Өдөр тутмын чийгтэй цэвэрлэгээнд гипохлорт вирус устгагч, жавелин, хлормин зэрэг ариутгал халдваргүйжүүлэх бодис ашиглаж байна. Хогийн цэгийг дулааны улиралд долоо хоногт 3 удаа жавелинтай уусмалаар, нүхэн жорлонг улиралд хоёр удаа био-задлагч ашиглан халдваргүйжүүлж байна.

Зураг 49. Ариутгалд ашиглаж буй бодис (Гипохлорт хүчил, Жавелин, Хлорамин)

Зураг 50. Халваргүйжүүлэх бодис

8.5 Хортой амьтанд хатгуулах, хазуулах

Төслийн талбайд ажилласан нийт ажилтнуудаа 2 ээлжийн зуны хувцас / ажлын цамц, өмд /-аар бүрэн хангасан, мөн ажилтнуудын 2022-2023 оны өвлийн хувцасны захиалгаа Өмнөговь аймгийн Гурвантэс сумын “Товь Зулганай” ХХК-д өгч ажлын хувцас хийлгэн хүлээн авч ажилтнуудад Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал хариуцсан ажилтан үлээлгэн өгсөн.

Хөдөлмөр хамгааллын хувцас хэрэглэлээ бүрэн өмсөж Хортой амьтанд хатгуулах, хазуулахгүй байх чиглэлээр төслийн талбайн нийт ажилтнуудад ХАБЭАБО-ны зааварчилгаа өгсөн.

Зураг 51. “Говь Зулганай” ХХК оёдлын үйлдвэрт захиалгаар хийлгэсэн ажлын хувцас

8.6 Асгаралтыг саармагжуулах журам

	<p>Telmen resource LLC Тэлмэн ресурс ХХК This SAFE WORK PROCEDURE Intent is to eliminate or control any hazards associated with: ЭНЭХҮҮ АЮУЛГҮЙ АЖИЛЛАГААНЫ ГОРИМ Доорхи ажлыг гүйцэтгэснээр аливаа аюулыг арилгах эсхүл эрдэлийг хяналтанд байлгахыг зорьж байна.</p>	
	<p>SPILL RESPONSE АСГАРАЛТЫГ СААРМАГЖУУЛАХ ЖУРАМ</p>	
<p>Author: Curt Church, Bilegdemberel.B Зохиогч: Курт, Г.Билэгдэмбэрэл</p>	<p>Written Бичсэн Review Хянасан</p>	<p>2023.11.09 2023.11.09</p>

PURPOSE AND SCOPE:

To provide a safe, prompt, efficient and effective Spill Response procedure to deal with any spill event that may occur within the mine operations at SGS Mine.

TYPES OF SPILLS

- Diesel Fuel
- Oils (Hydraulic, Engine, Transmission .Antifreeze)
- Explosives

Explosives spills and any material that could be detrimental to the environment, as per above types, spilled which can or has entered a waterway, or can potentially leave the mine site, will be classed as an emergency spill.

PROCEDURE:

1. The person who discovers a spill shall immediately contact the Foreman by radio (mining channel 2) and give the following information:
  - Give your name.
  - Location of spill
  - Size of spill
  - If the situation is under control
  - What assistance is needed (e.g. loader, dozer or Emergency Response Team)

The Mine Foreman must notify Senior Mine Foreman, General Mine Foreman or Mine Manager.

2. If it is safe to do so, try to contain the spillage and prevent it from entering clean water drains or onto pastoral lands.
3. If the spill is classed as an emergency spill as per above, the foreman shall organize resources (loaders, dozers etc) to go to the area, evacuate the area (if applicable) and notify the EH&S Personnel.

Under normal circumstances, controlling a spill can be achieved by constructing an earth berm around the perimeter of the spill.

4. The spill must be cleaned up and disposed of as per the Mine Manager or General Mine Forman's request. This is normally into the middle of the waste dump for non toxic materials.

Never dispose of spill material on dump edges or areas to be re-vegetated.

Notify EH&S Personnel of all spills no matter how big or small. They will assess if there is any further reporting requirements that maybe required.

ЗОРИЛГО, ЦАР ХҮРЭЭ:

Манай уурхайн олборлолтын явцад гарч болзошгүй, аливаа түлш, масло зэргийн асгаралтанд авах шуурхай, аюулгүйн арга хэмжээг энэхүү горим толилуулж байгаа юм.

АЛДАГДЛЫН ХЭЛБЭР

- Дизель түлш
- Тос масло (Моторын, Гидрийн, Трансмиссын.антифриз гэх мэт)
- Тэсрэх бодис

Тэсэлгээний материалын алдагдал ба байгальд орчинд хор хөнөөл учруулж болзошгүй, усан хангамж бохирдох аюултай эсвэл уурхайгаас гадагш гарч болзошгүй буюу бусад материалын алдагдалууд нь Онцгой Асгаралт гэж ангилагдана.

ГОРИМ:

- ✓ Уурхайн хэсэгт гарсан ослыг (Асгаралт) илрүүлсэн хүн **2-р сувгаар** ажлын ахлахад нэн даруй мэдэгдэж дараах мэдээллийг өгнө:
  - ◆ **ӨӨРИЙН НЭР**
  - ◆ **АСГАРАЛТ ИЛЭРСЭН ГАЗАР**
  - ◆ **АСГАРАЛТЫН ХЭМЖЭЭ**
  - ◆ **БАЙДЛЫГ ХЯНАЛТАД АВСАН ЭСЭХ?**
  - ◆ **ЯМАР НЭМЭЛТ ТУСЛАМЖ ХЭРЭГТЭЙ ЭСЭХ?** (Аврах баг, тоног төхөөрөмж - бульдозер, ачигч гэх мэт?)Ажлын ахлах нь уурхайн ахлах мастер, уурхайн ерөнхий мастер эсвэл уурхайн менежерт мэдэгдэнэ.

- ✓ Хэрэв аюулгүй бол асгаралтыг тогтоон саатуулж усан хангамжруу болон бэлчээрийн талбай руу нэвтрэхээс сэргийлэх арга хэмжээ авах.

- ✓ Хэрвээ асгаралт нь онцгой асгаралт ангилалын аль нэг нь бол мастер нь нэмэлт хүчин буюу (бульдозер, ачигч гэх мэт) тоног төхөөрөмжүүдийг тухайн хэсэгт ажиллуулхаар зохион байгуулах (хэрэв шаардлагатай бол) ба Б,Э ба Х,хамгааллын мэргэжилтэнд мэдэгдэх хэрэгтэй.

Хэвийн нөхцөлд асгаралтын тархалтыг тогтоон хязгаарлахдаа, газрын шороог ашиглан хамгаалалтын хөмсөг байгуулан, асгарсан хэсгийг хүрээлнэ.

- ✓ Асгарсан хэсгийг уурхайн менежер ба ерөнхий мастерын заавраар цэвэрлэх ба хэвийн хоргүй гэсэн тохиолдолд хаягдлын зориулалтын хог хаягдлыгн цэгт хаях.

Хэзээ ч дахин зүлэгжих хэсэг дээр болон хаягдлын отвалын хаяа ирмэгт асгаж болохгүй.

Асгаралтын хэмжээг үл харгалзан, байгаль орчин ба АА-ны хүмүүст мэдэгдэх. Улмаар тэд цаашид тухайн асгаралтын талаар шаардлагатай арга хэмжээ авах хэрэгтэй эсэхийг дүгнэнэ.

8.7 Гал түймрээс урьдчилан сэргийлэх, эрсдэлийг бууруулах арга хэмжээ

Кемпийн талбай нэг галын сарай, туршилт олборлолтын талбайд нэг галын сарай буюу гал унтраах иж бүрэн хэрэгсэл 2 газарт байрлуулсан.

Галын аюул, эрсдэл үүсэх үед ашиглах гал унтраах хэрэгслүүдийг Евро Ази Сервис ХХК-иас худалдан авалт хийж аюул эрсдэлээс сэргийлэх зорилгоор шаардлагатай газруудад байрлуулсан.

Галын сарайны иж бүрдэлд: хүрз, галын дэгээ, хөрөө, сүх, царил, хувин (конус хэлбэртэй) жоотуу, элстэй сав (хайрцаг) 0,5м3 багтаамжтай, 9кг “ABC” галын хор зэрэг хэрэгслүүд байна.

Туршилт олборлолтын 3 цооногийн бамбардаж буй хэсэгт 35кг “ABC” галын хорыг байрлуулсан. Нийт ажилчдад галын хор хэрэглэх аюул тулгарсан үед авах арга хэмжээний талаар сургалтад хамруулсан.

EAS EURO ASIA SERVICE ЕВРО АЗИ СЕРВИС ХХК		ТЭЛМЭН РЕСУРС		
Улаанбаатар хот, Баянгол дүүрэг 2-р хороолол 4-р хороо Төмөр замын гудамж 101-2. Утас: 70181870 11309940 Факс: 70181877 Цэвэр и-уудан: Euroasiaervice@gmail.com		Мэдээлэл Он сар: 4/18/2023 Дугаар: РО дугаар: РД: Утас:		
НЭХЭМЖЛЭХ				
Д/Д	БАРАА МАТЕРИАЛ	ТОО ШИРХЭГ	НЭГЖ ҮНЭ	НИЙТ ҮНЭ
1	Гал унтраагуур 9кг	10	120,000	1,200,000
2	Гал унтраагуур 35кг зөөврийн	5	560,000	2,800,000
3	Гал унтраагуур АFO шидэг	20	50,000	1,000,000
				Дүн 5,000,000
				НӨАТ 500,000.00
				НИЙТ ДҮН МНТ 5,500,000
				Валютын хөрөнгө МНТ
БАННЫ МЭДЭЭЛЭЛ Нэр: ЕВРО АЗИ СЕРВИС ХХК Голомт Банк: 1416 1030 67 Худалдаа нэгжлийн банк: 432000223 Хуви Банк: 6030630796				

Зураг 52. Хэрэглэгдэж буй галын хор, галын сарай

8.8 Жолооны аюулгүй ажиллагаа

Төслийн талбайд ажиллаж байгаа инженер техникийн ажилтнууд нь Монгол улсын “Замын хөдөлгөөний тухай” хуульд заасны дагуу хүчин төгөлдөр жолооны үнэмлэхтэйгээр замын хөдөлгөөнд оролцож байна.

Инженер техникийн Ажилтнууд өглөө бүр тээврийн хэрэгсэл ашиглан замын хөдөлгөөнд оролцохоос өмнө “Хөнгөн тэрэгний өдөр тутмын үзлэгийн хуудас – Daily pre-start checklist of vehicles” норм журмын дагуу хийж гарын үсгээр баталгаажуулж ажилд гарч хэвшсэн.

Зураг 53. Инженер техникийн ажилтнуудын хүчин төгөлдөр жолоо барих эрхтэй жолооны үнэмлэхтэй

Хүснэгт 13. Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт

	Болзошгүй аюул, осол сөрөг нөлөө	Нөлөөллөөс зайлсхийх арга хэмжээ	Нийт зардал	Хэрэгжүүлэх хугацаа
1	Аянга цахилгаан	Аянга зайлуулагчийг ойролцоох өндөрлөг газруудад суурилуулах, цахилгаан дамжуулах хийцлэлтэй материалтай болон цахилгаан гүйдэл бүхий тоноглолуудыг бүгдийг нь стандартын дагуу газардуулах ажлыг мэргэжлийн байгууллагатай хамтран гүйцэтгэнэ.	178,500	Төсөл хэрэгжихийн өмнө
2	Аадар бороо	Үерийн аюулаас хамгаалсан шуудуу хийх	0	Үйл ажиллагаа эхлэхийн өмнө хийсэн байна.
3	Шороон шуурга	Онцгой байдал, осол эрсдэлийн үед ажилах журам боловсруулан мөрдөж ажиллах	Үйл ажиллагааны зардалд багтсан	
4	Халдварт өвчин	Ахуйн ариун цэвэр сахих, Өндөр эрсдэлтэй амьтадтай (шувууд) харьцахгүй байх, Хамгаалалтын хэрэгсэлтэй байх (амны хаалт гэх мэт) Хог хаягдлын цэгийг халдваргүйжүүлэх.	300,000	Үйл ажиллагааны туршид
5	Хортой амьтанд хатгуулах, хазуулах	Хөдөлмөр хамгааллын хувцас хэрэглэлээ бүрэн өмсөх компаниас өгсөн ажлын хувцас хамгаалах хэрэгсэлийг бүрэн өмсөж байсан. 2023 онд ажилтнуудын Ажлын хувцас 15,237,200 төгрөг, Ажлын гугал 12,048,500 төгрөгөөр худалдан авалт хийсэн байна.	27,285,700	Үйл ажиллагааны туршид
6	Авто машины тос, тосолгооны материал, гидрийн шингэн, тосол асгарах	Ашиглалт, тээвэрлэлт, хадгалалт зэрэгт анхаарал хандуулж холбогдох журам боловсруулан мөрдөж ажиллах шаардлагатай.	Үйл ажиллагааны зардал	Үйл ажиллагааны туршид
7	Гал түймэр	Кемпд гал түймрээс сэргийлэх, эрсдэлийг бууруулах, урьдчилан сэргийлэх зорилгоор 2 ш галын сарайг байруулна.	5,500,000	Үйл ажиллагааны туршид
8	Жолооны АА ба эрсдэл	Төслийн талбайруу зорчих үеийн АА-ны замын маршрут гаргаж батлуулан мөрдлөгө болгон ажиллах, Мөн архи согтууруулах ундааны журам, холын аялалын журам боловсруулж ажиллана.	Үйл ажиллагааны зардалд багтсан	Үйл ажиллагааны туршид
Нийт			33,264,200	

8.1 ХИМИЙН БОДИСЫН ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

8.1.1 Өрөмдлөгийн ажлын явц дахь болзошгүй осол эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх

- ✓ Өрөмдлөгийн ажлын талбайд анхааруулсан тэмдэг тэмдэглэгээ тавьж байрлуулсан.

8.1.2 Өрөмдлөгийн ажлын явц дахь болзошгүй осол эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх

- ✓ Өрөмдлөгийн ажлын явцад өрмийн шингэн хуримтлуулах нүхэнд ажилтнууд унаж бэртэхээс хамгаалсан аюулгүйн төмөр хашаа хаалт хийж үүсэж болох осол эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг хийж гүйцэтгэсэн.

Зураг 54. Өрөмдлөгийн ажлын явцад өрмийн шингэн хуримтлуулах нүхэнд ажилтнууд унаж бэртэхээс хамгаалсан аюулгүйн төмөр хашаа хаалт хийсэн байдал

8.1.3 Өрөмдлөгийн төхөөрөмжийн буруу суурилуулалтаас урьдчилан сэргийлэх

- ✓ Технологийн заавар, аюулгүй ажиллах журмыг нарийн мөрдөх,

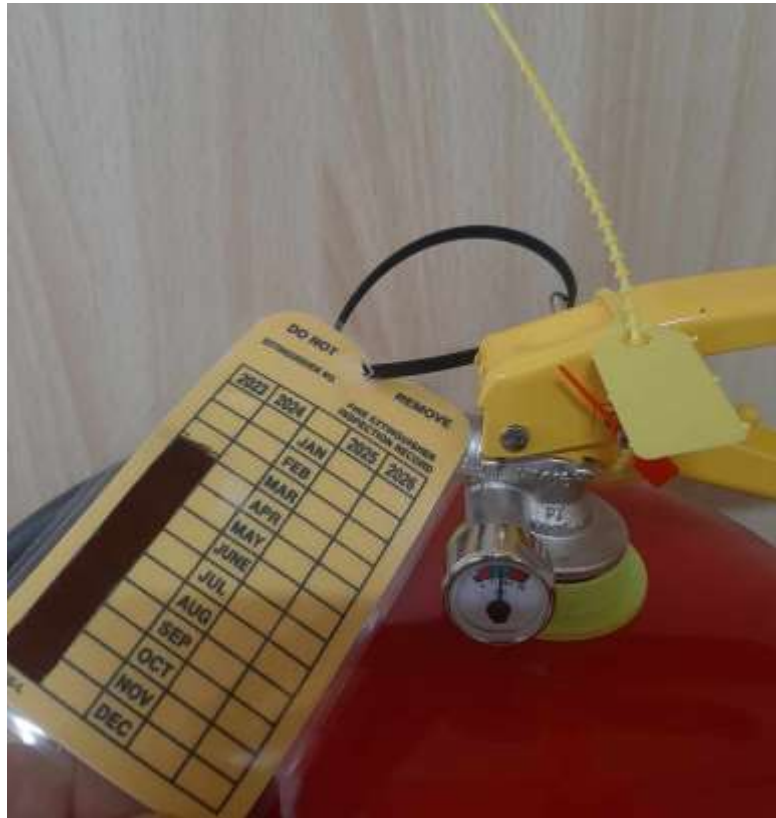
Туршилт олборлолтын талбайж ажиллаж байгаа ажилтнууд нь Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал эрүүл ахуйн тухай хууль, Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа, эрүүл ахуй, Сургалтын зохион байгуулалт. Үндсэн дүрэм MNS 4969:2000 стандартын дагуу ажлын байрны анхан шатны зааварчилгаа буюу өдөр тутмын наряд зааварчилгааг авч ажиллаж байна.

Д.д	Урьдчилсан зааварчилгаа авсан ажилтны овог, нэр, өмжил, албан тушаал	Зааварчилгааны утга	Он, сар, өдөр	Зааварчилгаа өгсөн хүний албан тушаал, нэр гарын үсэг	Д.д	Зааварчилгаа авсан хүний гарын үсэг
1.	Вовансүх	1. Усан сэлгэц өргөцөө шил эвэрэн түр өмжлөл бэлтгэж өгөх.	2023.12.17	 Т.М.Сүх	1.	Вовансүх
2.	Ариунтөмөр	2. Ковы өрөө үрэг өмжлөл			2.	Ариунтөмөр
3.	Чинзор	3. Урда шүүрэгний байршил			3.	Чинзор
4.	Түвшин	4. Туршилт өргөцөө шил эвэрэн өргөцөө			4.	Түвшин
5.	Ариунтөмөр	5. Туршилт өргөцөө шил эвэрэн өргөцөө			5.	Ариунтөмөр
6.	Сүхбаатар	6. Туршилт өргөцөө шил эвэрэн өргөцөө			6.	Сүхбаатар
7.	Төрөл Сүх	7. Туршилт өргөцөө шил эвэрэн өргөцөө			7.	Төрөл Сүх
8.	Ариунтөмөр	8. Туршилт өргөцөө шил эвэрэн өргөцөө			8.	Ариунтөмөр
9.	Ариунтөмөр	9. Туршилт өргөцөө шил эвэрэн өргөцөө			9.	Ариунтөмөр

Зураг 55. Технологийн заавар, аюулгүй ажиллагааг хангаж ажиллах зааварчилгааны хуудас

✓ Галын аюулаас сэргийлэх үзлэг шалгалт хийх

Ажлын байранд галын аюул эрсдэл үүссэн тохиолдолд ашиглах галын хоруудыг байрлуулсан. Галын хорнуудын хэвийн ажиллагааг сар бүр тогтмол хянаж шалган галын хорнуудын чекс хуудсанд бөглөлт хийж байсан.

Зураг 56. Галын хорны чөск хуудас бөглөсөн байдал

8.1.4 Шатах тослох материалын асгаралт үүсгэхээс урьдчилан сэргийлэх

Шатах тослох материал хөрс бохирдуулахаас урьдчилан сэргийлж тос масло хадгалах талбайд плёнк дэвсэж, хамгаалалтын төмөр торон хашаа хийж хамгаалсан.

Зураг 57. Шатах тослох материалын хадгалалт, хамгаалалт хийсэн байдал

8.1.5 Химийн хорт болон аюултай бодис хадгалах, тээвэрлэх, ашиглах, устгах зааварчилгаа сургалт хийх чиглэл өгч ажилласан.

ХАЛМ ашиглах зааварчилгааг катерингийн компани менежер болон туршилт олборлолтын ахлах ажилтанд хүлээлгэн өгч энэхүү химийн бодисын ХОР АЮУЛЫН ЛАВЛАХ МЭДЭЭЛЭЛ (ХАЛМ)-ийг ажилтнуудын ажлын байранд химийн бодис агуулж хадгалж байгаа хэсэгт байршуулж ажилтнуудад сургалтаар танилцуулж гарын үсэг зурж баталгаажуулан мөрдлөгө болгон ашиглах чиглэл өгсөн.

**ХОР АЮУЛЫН ЛАВЛАХ МЭДЭЭЛЭЛ (ХАЛМ)
БҮРТГЭЛИЙН ХУУДАС ХҮЛЭЭЛГЭН ӨГСӨН БАРИМТ**

**ХОР АЮУЛЫН ЛАВЛАХ МЭДЭЭЛЭЛ (ХАЛМ)
БҮРТГЭЛИЙН ХУУДАС ХҮЛЭЭЛГЭН ӨГСӨН БАРИМТ**

ХАЛМ ашиглах зааварчилгаа:
 Энэхүү химийн бодисын ХОР АЮУЛЫН ЛАВЛАХ МЭДЭЭЛЭЛ (ХАЛМ)-ийг ажилтнуудын ажлын байранд химийн бодис агуулж хадгалж байгаа хэсэгт байршуулж ажилтнуудад танилцуулж гарын үсэг зурж баталгаажуулан мөрдлөгө болгон ашиглана.

Ахуйн хэрэгдээнд ашигладаг химийн бодисуудын ХАЛМ-ыг түншлэл компаниудын холбогдох албан тушаалтнуудад 2023 оны 05 сарын 10-ны өдөр хүлээлгэн өгөв. Үүнд:

- NL-HSE-CD-01-01-Газ
- NL-HSE-CD-01-02-Белизна
- NL-HSE-CD-01-03-Жавелин
- NL-HSE-CD-01-04-Агааржуулагч
- NL-HSE-CD-01-05-Нойл-угаах-шингэн...
- NL-HSE-CD-01-06-Гарын-шингэн-саван
- NL-HSE-CD-01-07-Аяга-таваг-угаагч-б...
- NL-HSE-CD-01-08-Комет
- NL-HSE-CD-01-09-Угаалгын-нунтаг-Вок
- NL-HSE-CD-01-10-Шил-арчигч-шингэн
- NL-HSE-CD-01-11-Хлоремин
- NL-HSE-CD-01-12-Цемент

Ахуйн хэрэгдээнд ашигладаг химийн бодисуудын ХАЛМ хүлээлгэн өгөв.						
№	Хүлээлгэн өгсөн		Огноо	Баримт бичгийг хүлээн авсан		
	Албан тушаалтан	Гарын үсэг		Компаний нэр	Албан тушаалтан	Гарын үсэг
1	Тэлмэн ресурс ХХК Байгаль орчны мэргэжилтэн		2023.5.10	Тэлмэн Ресурс	Толгойн Монгол	
2	Тэлмэн ресурс ХХК Байгаль орчны мэргэжилтэн		2023.5.10	Тэлмэн Ресурс	Клиа	

Зураг 58. Хор аюулын лавлах мэдээлэл бүртгэлийн хуудас хүлээлгэн өгсөн баримт

✓ Химийн бодисын хадгалах, тээвэрлэх, ашиглах, устгалд хяналт тавих

Ахуйн хэрэглээнээс гарсан саван боокны уут, хуванцар сав, агааржуулагчийн төмөр гэр зэрэг хог хаягдлыг “Шугшаа Уул” ОНӨААТҮГ-тай ХОГ ХАЯГДАЛ ЦУГЛУУЛАХ, ТЭЭВЭРЛЭХ ГЭРЭЭ-ний дагуу Гурвантэс сумын хог хаягдлын төвлөрсөн цэгт тээвэрлэн нийлүүлж бүртгэл хөтлөн хамтран ажилласан.

8.1.6 Химийн бодисын ашиглалтаас үүсэх болзошгүй эрсдэл

- ✓ Ажлын байранд ашиглаж байгаа химийн бодисуудын ХАЛМ-ийг ажлын байрнуудад байрлуулан химийн бодисын ашиглалтаас үүсэх болзошгүй эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авах зөвлөмжийг өгсөн.

Зураг 59. ХАЛМ ажлын байруудад байрлуулсан байдал

Хүснэгт 14. Химийн бодисын эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөөний

биелэлт

№	Болзошгүй аюул, осол, сөрөг нөлөөлөл	Урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Нийт зардал, төг	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
1	Өрөмдлөгийн ажлын явц дахь болзошгүй осол	Анхааруулсан тэмдэг тавьж байрлуулсан.	Төслийн талбай	Өрөмдлөгийн ажлын зардалд багтсан	ХАБЭА тухай хууль
2		Аюулгүйн төмөр торон хаалт хийсэн		200,000	
3	Өрөмдлөгийн төхөөрөмжийн буруу сууриулалт	Технологийн заавар, аюулгүй ажиллах журмыг нарийн мөрдөх,		Дотоод төлөвлөлтөөр	
		Галын аюулаас сэргийлэх үзлэг шалгалт хийх			
4	Шатах тослох материалын асгаралт	Шатах тослох материал хөрс бохирдуулахаас урьдчилан сэргийлж тос масло хадгалах талбайд плёнк дэвссэн.		100,000	
5	Химийн бодисын хадгалалт, тээвэрлэлтийн явцад учрах эрсдэл	Химийн хорт болон аюултай бодис хадгалах, ашиглах чиглэлээр ХОР АЮУЛЫН ЛАВЛАХ МЭДЭЭЛЭЛ (ХАЛМ)-ийг ажилтнуудын ажлын байранд химийн бодис агуулж хадгалж байгаа хэсэгт байршуулж ажилтнуудад сургалтаар танилцуулж гарын үсэг зурж баталгаажуулан мөрдлөгө болгон ашиглах чиглэл өгсөн.		Үйл ажиллагааны зардалд багтсан	
		Ахуйн хэрэглээний сав баглаа боодлыг имийн бодисын хадгалах, тээвэрлэх ажлыг “Шугшаа Уул” ОНӨААТҮГ-тай ХОГ ХАЯГДАЛ ЦУГЛУУЛАХ, ТЭЭВЭРЛЭХ ГЭРЭЭ-ний дагуу Гурвантэс сумын хог хаягдлын төвлөрсөн цэгт тээвэрлэн нийлүүлж бүртгэл хөтлөн хамтран ажилласан	Хог хаягдлын төлбөр төлсөн		
6	Химийн бодисын ашиглалтаас үүсэх болзошгүй эрсдэл	Ажлын байранд ашиглаж байгаа химийн бодисуудын ХАЛМ-ийг ажлын байрнуудад байрлуулах	35,000		
Нийт			335,000		

ЕС. ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Туршилт олборлолтын цооног өрөмдөх ажлын явцад үүсэх хог хаягдал, ажилчдын байрлах кемпээс гарах ахуйн хог хаягдлыг “ХОГ ХАЯГДЛЫН ТУХАЙ ХУУЛЬ”-н хэрэгжилтийг хангаж Өмнөговь аймгийн Гурвантэс сумын “ШУГШАА УУЛ” ОНӨААТҮГ-тай “Хог хаягдал цуглуулах, тээвэрлэх гэрээ” хийж хамтран ажилласан.

Гэрээний хэрэгжилтийг хангаж ажиллахдаа Хог хаягдлын тухай хуулийн **15 дугаар зүйл. Хогийн саванд тавигдах шаардлагад нийцүүлсэн. Үүнд:**

15.1.Нийтийн эдэлбэр газар байршуулах хогийн сав дараахь шаардлагыг хангасан байна:

15.1.1.хог хаягдлыг ангилах, ачих, цуглуулах технологид нийцсэн;

15.1.2.галд тэсвэртэй материалаар хийгдсэн;

15.1.3.хог хаягдал салхиар тархах, хур тунадасны ус хуримтлагдах, шүүрэл ялгарахаас сэргийлсэн.

Хог хаягдлын үйл ажиллагаа эрхлэх гэрээний 3.2. Өмнөговь аймгийн ИТХ-ын 2018 оны 9/8 дугаар тогтоолын дагуу энгийн хог хаягдлаа ангилан ялгах гэж заасны дагуу ажилчдын өдөр тутмын ажлын болон ахуйн хэрэглээнээс гарсан хог хаягдлыг ангилан ялгасан тэмдэг тэмдэглэгээтэй зориулалтын саванд хуримтлуулж байсан.

Зураг 60. Хог хаягдлыг ангилан ялгаж түр хадгалах зориулалтын сав

9.1 Хог хаягдлын төлбөр

Гэрээний 3.6-д Хог хаягдал үүсгэсний хураамжийг Гурвантэс сумын ИТХ-ын 2015 оны 01 сарын 12-ны өдрийн дугаар 03 тогтоолын дагуу төлбөрийн даалгавар үүсгэн төлж баримтыг тухай бүрт ирүүлэх” гэж заасны дагуу 2023 оны 12 сарын 08-ны өдөр Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамжийг бүтэн жилээр нь тооцож 2.400.000 төгрөгийг Худалдаа хөгжлийн банкны ЕВ-2231200558616 тоот дансанд 2023 оны хог хаягдлын төлбөр тушаасан.

Худалдаа Хөгжлийн Банк		Огноо: 2023.12.08 16:18:03		
Шилжүүлгийн мэдээлэл Журналын №: 133852164				
Системийн огноо: 2023.12.08				
Нэр: ТЭЛМЭН РЕСУРС ХХК				
Илгээгч	Дансны дугаар: 441001979	Нэр ТЭЛМЭН РЕСУРС ХХК	Дүн 2,400,000.00 MNT	Ханш 1.00
/ хоёр сая дөрвөн зуун мянган төгрөг /				
Хүлээн авагч	Банкны дугаар: 040000 Дансны дугаар	Банкны нэр Худалдаа Хөгжлийн Банк Нэр	2,400,000.00 MNT	1.00
Гүйлгээний үтгэ: ЕВ-2231200558616-Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж-Өмнөговь				
Танд баярлалаа				
Гүйлгээний баримтыг баталгаажуулсан				
Салбар, тооцооны төв:				
Гарын үсэг:				
Тамга:				
Огноо: ____ Он ____ Сар ____ Өдөр				

Зураг 61. 2023 оны Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж төлбөр төлсөн баримт

9.2 Шингэн хог хаягдал

Гэрээний 3.7-д Хог хаягдлыг цэвэрлэх, цуглуулах, тээвэрлэх эрх бүхий иргэн ААНБ-тай хог тээврийн үйлчилгээний гэрээ байгуулах гэсэн заалтын дагуу Өмнөговь аймгийн Гурвантэс сумын “Шугшаа Уул” ОНӨААТҮГ-тай 2023 оны 03 сарын 15 өдөр “Шингэн хог хаягдал нийлүүлэх гэрээ” байгуулан хамтран ажилласан.

Зураг 62. Шингэн хог хаягдал соруулж буй байдал

Хүснэгт 15. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн зардал

№	Хог хаягдлын ангилал	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Тоо хэмжээ	Нийт зардал	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
1	Ахуйн хог хаягдал	Хог хаягдлыг тогтоосон хугацаанд тээвэрлүүлэх ажлыг Өмнөговь аймгийн Гурвантэс сумын “Шугшаа Уул” ОНӨААТҮГ-тай 2022 оны 03 сарын 05 өдөр “Хог хаягдал цуглуулах, тээвэрлэх гэрээ”-ний дагуу хийж гүйцэтгэж бүртгэлийн хуудас бөглөж байсан.	Төслийн нийт ажилчид	12	2,400,000	Хог хаягдлын тухай хууль
2		Нойл, ахуйн бохир усны цооногийг тухай бүрт нь ариутгаж, нойлын нүхийг 3/2 хэмжээнээс хэтрүүлэхгүйгээр зайлуулж байх ажлыг мөн Өмнөговь аймгийн Гурвантэс сумын “Шугшаа Уул” ОНӨААТҮГ-тай 2022 оны 03 сарын 05 өдөр байгуулсан “Шингэн хог хаягдал нийлүүлэх гэрээ”-ний дагуу хийж нийлүүлж бүртгэлийн хуудас бөглөж байсан.	Ажилчдын кемп	12	2,692,800	MNS5924:2015 стандартын дагуу байгуулах
3	Аюултай хог хаягдал	Аюултай хог хаягдлыг эх үүсвэр дээр нь ангилан хадгалах, тус хог хаягдлыг цуглуулах, тээвэрлэх, ашиглах, устгах эрх бүхий этгээдэд бүртгэл хөтлөн нийлүүлэхээр ажиллаж байна.	Өрмийн талбай, кемп	1	0	Аюултай хог хаягдлын тухай хууль
Нийт					5,092,800	

АРАВ. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨР

“Эс И Си” ХХК-тай хамтран Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн судалгааны ажлын гол зорилго нь тус “Гурвантэс ХХХV” талбайд нүүрсний давхаргын метан хийн 2023 оны Туршилт олборлолтын” төслийн талбайд агаарын чанар, хөрсөн бүрхэвч, усан орчин, амьтны аймаг, ургамлан нөмрөг гэсэн чиглэлээр орчны хяналт шинжилгээг хийж өнөөгийн байдлаар тодорхойлоход оршсон.

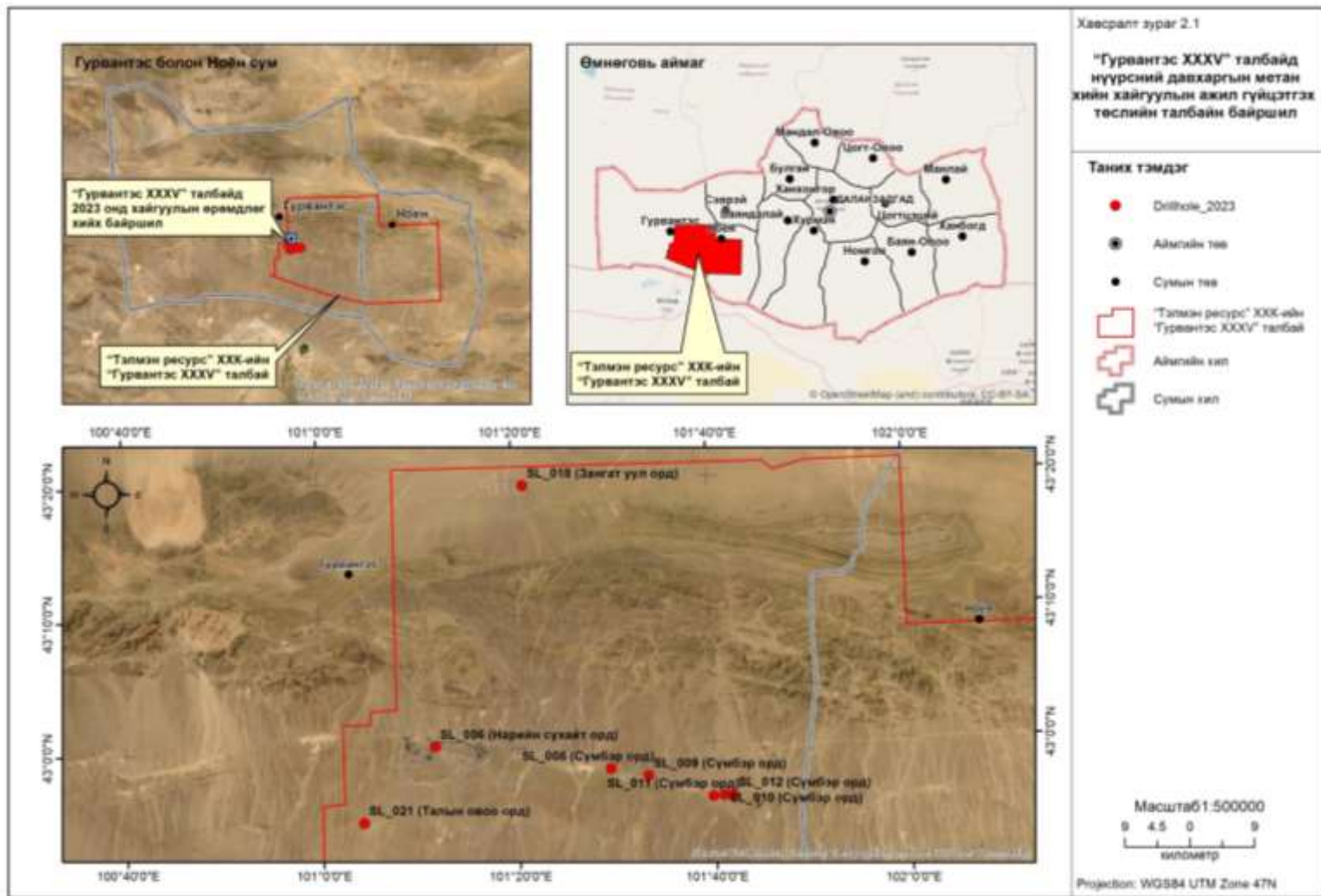
“Тэлмэн ресурс” ХХК-ийн захиалгаар 2022 оны 04 сарын 05-ны өдрийн №2023/STR01 тоот гэрээг “Эс И Си” ХХК-ийн гүйцэтгэх захирал П.Жанчивдоржтой /Хавсралт 10/ байгуулж туршилт олборлолт болон хайгуулын ажил хийж гүйцэтгэх талбайд судалгааны ажлыг хамтран хийсэн.

Судалгааны багийн гишүүд нь ижил төстэй ажлын болон төсөл хэрэгжих бүс нутагт урьд өмнө нь ажиллаж байсан арвин туршлагатай мэргэжилтнүүдтэй хамтран ажилласан.

Судалгааны багийн гишүүд:

- ✓ П.Жанчивдорж – Экологич, Багийн ахлах,
- ✓ Б.Бат-Эрдэнэ – Экологич, БО-ны үнэлгээний мэргэжилтэн, Хэмжилтийн ажилтан,
- ✓ А.Алтанцоож – Ургамал судлаач,
- ✓ С.Батдорж – Амьтан судлаач,
- ✓ Б.Янжин – Агаарын чанарын судлаач

2023 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд тусгасан 6 цэгт агаарын чанар, дуу чимээ, цацрагийн хэмжилт, дээжлэлт хийж Өмнөговь аймгийн цаг уур орчны шинжилгээний төвийн лабораториор шинжлүүлсэн. Мөн төсөл хэрэгжих талбай орчмын малчдын худгуудаас усны дээж авч задлан шинжилгээг итгэмжлэгдсэн “Нарт Шуун Консалтинг” ХХК хөрс судлалын лабораториор /Хавсралт 12/ хийлгэсэн.

Зураг 63. Төслийн талбайн ОХШХөтөлбөрийн хэмжилт дээжлэлт хийсэн цэгүүдийн байршил

Хүснэгт 16. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр

№	Хяналт шинжилгээ хийх үзүүлэлтүүд	Хяналтын цэгийн байршил	Хугацаа ба давтамж	Давтамжийн тоо	Тайлбар	Баримтлах стандарт, арга, аргачлал
	1	2	3	4	5	6
1. АГААРЫН ЧАНАР						
1	Агаарын чанарын шинжилгээ хийлгэж байх	8 цооног бүр дээр	2023 оны 4, 9 сард	2	NO2, SO2, CO, PM2.5, PM10	Агаарын чанар. MNS 4585:2016 Агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэм хэмжээ 17.2.3.16-88 Тоосны Хэмжээг тодорхойлох Жингийн арга. MNS 4048:88
2. ГАДАРГЫН БОЛОН ГАЗАР ДООРХ УСНЫ ЧАНАР						
1	Усны ерөнхий болон бохирдлын химийн үзүүлэлтүүд	Өрөмдлөгийн талбайн ойр орчмын 10 ш худгуудаас	2023 оны 4, 9 сард	2	Кальци, Магни, Карбонат, Хлорид, Гидрокарбонат, Нитрит, Төмөр, Сульфат, Натри+Кали, Хуурай үлдэгдэл, рН Цахилгаан	
3. ХӨРС, ХӨРСӨН БҮРХЭВЧ						
1	Хөрсний ерөнхий шинжилгээ	8 цооног болон Ажилчдын кемпийн хашаанд	2023 оны 4, 9 сард	2	Агрохими, Механик бүрэлдэхүүн	MNS 5859:2008 “Хөрс бохирдуулагч бодис, элементүүдийн зөвшөөрөгдөх хэмжээ”,
2	Хөрсний бохирдлын шинжилгээ	8 Цооног болон Ажилчдын кемпийн хашаанд		2	Cd/кадми/, Pb/хартугалга/, Cr/хром, Zn /цайр/, Cu /зэс/, Ni /никель/	
4. УРГАМЛЫН ТӨРӨЛ ЗҮЙЛ						
1	Ургамлын төрөл зүйлийг тодорхойлох	Төслийн талбайн хэмжээнд	2023 оны 4, 9 сард	2	Ургамлын хээрийн судалгаа	Ургамлын тухай хууль
5. АМЬТНЫ МОНИТОРИНГ						
1	Амьтны аймгийн төрөл зйл тодорхойлох	Төслийн талбайн хэмжээнд	2023 оны 4, 9 сард	2	Амьтны хээрийн судалгаа	Амьтны тухай хууль
Хяналт мониторингийг хэрэгжүүлэх гүйцэтгэлийн зардал					28,820,000	

АРВАН НЭГ. УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

11.1 Байгаль орчин хариуцсан хэлтэс, нэгжийг байгуулах

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага, зохион байгуулалтыг хийж Байгаль орчин хариуцсан хэлтэс, нэгжийг байгуулан ажиллахаар төлөвлөсний дагуу . Байгаль орчны хэлтэс нэгжийг байгуулахад доорх хууль эрх зүйн орчныг үндэслэн ажилласан.

НЭГ. Байгаль орчныг хамгаалах тухай хуулийн 31-р зүйл 2,7 заалтууд,

ХОЁР. МУЗГ-ын 2011 оны 311-р тогтоолын 4.1.2, 1.2, 2.1, 3.2 дугаар заалтууд,

НЭГ. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫГ ХАМГААЛАХ ТУХАЙ ХУУЛЬ

31-дүгээр зүйл. Аж ахуйн нэгж, байгууллагын үүрэг

Аж ахуйн нэгж, байгууллага байгаль орчныг хамгаалах талаар дараахь үүрэгтэй байна:

*2/эрх бүхий байгууллагаас баталсан **байгаль орчны холбогдолтой стандарт, хэм хэмжээ, дүрэм, журмыг чанд сахин биелүүлж, дотоодын хяналтыг хэрэгжүүлэх;***

*7/бохирдлын эх үүсвэр бүхий аж ахуйн нэгж, байгууллага нь **байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг хангах,** өөрийн үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагааны улмаас байгаль орчинд ялгаруулж байгаа хатуу, шингэн, хийн хаягдлыг **хянах ажлыг зохион байгуулж ажиллуулах үүрэг бүхий дотоод хяналтын нэгжтэй байх.***

ХОЁР. МУЗГ-ын 2011 оны 311-р тогтоолын хавсралт АЖ АХУЙН НЭГЖ, БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ДОТООД ХЯНАЛТ ШАЛГАЛТЫГ ЗОХИОН БАЙГУУЛАХ НИЙТЛЭГ ЖУРАМ

1.2. Төрийн хяналт шалгалтад хамрагдах өмчийн бүх хэлбэрийн аж ахуйн нэгж, байгууллага (цаашид "аж ахуйн нэгж, байгууллага" гэх) энэхүү нийтлэг журмыг дагаж мөрдөнө.

Хоёр. Дотоод хяналт шалгалтын зарчим, зорилго, хамрах хүрээ

2.1. Дотоод хяналт шалгалт нь хууль дээдлэх, хараат бус, ил тод, шударга, бодитой, хөндлөнгийн аливаа нөлөөллөөс ангид байх зарчимд тулгуурлана.

Гурав. Дотоод хяналт шалгалтыг зохион байгуулах нэгж, ажилтан, түүний эрх үүрэг

3.2. Дотоод хяналт шалгалтын нэгж, ажилтан нь тухайн аж ахуйн нэгж, байгууллагын удирдлагад шууд захирагдах бөгөөд зохион байгуулалтын хувьд бусад бүтэц, нэгжээс хараат бус байна.

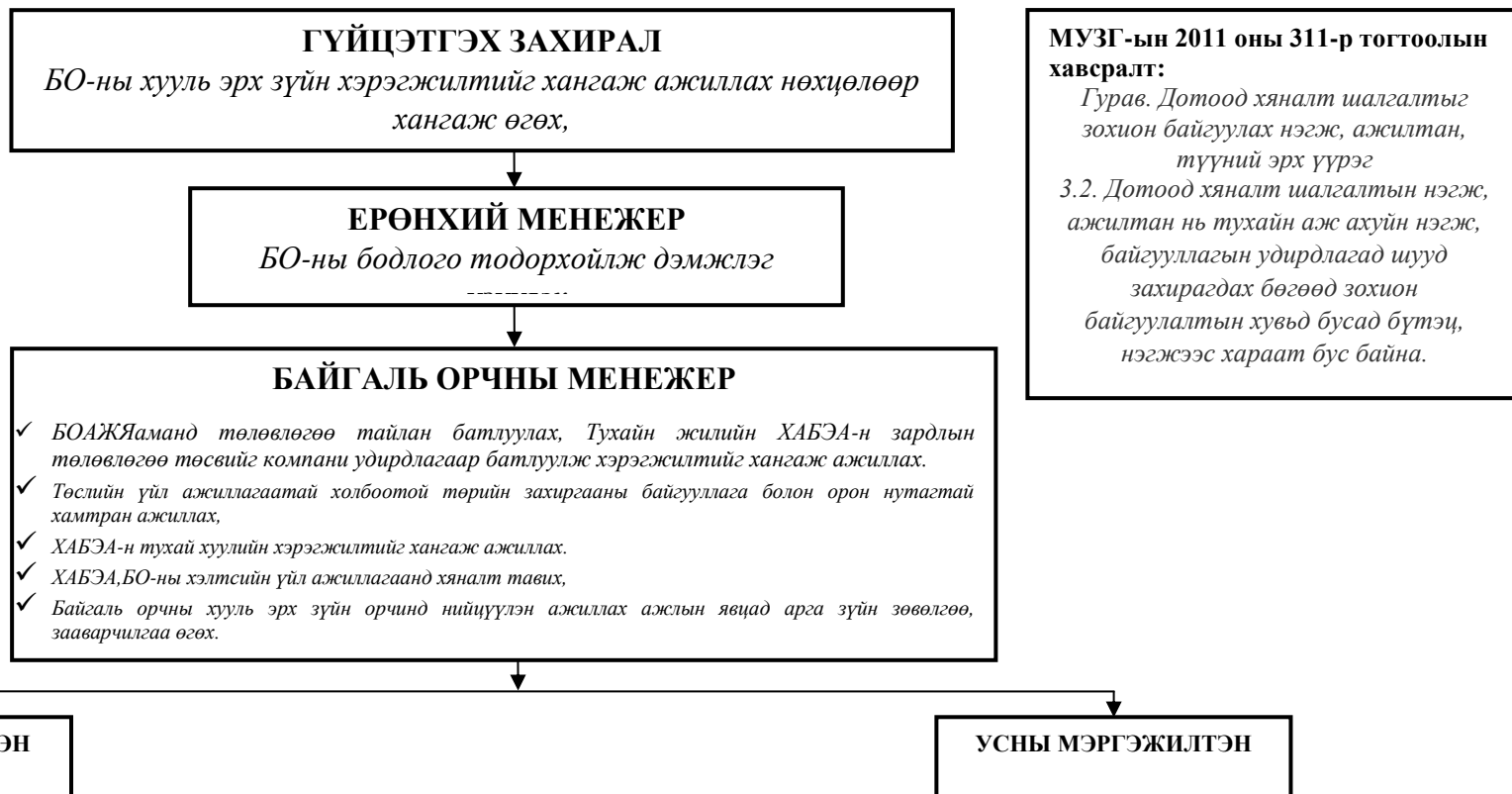
Дөрөв. Дотоод хяналт шалгалтын үйл ажиллагаа

4.1. Дотоод хяналт шалгалтыг дараахь чиглэлээр зохион байгуулна:

4.1.2. аж ахуйн нэгж, байгууллагын үйл ажиллагааны байгаль орчинд үзүүлэх нөлөөлөлд хийх хяналт шалгалт;

БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ХЭЛТСИЙН БҮТЭЦ ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН СХЕМ

БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ХЭЛТСИЙН МЭРГЭЖИЛТНҮҮД

- ✓ БО-ны хууль эрх зүйн хэрэгжилтийг хангах,
- ✓ Тухайн жилийн менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийг хангах,
- ✓ БО-ны шаардлагатай дүрэм журам боловсруулах,
- ✓ БО-ны дүрэм журмын хэрэгжилтэнд хяналт тавих, Хайгуулын өрмийн талбайд хяналт тавих,
- ✓ Хэлтсийн хэсэг нэгжүүдийн тухайн жилд хийгдэх ажлын төлөвлөгөөг боловсруулж төлөвлөгөөний биелэлтийг хангуулах,
- ✓ ТОЦ, Хайгуулын өрөм, Кемпийн орчинд БО-ны үзлэг шалгалт хийж илэрсэн зөрчил дутагдалыг арилгуулах арга хэмжээ авахуулах, өдөр тутмын ажилд үзлэг шалгалт хийж, хяналт тавих,
- ✓ БО хайрлах хамгаалах талаар сургалт мэдээллийг ажилчидад өгөх,
- ✓ ОХШХ-н биелэлтийг хангаж ажиллах, ус агаар хөрс ургамлын мониторинг хийх.
- ✓ Бусад шаардлагатай арга хэмжээ авах.

11.2 Байгаль орчны менежмент төлөвлөгөө ба түүний биелэлтийн тайланг боловсруулах

Байгаль Орчин Аялал Жуулчлалын Сайдын 2019.10.29-ний өдрийн А/618 тоот тушаалын хавсралт "Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам"-ын дагуу 2023 оны Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө болон Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайланг боловсруулсан.

11.3 БОАЖЯ болон аймгийн БОАЖГ-аас зохион байгуулсан сургалт, семинарт хамрагдах

Байгаль орчны мэргэжилтнүүдийн боловсролыг дээшлүүлэх зорилгоор БОАЖЯамнаас зохион явуулсан “ХАРИУЦЛАГАТАЙ УУЛ УУРХАЙ, НӨХӨН СЭРГЭЭЛТ, ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭ” сэдэвт СЕРТИФИКАТ-тай сургалтанд Тэлмэн ресурс ХХК-ийн ахлах инженер О.Жавхлан, Байгаль орчны мэргэжилтэн Б.Сарангоо нарыг сургалтанд хамруулсан.

Зураг 64. Байгаль орчны мэргэжилтэн БОАЖЯамны сургалтанд суулгасан сертификат

11.4 Ажиллагсдыг эрүүл мэндийн үзлэгт хамруулах, эрүүл мэндийн тандалт судалгаа хийх

Ажилчдыг үйлдвэрийн болон бусад гаралтай өвчин эмгэгээс урьдчилан

сэргийлэх зорилгоор Улаанбаатар хот, Баянзүрх дүүрэг, 13-р хороололд байрлах Бриллиант эмнэлэгтэй гэрээ байгуулж хамтран ажилласан.

			
TELMEN RESOURCE LLC -ийн АЖИЛТНУУДЫН 2023 ОНЫ ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ ҮЗЛЭГ, ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ДҮГНЭЛТ			
2023 оны 12 дугаар сарын 26 -ны өдөр			
НЭГ. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ ҮЗЛЭГ, ШИНЖИЛГЭЭНД ХАМРУУЛСАН ЭМНЭЛГИЙН БАЙГУУЛЛАГА			
Үйлчилгээ үзүүлэгч байгууллага: "Бриллиант клиник"ХХК Үйлчилгээ үзүүлсэн байршил: Бриллиант эмнэлгийн өөрийн байр Байршлын хаяг: Улаанбаатар хот, Баянзүрх дүүрэг, 13-р хороо Холбогдох утас: 7600-1999 И-мэйл: ceo@brilliant.mn marketing@brilliant.mn			
ХОЁР. НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ			
Урьдчилан сэргийлэх үзлэг, шинжилгээгээр захиалагч талын нийт ажилчдын эрүүл мэндийг тандах, хөдөлмөрийн чадвар алдалтыг бууруулах, өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх зорилгоор:			
1. Ажилтан бүрийн эрүүл мэндийн одоогийн байдлыг үнэлж тогтоох 2. Эрүүл мэндийн үзлэгийн дүгнэлтийг гаргах, нэгдсэн тайлан гаргаж өгөх.			
ГУРАВ. ТАЙЛАНГИЙН БИЧИГЛЭЛ			
2023 оны 09 -р сарын 30 -ны өдөр тус байгууллагын ажилтаныг үйлчлүүлэгч байгууллагын сонгосон үзлэг, шинжилгээний багцын дагуу USY-0301 тоот гэрээгээр Эрүүл мэндийн урьдчилан сэргийлэх үзлэгт хамрууллаа.			
3.1 Үзлэгийн бүрэлдэхүүнд оролцсон эмч, мэргэжилтнүүд			
№	Эмчийн үзлэг, зөвлөгөө	Үзлэг, шинжилгээ хийсэн эмчийн нэр, мэргэжлийн зэрэг	Хамрагдсан үйлчлүүлэгчийн тоо
1	Дотрын эмч	Дотрын эмч Ц.Мөнхзаяа	23
2	Мэдрэлийн эмч	Мэдрэлийн эмч э. Хишигжаргал	12
3	Чих хамар хоолойн эмч	Чих хамар хоолойн эмч Э. Бямбажаргал, Г. Оюунномин	2
4	Клиник лабораторийн шинжилгээ	АУ-ны магистр, тасгийн эрхлэгч, эмч Ц.Баясгалан, лаборант	23
5	Зүрхний цахилгаан бичлэг	Тэргүүлэх зэргийн сувилагч, Д.Мандалмаа	23
6	Хэт авиан оношилгоо	АУ-ны магистр, тасгийн эрхлэгч Евгений, дүрс оношилгооны эмч, М. Бямбаням	

Зураг 65. Ажилтнуудыг Бриллиант эмнэлэгт Урьдчилан сэргийлэх үзлэгт шинжилгээнд хамруулсан дүгнэлт

БРИЛЛИАНТ ЭМНЭЛЭГ
байсан оношилгооны баримтуудыг авч ирэхийг нийт ажилчиддаа сануулах зэрэг зөвлөгөөг хүргүүлж байна.

Дүгнэлт гаргасан:

Хянасан: Маркетинг, гадаад харилцааны албаны дарга *[Signature]* **Г.Одонсүрэн**

Нэгтгэсэн: Дотрын эмч *[Signature]*

Хүснэгт 17. Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага, зохион байгуулалтын зардал

№	Төлөвлөсөн арга хэмжээ	Урьдчилан тооцсон төсөв,	Хэрэгжүүлэх хуваарь				Хариуцсан албан тушаалтан	Тайлбар
			2023 он					
			I	II	III	IV		
1	Байгаль орчин хариуцсан хэлтэс, нэгжийг байгуулах	Үйл ажиллагааны зардал					Гүйцэтгэх захирал	Байгаль орчныг хамгаалах тухай хуулийн 31-р зүйл 2 заалт МУЗГ-ын 2011 оны 311-р тогтоолын 4.1.2, 1.2, 2.1, 3.2 дугаар заалтууд
2	Байгаль орчны менежмент төлөвлөгөө ба түүний биелэлтийн тайланг боловсруулах	Үйл ажиллагааны зардал			+	+	БО хариуцсан мэргэжилтэн	БОАЖСайдын 2019.10.29-ний өдрийн А/618 тоот тушаал
3	БОАЖЯ болон аймгийн БОАЖГ-аас зохион байгуулсан сургалт, семинарт хамрагдах	1,500,000		+			БО хариуцсан мэргэжилтэн	Ажилчдын байгаль орчны Боловсролыг дээшлүүлэх
4	Ажиллагсдыг эрүүл мэндийн үзлэгт хамруулах, эрүүл мэндийн тандалт судалгаа хийх	9,593,000		+	+		“Тэлмэн ресурс”ХХК	Ажилчдыг үйлдвэрийн болон бусад гаралтай өвчин эмгэгээс урьдчилан сэргийлэх үзлэгт бүрэн хамруулсан.
Нийт								11,093,000

АРВАН ХОЁР. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТИЙГ НӨЛӨӨЛЛИЙН БҮСИЙН ОРШИН СУУГЧДАД ТАЙЛАГНАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

12.1 Цахим тайлан

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2019 оны 10 дугаар сарын 29 – ний өдрийн А/618 тоот тушаалын хавсралт БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ БОЛОВСРУУЛАХ, ХЯНАН БАТЛАХ, ТАЙЛАГНАХ ЖУРАМ-ын ТАВ. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ, ТҮҮНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАНГ ЦАХИМ МЭДЭЭЛЛИЙН САНД ОРУУЛАХ гэж заасны дагуу <https://eic.mn/envmng/login.php> цахим хуудсанд тайлангаа оруулсан.

12.2 Орон нутгийн удирдлага, хөндлөнгийн хяналт, олон нийтэд тайлагнах

Гурвантэс сумын Баясах багийн иргэдтэй уулзах уулзалтыг Ахмадын баярыг угтан 2023 оны 09 сарын 29-нөөс 2023 оны 09 сарын 30-нд 2 өдөр “Нүүрсний давхаргын метан- түүнийг ашигласнаар нийгэм эдийн засагт үзүүлэх эерэг өөрчлөлтүүд”-ийн тухай танилцуулга хийж орон нутгийн иргэдэд зөв мэдээллээр хангаж ажилласан.

Зураг 66. Баясах багийн иргэдтэй уулзсан уулзалт

12.3 Сав газрын зөвлөлтэй хамтран ажиллах ажлын хүрээнд Өмнөговь аймгийн БОАЖГазраас зохион байгуулсан семинарт оролцсон тухай:

Өмнөговь аймгийн Даланзадгадын Нутгийн удирдлагын ордонд 2023 оны 11 сарын 17-ны өдөр "Говь+Ус" хөтөлбөрийн хүрээнд зохион байгуулсан семинарт Байгаль орчны мэргэжилтэн Г.Билэгдэмбэрэл, ХАБЭА ажилтан Б.Алтангэрэл нар оролцсон.

**Зураг 67. Өмнөговь аймгийн Даланзадгадын Нутгийн удирдлагын ордон
“ГОВЬ+УС” семинарт оролцсон байдал**

**БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ
ХЭРЭГЖИЛТИЙГ НӨЛӨӨЛЛИЙН БҮСИЙН ОРШИН СУУГЧДАД
ТАЙЛАГНАСАН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ЗАРДАЛ**

**Хүснэгт 18. БОМТ хэрэгжилтийг нөлөөллийн бүсийн оршин суугчидад
тайлагнасан төлөвлөгөөний зардал**

№	Зардлын агуулга	Тайлагнах хэлбэр	Мэдээллийн агуулга	Зохион байгуулах хугацааны тов	Холбогдох зардал	Зохион байгуулах газар
1	“Тэлмэн Ресурс” ХХК-ийн холбогдох удирдлага, БОХАБ-ын нэгж	Цахим тайлан	Төлөвлөгөөт ажлын тайлан, биелэлтийн үр үр дүн, дараа жилийн БОМТ	Жил бүрийн 10 сарын 15-ны дотор	Дотоод төлөвлөлтөөр	“Тэлмэн Ресурс” ХХК - ийн байр
2	Орон нутгийн удирдлага, хөндлөнгийн хяналт, олон нийтэд тайлагнах	Хэвлэмэл болон цахим тайлан		Жил бүрийн 11 сарын 01-ний дотор	500,000	Нутгийн удирдлагын ордон
3	Сав газрын зөвлөлтэй хамтран ажиллах	Өмнөговь аймгийн Даланзадгадын Нутгийн удирдлагын ордонд 2023 оны 11 сарын 17-ны өдөр "Говь+Ус" хөтөлбөрийн хүрээнд зохион байгуулсан семинарт Байгаль орчны мэргэжилтэн Г.Билэгдэмбэрэл оролцсон.		Шаардлагатай тохиолдолд		
4	Бага-овоо болон Баясах багийн ИНХ, цооног байрлах орчны оршин суугчид	Төслийн танилцуулгыг Бага-овоо болон Баясах багийн төвийн байранд зохион явуулсан.		Жил бүрийн 12 сарын 25-ны дотор		
5	Өрхийн уулзалт хийх	Уулзалт хэлбэрээр		Танин мэдэхүйн мэдээлэлээр хангах	Улирал бүр	250,000
Нийт					750,000	

АРВАН ГУРАВ. БОМТ-Г ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ ЗАРДАЛ

Төслийн үйл ажиллагаанд БОМТ-г хэрэгжүүлэхэд 2023 онд нийт 20,760,000 мянган төгрөгийн зардал төсөвлөж биелэлтээр Байгаль орчныг хамгаалах зардалд нийт 89,490,000 төгрөг зарцуулсан байна.

Хүснэгт 19. Байгаль Орчны Менежментийн Төлөвлөгөөг хэрэгжүүлсэн нийт зардал

№	БОМТ-ний хүрээнд хийх ажлын багц	Нийт тооцсон зардал	Нийт дүнд эзлэх хувь
1	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ	3,125,000	3.5
2	Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө	7,010,000	7.8
3	Түүх соёлын өвийг хамгаалах	0	-
4	Осол эрсдэл, химийн бодисын эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	33,264,200	37.2
5	Химийн бодисын эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	335,000	0.4
6	Хог хаягдлын менежментийг зохион байгуулах	5,092,800	5.7
7	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр	28,820,000	32.2
8	Удирдлага, зохион байгуулалтын арга хэмжээ	11,093,000	12.4
9	БОМТ, түүний хэрэгжилтийг оролцогч талуудад тайлагнах	750,000	0.8
Нийт зардал		89,490,000	100.0